

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster

Doris Smith. Berättelse

Bonnier. Stockholm. 1900.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/KuylenstiernaE/titlar/DorisSmith/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1644738-faksimil>

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

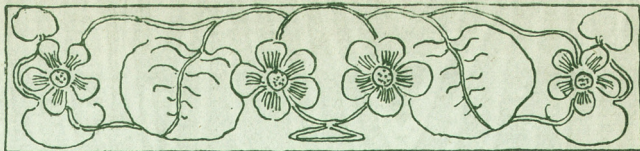
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

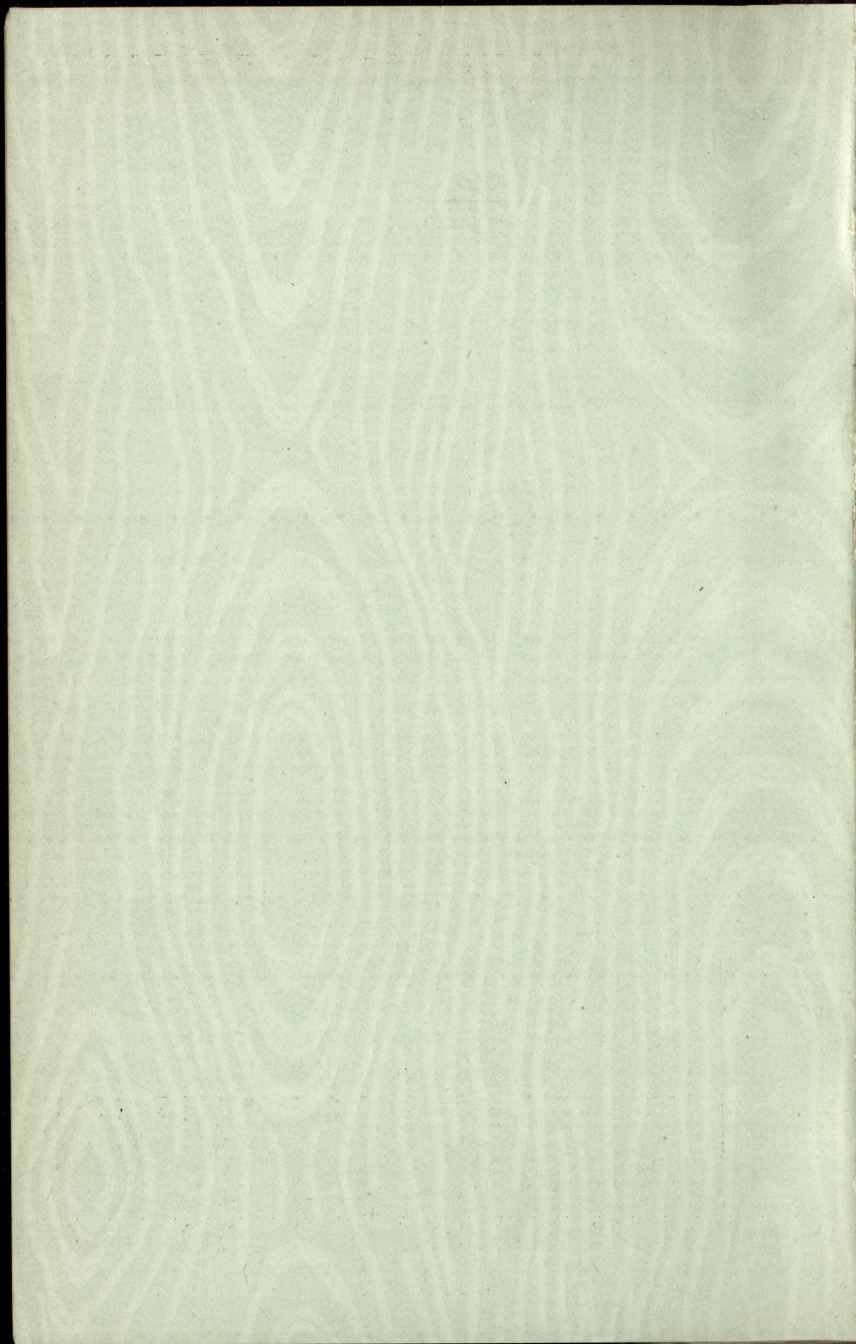

Doris Smith

Berättelse af

Elisabeth Kuylenstierna

7756

DORIS SMITH

AF

ELISABETH KUYLENSTIERNA

»Livet har du gjort mig til en dejlig sang,
Velsignet være du, at du kom engang.
Velsignet, velsignet vort pinsemorgens-møde!»

(Ur Peer Gynt.)

Nya följetongen, 1900: 2 [: 1].
"

DORIS SMITH

BERÄTTELSE

AF

ELISABETH KUYLENSTIERNA

v

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Af samme förf.:

Beroende. Berättelse. Pris 2: 50.

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1900.

I.

Paris den ²⁸/₅ 99.

Käre Gunnar!

Skall du förstå mig eller skall du tycka, att jag är en bra besynnerlig, oförnöjd varelse, när du får läsa igenom detta bref. Om du ändå vore en kvinnlig vän, då skulle jag inte tveka att tala oförbehållsamt om allt virrvarret inom mig, men jag tror att män — också de bästa — plågas af kvinnliga själsanalyser som af något abnormt.

Hur som helst kommer jag dock till dig sådan jag är, när jag nu äntligen efter långa månaders tystnad beslutat skriva.

Ibland önskar jag, att min mor lefde, inte min lilla snälla, obetydliga mamma, utan en mor, som jag drömt om och längtat efter sedan jag var ett litet barn; men till och med sådan mamma var, skulle jag önska, att hon funnes, jag skulle omhulda henne, smeka henne, kela för henne och möjligen glömma, att jag trots allt, var lika underligt ensam.

Det känns besynnerligt att vara så fri och oberoende, att man endast har själftagna plikter; ingen kan kräfva något af mig, där jag inte själf vill ge. Det är nog en art lycka, men den tröttar som för stark luft. Bara för fem år sedan var jag ingenting annat än en tämligen redlös liten seglare, som ofta fick hissa nödflagg. Jag arbetade därute i det stora yankeelandet så att hela mitt inre, tankarna mest, domnade bort i slö trötthet, eller värkte sig bulnande stora i längtan efter något annat. Och så drömde jag — o, du Gunnar, sådana jättedrömmar, som krympte ihop till små torra pygméer allt som dagarna gingo likt ett enformigt tröskverk.

Så kom Jim Smith — den rike plantageägaren — och bad mig bli sin hustru, och du vet, att han inte behöfde be länge. Jag minns, att jag en gång i ångest talade med min svägerska om det. Jag nämnde något om kärlek och förtroende, men hon bara skrattade sitt torra, gnäggande skratt och sade: »Härute har man inte tid med fraser; vill man inte ha köttstycket, när det sättes framför näsan på en, så får man svälta sedan.» Jag tog köttstycket — jag följde Jim.

Det var ett underligt samlif vi förde; jag är glad, att det tog så snart slut, men fastän han var mig så emot, hade jag ändå önskat, att vårt barn fått lefva, allrahelst nu, när jag ägt det ensam, men kanske var det bäst som det gick; jag är så gräns-löst rädd för ärftliga anlag, och om min son blifvit en ny Jim, tror jag, att jag kunnat hata honom.

När Jim efter ett dryckeslag red hem och föll

af hästen samt slog sig till döds, kände jag ingenting annat än lättnad — jag hade aldrig varit annat för honom än en slags hvit slafvinna, och hvad *han* varit för mig, hör till det, som en kvinna ryser öfver.

Sådant var mitt äktenskap, och nu är jag fri! Jag får göra med min dag, hvad jag vill, förslösa mitt amerikanska guld bäst jag behagar, njuta af hvad mig lyster, taga ut både ränta och kapital af min innestående lifsglädje. Rikedom! Rikedom! Det skall bli mitt: Sesam, öppna dig! Jag behöfver väl knappt frukta en enda stängd dörr hädanefter. Det är som en hindrande skog blifvit nedhuggen, och jag fått utsikten fri mot oändliga vidder med en horisont så skinande klar som den blott är det en högsommardag.

Men du, Gunnar, om du nu kunde säga mig, hvarför jag skulle vilja ha ett enda litet hänvisande index på mina ljusa slätter, hvarför det oändliga skrämmar mig så, att jag ville gråta ibland. Men det kan du inte, jag vet det. Jag tror aldrig en man skulle kunna känna det så; det är vi kvinnor, som söka det personligas begränsning i det stora okända. Du skall helt ärligt få höra, hvad jag är rädd för skall möta mig därute på den solbelysta slätten: det är kärleken. Jag är tjugusju år och har aldrig älskat så som de flesta andra kvinnor redan vid tjugu. Och jag känner ingen längtan efter det, — i det kapitlet känner jag mig gråhårigt förståndig. Om en stark och lugn tillgifvenhet kom mig till mötes utan lidelsens brutala fordringar och utan

slitande själsuppror, skulle jag kanske tacksamt taga emot den. Du vet, hur förändrad jag blifvit därute, där både sinne och händer bli sträfvade under ideligt arbete. Amerika avslutade min ungdom på ett helt annat sätt än Sverige skulle ha kunnat det.

Gunnar, jag vill naturligtvis inte förebrå dig ditt giftermål, det är visst nog så klart, att man skapar sig ett hem, om man icke är en sådan ohjälplig bohème som jag, men ser du, hade du inga band haft, skulle jag bedt att få ett litet krypin i ditt bo, när jag måste hvila, och den tiden kommer ju för alla. Vi skulle ändå haft hvar sin väg, rak och ohämmad. Jag tycker icke om sammanflätade namn och sammanflätade vägar, de växa ihop och utplåna hvarandra. Den tanken pinar mig, och det är ändå vanligast kärlekens omega.

I Paris trifs jag naturligtvis, mest därför att ingenting händer, jag går och kommer utan aggande tankar, utan oro och utan jubel; dagen är dag och natten natt, fullt normalt. Inga stora passioner skära in i det ordnade lugnet, det är bara min frihetskänsla, som segergladt spritter till i mig ibland. — Nu kom en ny pensionär, jag hör koffertens duns i trappan och en röst, som låter okufligt svensk under de franska orden. Jag vet, hvem min landsman är: en medicinman som du, doktor Erik Vilde, känner du honom?

Vi komma antagligen att söka upp hvarandra — skall det bli mer än en vanlig bekantskap? — Barnsligheter, tänker broder Gunnar, och du har rätt, men de där kraftiga säkra stegen och den där

rösten bragte mig ur jämnvikt. Om ej brefvet blefve för långt, skulle jag fråga dig, om du vet, hvarför en röst kan utöfva en sådan oemotståndlig makt öfver en människa, det finns åtminstone ingenting som till den grad behärskar mig, men nu skall du få fred.

Skrif snart. Hälsningar!

Din *Doris*.

Hon skref utanskriften till:

Stadsläkaren

Doktor Gunnar Lejer.

och lade brefvet ifrån sig på bordet. Med en hastig rörelse kastade hon sig tillbaka i stolen, stödde hufvudet mot de bakom nacken sammanknäpppta händerna och såg ut mot den lilla fredliga trädgården midt öfver gatan — en kvarglömd Faubourg St Germainsoas i den stora staden. Därinne lefdes antagligen minnenas tysta lif; den höga stenvuren skilde från världen och gatubullret ljöd dämpadt ditin. De krattade sandgångarna, de klippta gräsmattorna, de rätliniga blomsterrabatterna, allt var så småpedantiskt prydligt, att Doris ofrivilligt höjde en otålig suck.

Hon tänkte sig den hvithåriga monsieur med piruettsteg och lifliga små handrörelser och den brunögda madame — rörlig och torr som ett visset löf — gå och pyssla därinne i det murgrönsklädda huset med sina höga fönster, och sin vittrade, vapenprydda portal. De unga, om sådana funnits,

hade väl lämnat dockskåpet och dragit ut till nya förhållanden; de gamla vaktade den snart förkolnade elden, de sutto vid hågkomsternas skymningsbrasa utan längtan, utan sträfvän, utan pulserande tankar. Ett gammalt äkta par, som förträffligt skulle illustrerat en bok för unga flickor.

En liten späd ringklocka med febrilt ljud lik som en tonlös, ifrig röst, hvilken är rädd, att icke kunna göra sig hörd, slamrade på därute i korridoren och fortsatte sedan en trappa högre, två och tre, ända upp mot vinden, tillkännagifvande, att nu var middagen serverad.

Doris gjorde sig ingen brådska, hon var klädd, och hon hörde lugnt pensionatets många gäster springa ned för trapporna. Glada skratt och muntert prat från den skandinaviska kolonien nådde henne; hon lyssnade och log: Å, hvad de voro unga!

Hon gick fram till spegeln och slätade det ostyriga, mörka håret. Hon var vacker, långt mera moget och medvetet vacker än när hon som ung flicka velat taga hela världen i famn, men hon hade varit lyckligare i aningen om de möjligheter lifvet gömde än hon nu kände sig; erfarenheten hade frusit bort hennes vackraste vårblommor.

Hastigt öppnade hon dörren. Så nu hade lampan slocknat därute igen, man såg knappt handen för sig. En annan dörr öppnades, och någon famlade sig fram. Doris fick en knuff.

»Ah pardon!» Det var doktor Vildes röst.

»Det gjorde ingenting,» sade Doris på svenska.

»En landsmaninna!» Doktorn bugade lätt. »Det

kan man i dubbel betydelse kalla: Skepp, som mötas i natten, för här råder nattsvart mörker.»

»Det brukar vara tändt här annars,» svarade Doris kort. »Om doktorn följer efter mig, skall jag visa vägen.»

»Tack, det var utmärkt.»

Han gick lydigt efter henne; när de kommo till trappan, frågade han skrattande: »Vill ni inte vända er om, så jag får se på min ledstjärna och presentera mig.»

Doris vände sig till hälften.

»Jag vet, att ni är doktor Wilde,» sade hon, »mitt namn är Smith — fru Smith.»

»Jaså,» sade han långsamt och såg ut som han haft lust att fråga mera, men Doris sprang raskt ned för trappan. Hennes totalintryck af honom var, att han föreföll ovanligt sydländsk för en nordbo, men hans långa kraftfulla gestalt tydde dock på germansk härkomst.

II.

Middagen föreföll Doris i dag längre än vanligt; hvarför visste hon och brydde sig ej om att bedraga sig själf med några uppdiktade skäl. Från den plats hon hade emellan tvenne unga fin skor, kunde hon utan svårighet iakttaga Erik Vilde och äfven höra något af hans tyska konversation med en målarinna, hvilkens »wunderschön» och »wunderhübsch» stänktes in i meningarna med frikostig ifver.

Hans sätt var artigt och behärskadt, en svensks jämnstrukna väsen, fritt från entusiasm eller braskande åsiktssvada; han förde ett bordsamtal med sin närmaste granne, det var allt.

Sonja Martula riktade ofta sin lysande, nästan lystna blick på Vilde, och kring hennes smala, starkt röda läppar kom det leende Doris fann så vidrigt, därför att det liksom afklädde hennes natur, blottade all dess lava.

Hon ryckte Doris i armen:

»Känner ni honom — den nye?»

»Nej,» svarade Doris tvärt; hon ville ej tala om

Erik Vilde på det skandalhungeriga eller i alla händelser smått förlöjligande sätt som fruntimmer bruka, när det gäller att bedöma »en ny».

»Jag kommer att lägga an på honom, det kan inte hjälpas,» fortfor Sonja utan att låta störa sig, »han är ju à prendre, så vidt jag kan se.»

Doris' andra granne blandade sig ej med ett ord i samtalet, hon var en helt annan typ än Sonja; snarare ful än vacker, men med ett energiskt, nästan hårdt uttryck öfver det smala, långa ansiktet. Hon talade sällan Aina Lagus annat än om sitt land, och då först blef hon lefvande varmt intresserad. Finlands öde, dess frihetskamp och det hotande, dystra nödåret hade tagit allt det intresse, som ej arbetet i ateliern tilltvang sig.

Både Sonja och hon ägnade sig åt skulptur, men den förra gjorde det mest för att få tillbringa vintrarna i Paris.

Doris vände sig till Aina:

»Har ni varit på Salongen i dag,» frågade hon.

»Ja, en stund, men jag tycker inte man lär sig mycket af de moderna konstverken. Ofta, när jag betraktar dem tänker jag på, att de se ut som de voro dödfödda,» svarade Aina och skar långsamt sönder sin sallat.

»Dödfödda; hvad menar ni med det?»

»Jo, det är som konstnären icke orkat med sin egen skapelse, det finns ingenting af de gamles entusiasm i uppfattningen och så äro ämnena ibland underligt sökta.»

»Ja, det är just, hvad jag tycker,» blandade sig

en liten fet svensk fru, som satt midt emot Aina, i samtalet. Hennes hvita händer med de många juvelringarna stucko dekorativt upp ur sidenblusens spetsgarnering, när hon nu räckte dem efter desserten, och hennes runda, blå ögon blinkade vänligt mot den unga finskan i det lyckliga medvetandet, att de voro bundsförvanter mot »det nya».

Aina inlät sig ej på något kollationerande af åsikter, utan satt som vanligt tyst och sluten, under det att samtalet eljes steg och sjönk rundt bordet likt vågor, drifna af vindens kast. Rösterna blandades till ett sorl, ur hvilket ett och annat enstaka ord lösgjorde sig som en djärf skumpärla, ett skratt klang till så lockande friskt, att de få, som sutto tysta, ofrivilligt drogo på munnen; de många små vinflaskorna, en vid hvarje kuvert, voro hel- eller halftömda, betjäningen hade slutat sitt enerverande spring med rätter och nya tallrikar; man satt vid desserten och hade kommit in i den ljusa dolce far niente-stämning, som är en sen middags företrädesrätt.

De, som ej bestämt sig för någon teater eller konsert kunde få hvila ut; de hade gjort sin route för den dagen, på muséer, atelierer eller i butiker, européens längtan efter familjelif närmade den ena främlingen till den andra, och fastän man kanske en vecka förut ej vetat något om hvarandra, knötos nu med älskvärd öppenhet vänskapsband och bekantskaper.

När stolarna äntligen skötos från bordet, var det dock högst få, som begåfvo sig in i salongen; där var varmt och luktade damm, tyckte ungdomen,

och för resten både rökte och pratade man mera ogeneradt ute i tamburen och farstun, som utan hänsyn belägrades af ett gladt katteri.

Endast de gamla uppsökte ett mjukt soffhörn eller en bekväm fätölj, där de kunde sitta och hvila ut. Ett fönster hade verkligen fått stå öppet — hur rädda de äldre eljes voro för drag — och där satt Doris på järnbalustraden och såg tankfullt ut i den skymmande, ljumma våraftonen med sin kryddstarka luft.

Hon lutade hufvudet mot väggen och lyssnade till de många rösterna ute ifrån tamburen, främlingsorlet hvilket nådde henne som ett svagt eko från lifvet, det lif, där hon väl också hade sin plats att fylla, kanske sin lycka att vänta och — troligen äfven sin sorg att bryta udden af.

Erik Vilde satt i salongen och talade politik men en gammal fransk greffe; de voro inne på Napoleon I:s fälttåg, och Doris öfverraskade sig med, att hon önskade det de snart lämnade honom i ro på S:t Helena, och att den svenske doktorn i stället uppsökte henne. Hon tyckte, att med honom skulle hon kunna tala bättre än med någon annan här; han var ju från samma land som hon.

Men när han efter en stund kom fram till henne och utan någon slags inledning helt banalt frågade: »Står ni här och filosoferar?» erfor hon en viss obestämd missträknung och svarade afvisande: »Nej, det tror jag knappt man kan kalla det.»

»Fru Smith är född svenska och har vistats flera år i Amerika,» fortsatte han obesväradt.

»Har doktorn hört det *redan*?»

»Redan säger ni! Ni visste ju både hvad jag hette och hvem jag var, innan ni ens sett mig.»

»A ja, det är sant, så här i pensionat vet man allting om hvarandra.»

»Det går jag ändå inte in på, men om ni säger *något* skall jag hålla med. Är ni stockholmska?»

»Ja, och syster till Gunnar Lejer, om ni möjligen känner honom.»

»Ja, rätt mycket. Han är ju gift nu?»

»Ja.» Doris suckade lätt.

»Hvad ni säger det sorgligt, det är ju egentligen den väg vi alla skola vandra, om vi vilja följa den lyckonorm samhället stadgat.»

»Hvad har samhället med personlig lycka att göra?»

»Mera än kvinnor i allmänhet vilja medge, ty de se vanligen lyckan ins blaue hinein, och det är en mycket naiv uppfattning. Lyckan är nyktert sett ingenting annat än ett godt arbete, ett treffligt hem och eventuellt något lefvande framtidshopp att en gång öfverflytta sina krafter på. — Men ska vi inte sätta oss och prata lika så gärna, eller ämnar ni er ut?»

Doris skakade på hufvudet och flyttade sig till den stora sidenklädda fätöljen, hvilken stod på ena sidan om cheminéen, han tog en taburett, fann den obekväm och sökte efter någon sittplats, där han kunde komma till ro. Så fick han slutligen fatt i en stol, som han gillade och satte sig helt nära henne.

»Fru Smith ser hvarken ut som en engelska
eller svenska; jag vet inte, om ni inte närmast lik-
nar en fransyska.»

»Det var ju smickrande.»

»Ja, kanske folk i allmänhet tycker det. Jag
föredrar ingen särskild nation.»

Hon undrade, hurudan denne man var, som satt
dlär och betraktade henne utan värme i blicken, utan
intresse i dragen, men med ett lugnt forskande all-
var, som roade det honom att dissekera henne; hon
tyckte, att hon kunde föreställa sig, att det skedde,
medan han hvisslade på en populär melodi och dess-
utom hade ett helt upplag af andra tankar i hufvudet.
Han såg icke bra ut, det hade hon redan vid mid-
dagen märkt, ögonen voro för små och lågo för djupt
inne, hufvudets form var underligt kantig och pan-
nan fick uppe vid det täta hårfästet en omotiverad
viinkel af det vårdslöst nedkammade håret. Munnen
doldes af yfviga, mörka mustascher, men när han
log, glänste en felfri rad smala, hvita tänder fram.
Det var egentligen hans organ hon fäst sig vid, den
var mjukt skorrande, böjlig som ett instrument,
ibland sällsamt vek, ibland åter manligt fast, den
var kanske det mest soignerade hos honom, och
därför bedrog den väl också.

Sonja Martula kom in och satte sig på karmen
af Doris' stol. Hon böjde smidigt sin vackra figur
i en graciös ställning och kastade genast in ett ord
i samtalet.

»Ska vi inte gå ut, det är så vackert väder?
Är det första gången doktorn är i Paris?»

»Hvilkendera frågan vill fröken ha besvarad först,» frågade Vilde och såg upp på henne med ett leende.

»Det gör detsamma, inte ids jag nu tänka ut det,» svarade hon själfsvåldigt, »det var bara så odrägligt tråkigt därute i tamburen, att jag skulle komma in och se, om här var bättre.»

»Det är det alldeles säkert; här har två förståndiga människor funnit hvarandra, eller hur, fru Smith?»

»Jag vet inte,» svarade Doris litet högdragett; »jag tycker inte vi pröfvat vår förståndsskärpa särdeles ännu.»

»Ja, det är visst annars fru Smiths starka sida att resonnera,» inföll Sonja vårdslöst, »det är maig ofattligt, hur man kan orka gräfvu upp rötterna på allting.»

»Det är i alla händelser klokast att låta bli, om man vill, att någonting skall växa sig kraftigt här i världen,» inföll Erik Vilde ironiskt.

Doris såg icke på någon af dem, men dragget omkring hennes mun hårdnade, som ställde hon sig demonstrativt utanför detta jonglerande med ord och tankar, denna konversation-fähigkeit, hvilken blifvit henne främmande och motbjudande.

»Berätta något om Amerika,» föreslog Sonja, »någonting lifvadt.»

»Där finns just ingenting af hvad ni kallar lifvadt, åtminstone har jag ingen erfarenhet af det. Man arbetar, man tänker, när man har tid, ochh är man så anlagd, att man måste ha någon själsspis,

blir man gärna sekterisk. För öfrigt är jag inte kompetent att bedöma Amerika, min uppfattning är endast lämpad efter förhållandena i den stad eller snarare bysamhälle, där jag bodde i min brors familj, tills jag gifte mig.»

Doris tystnade. Man kunde nästan höra, hur hon satte en energisk punkt efter sina ord.

Men Sonja var icke rädd för afvisanden, i hvilken form de än presenterade sig, utan yttrade med sin något skarpa, hektiska röst:

»Tills ni gifte er — nå, se'n då? Se'n borde jjust det intressantaste komma.»

»Ja, det borde det,» svarade Doris torrt.

»Men vi tycks i alla fall få stå utanför förlåten,» ssade Erik skrattande, »ni får väl vänta, fröken, till er tid kommer; hvad mig beträffar, är jag, ärligt ssagdt, inte nyfiken. Den tjusande idyllen: *un jeune ménage* lämnar mig tämligen oberörd.»

Doris reste sig upp: »Är det inte sent? Jag tror, jag går upp till mig nu.»

»Ja, klockan är snart half elfva,» sade Erik Wilde utan något som helst öfvertalningsförsök och tog godnatt.

III.

För att ändå ha någon sysselsättning under sin vistelse i Paris, åhörde Doris några af föreläsningarna vid Sorbonne; hon tyckte om detta bekväma sätt att tillägna sig vetande och gick hvarje morgon flitigt till de kurser hon ville följa.

På hemvägen brukade hon gå in en stund i Musée de Cluny's trädgård, hon njöt af denna drömande ro, hvilken liksom utestängde boulevardsorlet. De gamla träden flätade sitt lummiga löfverk tätt tillsammans, så att det blef nästan dunkelt därinne i denna lilla fornvärld, en spillra bara af svunnen storhet. Hon hade en soffa, som hon kallade »sin» med den själftagna, hemsjuka längtan som förmår främlingen att skaffa sig en egen vå.

Några andra turister, engelska misser mest, brukade ibland sätta sina tunga spår i den djupa sanden och kraxa sitt monotona: »beautiful!» — »Splendid!» Eljes syntes blott en och annan gång någon entusiastisk ung målare, som tog motiv från

de halfrasade Thermerna, eller från den murgröns-
virade romerska portalen.

Sin vana trogen gick Doris äfven denna morgon
ditin; hon satte sig på en soffa och lät blicken slött
glida längs de vanda omgifningarna: Sedigt prome-
nerande bonner med grant rutiga, breda sidenband,
knutna om hufvudet och sedan hängande ända ned
till kjolfällen; näpna, hoppande bebéer, hvilka icke
en minut tycktes kunna hålla hvarken munnar eller
ben stilla. De passade icke här i den underliga
tystnaden dessa kvittrande, solälskande småttingar,
men de fingo ej gå längre hemifrån.

De små knubbiga händerna öste sandhög på
sandhög i den grönmålade bleckhinken. Bonnen satt
på soffan och lät medan hon stickade på en strumpa,
de svarta, stenkolsglänsande ögonen hvila ömsom på
arbetet, ömsom på bébé, men oftast på ingendera
utan genom järnstaketet hän på boulevard S:t Ger-
mains myllrande id. Då och då fick den lilla sand-
öferskan ett ord en passant:

»Tu es gentille, hein? Tu sais jouer, toi va!»

Och barnet såg upp med ögon lika tindrande
svarta som vårdarinnans, men sade ingenting till
svar på det där, hvilket hon blifvit van att höra
som ackompagnemang till sina lekar.

Föreläsningen hade i dag lämnat Doris alldeles
oberörd; den liflige professors geniala litteratur-
förklaringar hade halkat förbi utan att hon förmått
fasthålla en enda.

Det var ett bref från Marie-Louise, som bragt
henne ur jämnvikt. Systemen skref sällan; hon hade

hvarken tid eller ämnen, och dessutom hade det ju, trots all hjärtlighet aldrig rådt något synnerligen förtroligt förhållande emellan Doris och henne. Men när nu detta bref kom, en hel liten intim och smeksam skildring om hemlifs lycka och modersglädje, om tusentals svårigheter, men också om en enda stor makt, som öfvervann allt: *kärlek*, då kände Doris sig plötsligt så utanför, så tyngd af sin egen ensamhet, och hon längtade sitt döda barn lefvande.

Hon hade den gången tyckt, att med honom dog hela hennes framtid, alla förhoppningar, allt det, som var värdt att stå eller falla för. Och nu kom den känslan öfver henne igen med en gränslös längtan, en orolig ström af bubblande tankar. Hon hade haft sin rikaste själsutvecklingsperiod under den tid hon väntade barnet. Först hade hon gripits af en oändlig ångestkänsla vid tanken på att hon skulle bli mor; hon hade tyckt, att det var ett grymt hån i detta, att hon och Jim skulle ha någonting så innerligt gemensamt som ett barn, och hon afskydde mer än någonsin hans smekningar, hans vampyrkyssar och de plumpa kelnamn han slösade på henne. Nätter och dagar hade hon legat orörlig och lyssnat till *det* inom henne, hvilket ej ännu fått lif, och med resterna af sin barndomstro hade hon bedt den stora, outgrundliga makten afvända den olyckan, den förödmjukelsen, att hon skulle föda en lefvande Jim Smith junior, ty hon hade alltid tänkt sig, att det måste bli en son. Aldrig gaf hon detta ofödda väsen något namn, hon var liksom rädd att kalla på det, och när hon första gången förnam en kraftig,

sund rörelse, ett oemotsägligt lifstecken, stod hon stel af fasa. Men så småningom försiggick det en förändring med henne, både ångest och motvilja försvunno; hon kände sig vara mor och hon stred redan nu för sitt barn; hon ville vinna det för sig, dana det och skydda det, som en trädgårdsmästare fostrar det lilla fröet. Hennes tankar växte och vidgades, först flögo de likt oroliga stormfåglar, som söka kust, men ensamheten, tystnaden och böckerna, de många allvarliga läromästarna hjälpte henne till andlig jämnvikt.

Utanför deras byggning bredde sig prärien med sina sällsamma dagrar, sin vida, hägrande yta och sin tystnad. Och Doris kunde sitta i timtal overksam och bara stirra ut öfver detta fält, medan hon drömde sin son ut på lifvets slätter. Hon ville så gärna, att han skulle gå långt och modigt, och hon tänkte på den lille kolargossen, som hvarken räddes fan eller trollen, därför att han ägde en orubblig tro. Kolartron kunde hon väl ej gifva barnet, men där gafs i lifvet en annan tro, manligare och större, och hon hade sagt: »tag den, du präriens son!»

Gossen föddes; han kallades Hugh. Allvarlig, stilla, med mörka, trötta ögon och smala, slutna läppar låg han där i sin spetsprydda vagga, och Doris fick nästan vördnad för denne lille lifsfrämling, som hade så föga gemensamt med hennes Napoleonsdrömmar eller med faderns robusta köttighet.

Hvad han dock lärde henne mycket, den lille, kanske mest under sin korta, svåra dödskamp. När hon såg de späda lemmarna sträckas som på en

osynlig sträckbänk och så åter krympa samman i förvridande kramp, förstod hon först rätt lifvets och dödens fiendskap, den hänsynslösa kampen mellan vara och icke vara.

Och så en afton, när solen sjönk som en genomglödgad kula öfver prärien, och dimman kom likt en här af spöken, föll Hughes hufvud tungt mot hennes bröst. Han var död. Och ångesten började på nytt, ångesten öfver att ha förlorat allt, öfver att det enda lilla flämtande ljus lifvet tändt åt henne, slocknat igen, och att där aldrig skulle bli dag efter mörkret. Det var mycket mer än det lilla barnliket hon jordade den gången, det var en tum för tum tillkämpad lyckodröm.

Och Marie-Louise, hvilka större förutsättningar hade hon för att bli lycklig, för att efter sju eller åtta års äktenskap ännu lika naivt kunna tala om kärleken? Ja, hvilka? Hon knäppte händerna öfver knät och tänkte tillbaka på sin första flicktid; på Kurt Stenhjelm's stormande förklaring, hvilken bränt henne likt en härjande sirocco, och som i minnet kändes likt ett hvinande, oförskyllt piskslag.

Om hennes son, hennes Hugh lefvat, skulle hon haft kärlek nog, sade hon sig; hans lilla hand skulle bäst och säkrast ledt henne framåt, och hon skulle aldrig erfarit hur kallt guldets är, hur varm längtan efter personlig lycka.

Doris hade hunnit så långt, att hon analyserade nästan alla sina tankar, hon förde ett systematiskt konto öfver intryck och uppfattningar, och därför visste hon också nu, att de fjorton dagar hon tillbragt

i Erik Vildes sällskap, gifvit henne något nytt och främmande innehåll; något som ibland kunde göra henne flickaktigt glad och yr som förr. Hon hade fått igen sitt friska, unga skratt — han hade en gång skämtande sagt, att det lät som silfverbjällror öfver nyfallen snö — och hon kunde öfverraska sig med att gå inne på sitt rum med lätta steg och nynna gamla, barnsliga visor med veka, tungsinta ord och en hel stämningsbild i melodien.

Och när de talade tillsammans, var det, som de känt hvarandra i många år, träffats ofta och förtroligt i någon treflig skymningsvrå, där konversationen lägger bort visitformuläret och chapeau-claque'ns sirlighet.

Trots sitt långa vistande utomlands hade Doris behållit mycket af sin nations åskådningssätt, och därför ställde hon sig nu också skeptisk inför Erik Vildes så hastigt vunna makt. Hon förstod ej, att det helt enkelt var det, att han korsat hennes väg just i den stund hon ofrivilligt väntade på någon.

Och medan de gingo igenom konstsamlingar eller muséer, medan de dag efter dag kommo hvarandra närmare, därför att ingendera aktade sig eller brydde sig om att taga hänsyn, växte sig en ny känsla in i Doris' hjärta, den kom som en främmande fågel, hvars kvitter hon ej förstod. Och när hon och Erik talade samman, var det sällan eller aldrig om erotiska ämnen; däremot uppsökte de ofta hvarandras förflutna, de berättade barndomsminnen och »gingo hem» som han kallade det.

Också om sitt barn hade hon talat. De hade

suttit i Tuilerieträdgården och sett på alla de små tultande varelserna.

Hon hade visat på en liten tvååring.

»Så där stor skulle Hugh också varit nu.»

»Hugh?»

»Ja, min son. Han är död.»

Hon hade ej läst något varmt deltagande, knappast förstående i hans blick. Snarare föreföll det, som han tänkt: det där tillhör ju ett förflutet. Efter en kort paus hade han sagt:

»Det är sällan något barmhärtigt i minnet. Jag för min del tycker, att man bara om och om igen konstaterar en förlust.»

»Visst, men man har ändå en gång haft råd att göra förluster, det är minnets storhet.»

»Åja, men det är en mycket gråhårig tillfredsställelse. Om jag håller på någon mänsklig rättighet så är det på den att få äga nuet helt utan bleka gengångare, som påminna mig om alltings förgänglighet.»

Hon roade sig ofta med att på detta sätt gång på gång genomtänka deras samtal, och ofta fanns det detta obestämda något under orden, som tydde på förtroende, på att så skulle de ej sägas till östan och västan.

Hon hade dem ensam dessa ord, som kanske tegat inom honom länge. Hon visste knappt hvarför hon trodde så, kanhända var det därför att hans konversation med de andra var så lättflytande och opersonlig.

Men mer än ord och förtroenden höll hon af

ttystnaden emellan dem. Det var då hon först riktigt tyckte, att de kommo hvarandra nära. De gingo ibland långa stunder utan att säga något, och hon var glad öfver dessa pauser, glad öfver att de ej behöfde fylla upp ett de verkliga, spontana meddelandenas tomrum med tröttsamt prat. De gingo där i det glimmande, välsignade solljuset glada öfver, att just de två kommit sida vid sida i det knuffande människovimlet. Det var åtminstone så hon tänkte sig det.

Kärlek trodde hon ej det var, ville ej skrifva någon falsk etikett på deras förhållande, men hon vågade ej heller kufva aningen om, att hon nu kanske stod inför hvad hon mest fruktat, hvad hon aldrig själfvilligt begärt af lifvet.

»Skepp, som mötas i natten,» hade han själf kallat dem, då skulle där väl också logiskt följa, att de gingo åt skilda håll. — — — Hon ändrade ställning och såg sig nästan skrämmd omkring. »Åt skilda håll!» var det någon, som ropat det i hennes öra; hon tyckte, att en hård och hes korpröst kraxat det. Men om så vore, om de först kände, att de hörde tillsammans, att de mötts *i natten*, och sedan tvungos åt skilda kosor, då vore ju kärleken ett gäckeri, en falsk ton. Om den ej fick äga sitt skinnande hvita ljus ohöljdt, då vore det bättre, säkert bättre, att det aldrig tändes; hon var rädd för de ljus, som slocknade brådt, alltsedan Hughs död.

Hastigt reste hon sig upp. Det var bättre att icke alls tänka på dylikt, lifvet hade ju andra sidor, hon skulle nog få något ut af det, och *ett* visste

hon, — annat än en flyktig lek med känslor och själskrafter måste det bli.

Med raska steg gick hon framåt boulevarden; hon liksom spände alla muskler, härdade nerverna mot gatusorlet och såg i butiksfönstren som afledare för sitt grubbel.

Men när hon kom in i Luxembourgsparkens långa akacieallé, där det var tyst och fredligt, då saktade hon sin gång och så småningom voro åter tankarna inne på kapitlet *kärlek*. Hon ville tvinga fram en förständig tolkning af detta ord, ville fatta lika klart som efter lösningen af ett problem, hvarför man älskade, och hur den känslan kunde bli så stormande.

Med sänkt hufvud vandrade hon framåt och märkte ej, att hon mötte doktor Vilde, förrän han stod alldeles bredvid henne, tog af hatten, kastade bort cigarren och sade:

»God morgon, fru Smith, ute så tidigt.»

»Ja, jag har varit på en föreläsning.»

»Den måtte varit djupsinnig, att döma af er min.»

»Å nej, inte den, men det är med mig som med Rydbergs tomte, ni kanske minns; jag 'undrar, fast ej det lär båta — öfver en underlig gåta'.»

»Hur lyder den då?»

Hon såg allvarligt på honom som ville hon utforska hans åsikter och sade sedan helt stilla, i en nästan barnsligt frågande ton:

»Hvad är kärlek?»

Han studsade, strök sig öfver de mörka mustascherna som för att dölja ett leende:

»Vet ni inte det, fru Smith, ni har ju varit gift.»

»Ja, då lärde jag mig mycket, men inte det.»

»Och nu önskar ni inhämta min erfarenhet, mycket förbunden!»

»Ja, ni gör rätt, som skämtar bort min fråga,» sade Doris, »jag ångrar, att jag någonsin ställde mitt horoskop på den.»

Han såg på henne. När var hon vackrast: När hon log, medveten om sin makt, öfverlägsen och världsvan, eller när hon blef ett allvarligt spörjande barn, som ännu hade många stängda dörrar kvar i lifvet?»

»Fru Smith,» sade han, »jag tror inte ni ångrar er, och jag skall därför kort och godt säga er, hvad min erfarenhet om kärlekens väsen är. Ett praktiskt rön kan ni alltid betrakta det som,» tillade han nästan cyniskt: »Den är festens bästa vin och dagenafters beskaste malört.»

Doris undvek att möta hans blick, då hon sade:

»Jaså, doktorn tänker också så, men då är det bra orätt, att de som ej berusa sig af vinet, lika fullt måste smaka malörten.»

»Hvad menar fru Smith?»

»Att en sådan där festkärlek, som doktorn beskriver väl närmast kan tillämpas på män.»

»Tror ni!» Erik Vilde ritade med käppen i sanden och sade, sedan han gjort sin arabesk omsorgsfullt färdig: »Ni är mycket ung i somligt, fru Smith.»

IV.

Sonja Martula samlade gärna några af dem, hon trufdes bäst med uppe hos sig om kvällarna eller rättare nätterna, ty vanligen besöktes ett café eller en teater först; ibland dansades det också nere i salongen.

Halft mot sin vilja hade Doris kommit in i detta kotteri; hon hade till att börja med varit nyfiken och sedan rätt intresserad af dessa pratstunder.

De tunga, röda ripsgardinerna voro nedsläppta för det enda höga fönstret; i en af ljusstakarna på cheminéefrisen brann ett nytt ljus, medan från den andra staken — placerad på byrån — ett flämtande sken antydde en bit veke och litet flytande stearin längst nere i pipan.

En säng, hvilken tycktes härstamma från empiretiden, dominerade en vägg; utsträckt på bädden låg Sonja med det mörka upplösta håret som en bred ram omkring ansiktet; hennes högröda frisérkappa stack bjärt af mot de hvita kuddarna, armarna hade hon lagt bakom hufvudet.

Nedanför på sängmattan satt Ragna Iversen, den lilla norskan med det ljusa, slätkammadt benade håret och den öppna, men ändå så kloka blicken.

Aina Lagus stod, lutad mot bordet; hon skulle alltid gå strax, men blef likafullt tills de andra togo godnatt.

I den enda bekväma stol, som fanns, en vickande, trasig länstol, hvilkens skröplighet doldes af ett broderadt öfverkast halflåg Malin Thrude, en svensk massös. Hon rökte just sin tredje cigarrett och lät de blåa rökringarna i djärfva konturer stiga upp mot taket.

Doris hade dragit sin stol litet ifrån de andra, så att hon kom i skuggan. I spegelskåpets dörr kunde hon se hela rummet. Det fanns ingenting vare sig konstnärligt eller personligt härinne. Slarf var det enda, man kunde uppfatta som karakteristik. På bordet var en konfektpåse kullstjälpt och strödde ut sitt innehåll ända fram till den halftömnda vinbuteljen.

En roman af Gyp och en tom cigarrettask trängdes om plats med en ytterst elegant vårhatt af extravagant modell. På golftet voro åtskilliga par skodon spridda och en klädning hängde vårdslöst öfver en stol.

Ingen af de andra, icke ens Ragna tycktes plågas af denna ordning. Man hade pratat och skrattat en god stund på det ystert uppsluppna sätt, till hvilket Sonja angaf tonen, när hon var vid det lynnet.

Det var naturligt, att de frånvarande pensionärerna fingo sitta emellan. Skvaller och erotik

löpte oupphörligt ned på ordens rutschbana, när stämningen var sådan.

Ibland dryftades det dock äfven allvarliga frågor, men då var Sonja för det mesta tyst och gäspade ogeneradt.

»Tänk, att mademoiselle Lang ännu kan förstå att knipa sig en adorator, hon är då bestämdt sina modiga trettiofem år,» sade Malin Thrude och tog med en vanerörelse om den rödgula hårknuten, uppfäst högt på hjässan. »Den där lille danske kandidaten är förstås enfaldig, men i alla fall...»

Sonja reste sig till hälften: »Hör ni, Thrude,» sade hon spefullt, »det skulle väl inte händelsevis vara med er som med räffen och rönnbären, för jag minns att för ett par månader sedan talade ni om kandidaten som 'vådligt treffig', men sedan Lang fått fatt i honom, är han ingenting i era ögon.»

»Han var också mycket treffigare förr,» inföll Malin Thrude häftigt, »för resten tycker jag, att vi kunde tala om någonting förnuftigare än mademoiselle Lang och hennes...»

»Ja, det har fröken Thrude rätt i,» afbröt Aina Lagus på sitt lugna, stillsamma sätt, »särskildt vi finskor borde ha andra intressen. Har du läst Nya Pressen i kväll, Sonja?»

»Nej, inte än,» Sonja sträckte bekvämt ut sig. »Räck mig en cigarrett, Thrude, är ni hygglig! — Läsa finska tidningar här i Paris, ids jag knappt. Hvad skall det också tjäna till?»

»Det skall tjäna till att man får veta något om sitt fosterland,» inföll Aina skarpt.

»Å ja, å ja, bli inte så het är du snäll, det biter ändå inte på mig, och jag tänker inte bli högratfande i kväll, så mycket du vet det. — Hör fru Smith,» Sonja slängde sig till hälften ut ur sängen med ena handen stödd mot Ragnas skuldra, »hurudan kurre är den där svenske doktorn egentligen?»

»Jag vet inte mycket om honom,» sade Doris afvisande.

»Jag kunde nästan ha lust att göra mig till litet för honom, om det vore någon idé med det. Han ser inte så omöjlig ut.» Hon stirrade ett ögonblick upp mot sängdraperierna och sade sedan med ett underligt sugande välbehag: »En rasande vacker mun har han, den kommer mig att tänka på en lång, lång kyss.»

Ragna blef blodröd och såg sig förvirrad, nästan hjälpsökande omkring; Aina tycktes oberörd, Malin skrattade högt, men Doris föreföll halft ond och reste sig nu upp för att gå.

Sonja hoppade ur sängen.

»Bevars väl, stötte jag på patrull, ja, hvem kan nu också veta, att man här i det fria Paris skall vara moralisk som mormors nattmössa! Se så, lillan,» hon drog Ragna med sig, »nu ska vi öfvertala fru Smith att dricka en försoningsskål.»

Det var något käckt och hypnotiskt tilldragande i Sonjas uppträdande som Doris hade svårt att motstå, för öfrigt fann hon det nästan löjligt att hon alls blifvit ond öfver en sådan obetydlighet och vände om fram till bordet, där Sonja just höll på att hålla vin i tvenne vattenglas, en kopp och en turistbägare.

»Skål några stycken,» ropade hon muntert och höjde koppen med ett nästan bacchantiskt leende, »skulle ofantligt glädja mig om litet sirapsdygd blefve nedsköljd med det här, för herre gud, det är då sannerligen ingenting att springa på dörren för, att man så här inom lås och bom säger, att en kyss skulle smaka bra af en karl, som råkar ha vacker mun.»

»Fröken Martula är då rät och slät som en vägg,» utbrast Malin storskrattande, »och så säger ni saker så genomkomiskt.»

Ragna drog varsamt på munnen, men Doris och Aina förblefvo allvarliga.

»Fru Smith,» sade Sonja hastigt och gjorde en piruett med händerna mot de kraftiga höfterna, »talar man aldrig om sådant här i Amerika, är det kanske kyskhetens stamort på jorden? Då reser jag för min del aldrig dit, för det är just det vågade, som sätter piff på tillvaron.»

»Ja, det har ni rätt i,» ekade Malin med munnen full af konfekt.

»Det vågade,» upprepade Doris, »ja, kanske, men då vill jag helst tänka mig vågadt i en annan betydelse. Det är så främmande för mig att leka med allting. Antingen kämpar man sig upp eller går man under ute i Västern, men båda delarna ske på allvar.»

»Jag antog, att kvinnor voro kvinnor öfverallt,» inföll Sonja torrt, »den ena Wagnersk, den andra Offenbachsk, det vill jag gärna tro, men alla sjunga de väl ändå mer eller mindre på samma melodi,

när det gäller det andra könet, åtminstone kännes jag vid min svaghet all.»

Doris ställde glaset ifrån sig; det var något i Sonjas nästan klibbiga blick, som kom henne att känna äckel. Hon erfor en stark lust att med några kraftiga ord liksom ett vågsvall skölja af denna smutsiga simpelhet, som hon kallade den, men teg, ty hon anade att Malin och Sonja bara skulle skratta ut henne.

Sonja tog henne plötsligt om lifvet och drog henne med sig bort till sängen, hvilken nu apterades till soffan. »Se så,» sade hon godmodigt, »se inte ut som Rödkappan, när hon upptäcker, att hennes gamla hederliga mormor är en varg. Jag skall inte äta upp er, fast jag kunde ha god lust ibland, för ni ser rasande aptitlig ut, men nu skall jag vara hygglig för i kväll och bli mormor igen. Mina barn,» hon slog ut med händerna, »sätten er, så ska vi tala förnuft.»

Ett samstämmigt skratt lättade situationen, men Sonja gäspade långdraget och sade slutligen med en tvär öfvergång som icke bådade godt för hennes nyligen gifna löfte:

»Hur många af er ha varit i Arkadien?»

Ingen svarade genast, men efter en stund sade Doris drömmande:

»Jag vet bara, att jag aldrig varit där. I alla händelser inte som ni menar,» skyndade hon sig tillägga, då hon såg Sonjas ögon med ett sonderande uttryck riktade på sig. »Man kommer väl dit som sjuttonåring, ty vid den åldern sluta de djärfvaste drömmarna.»

»Nej, inte de djärfvaste,» inföll Aina, »men de lyckligaste.»

»Tänk att hinna så långt, att man aldrig drömer, dit vill jag inte komma,» utbrast Ragna och såg med sina stilla, kloka ögon på de andra.

»Nå, men,» inföll Malin, »det kunde vara lustigt nog att höra litet om, när fröken Martula var i Arkadien, för att ni har varit där, kan man då se på er.»

»Kan man,» Sonja log, halft triumferande, halft slutet.

»Nåå,» uppmanade Malin.

»Nej, det är ingenting att tala om,» sade Sonja och det gled en allvarlig skugga öfver hennes vackra ansikte. Hon såg ut som hon med ens ej orkat skämta, som om hon kommit att röra vid en brusten sträng, hvilken aldrig mera skulle ljuda.

Doris reste sig än en gång och tog nu godnatt, de andra följde hennes exempel. Ragna och Malin delade här ett rum uppe i femte våningen. Aina bodde i tredje och Doris i andra.

»Vi kommo till lönrummet,» sade Aina plötsligt i trappan. »Har ni märkt det, fru Smith, att hvar och en som lefvat sitt lif rikt — kanske för rikt, alltid har ett oåtkomligt lönrum, där det bästa af minnen och tankar ligga inom lås. Det är för det där lönrummets skull jag kan hålla af Sonja,» tillade hon.

Det var ovanligt att den tystlåtna finskan sade så mycket och Doris skulle önskat, att hon kunnat se uttrycket i hennes ansikte, men det var redan

släckt i trapporna och endast månen lyste in öfver de många stegen.

»Godnatt, fru Smith, sof godt,» sade Aina enkelt, när hon stannade vid sin dörr. »I morgon skall jag börja arbeta på en Alexanderbyst, som jag mycket intresserar mig för,» bifogade hon hastigt, »man kan få åtskilligt ut af den typen, som jag förstår. Vet ni, fru Smith, jag tycker det är synd om kvinnor sådana som Sonja, hon kan icke hänge sig helt åt något, hon anar inte hvilken lycka det är att ge sin själ, sin sorg och sin glädje åt ett lifsarbete. Hon skulle aldrig kunna skapa en Alexander, därför att hon inte hinner öfver brottningen med sig själf.»

»Ja, man måste äga ett arbete, som man kan ge sig helt åt,» svarade Doris, »ty det man tvingar sig till, tror jag inte medför välsignelse.»

»Inte direkt, men det hindrar tankarna att råka på afvägar, därför att det tröttar ut dem.»

»Det har ni kanske rätt i, men då vill jag hellre att mina tankar fria få välja sin väg till ondt eller godt, än att de förslöas. Godnatt, fröken Lagus!»

Doris räckte henne handen och sprang sedan ned för trappan. När hon långsamt klädde af sig, tänkte hon på, hur karakterer och lynnen beständigt upprepa sig, endast med de olikheter omständigheter och nationalitet nödvändigtvis påtrycka dem. Var icke Sonja Martula en groft tillyxad, förfulad kopia af Margit Ehrling, Doris ungdomsvän, hon, som icke kunde lefva, och hvar skulle Sonja själf sluta en gång, när blodet brann för hett?

V.

Doris hade setat inne hos sig hela kvällen, fällt ned gardinerna, tändt ljusen i armstakarna och gjort det bekvämt åt sig i den amerikanska gungstolen, medan hon läste Herman Bangs »Det hvide Hus», som Erik Vilde lånat henne. Med en viss barnslig glädje tänkte hon på, att den ej gått som lån ur hand i hand; med varm pietet i tonfallet hade han sagt, när han lämnade henne den: »Min mor gaf mig den, då jag reste ut; jag läste den genast och så kom den ned på bottnen af en koffert; händelsevis fick jag se den i dag och kom ihåg, att fru Smith önskat göra bekantskap med den nyare skandinaviska litteraturen.»

Den fina skinnpärmen med sina mjukt tecknade blomsterslingor kurrade i hennes hand. Hon vände sida efter sida med samma vördnad, som när man stiger öfver tröskeln till ett hem, rikt på ljusa eller vemodiga minnen. Aldrig hade hon läst en bok, som så talat till henne med dämpade, men ändå sällsamt lefvande röster, som gifvit henne så många

stilla och stora tankar, och som så enkelt tolkat kärlekens evangelium. Plötsligt blef boken helt stel i hennes hand, fingret, som ifrigt höll emot nästa blad för att fort få det upp, gled undan; det var en rad af små blyertsstreck vid några strofer, som hejdade henne. Hon blef blek, och det gjorde skärande ondt i hjärtat, när blicken mekaniskt sökte rad efter rad. Det måste ju vara Erik Vildes hand, som märkt dessa linier, som känt dem bittert i den stunden, kanske ännu led af dem med en inbunden smärtas intensitet; hon föreställde sig, hur han i ensamma stunder skulle rycka bindeln af såret och låta det blöda: Det mörknade för Doris' ögon, hela det nyss sagolikt fagra hvide Hus blef skumt och grått, ett spökslott med dystra gäster:

»Naar i de lange Nætter
jeg ensom hviler
og ingen se'r mit Ansigt
og ingen mine Ojne, der er tørre —
Da tænker jeg:
Hvis jeg var død,
vilde du dog komme
og knæle ned;
der, hvor jeg hvilte,
og min Haand, som du nu skyer,
vilde du tage,
nu, den var kold,
og ind i mit Øre,
der ej kunde høre mer,
vilde du hviske,

med din Stemme fra den Gang:
Hvor jeg dog elskede dig —
og den Døde vilde smile.»

Hon visste, att Erik Vilde varit länge på resor, flera år, han hade rest genast efter det han tagit sina examina, oberoende som han var, önskade han studera de utländska sjukhusen och sanatorierna, och det var väl åtta eller nio år sedan han varit hemma. På den tiden hinner man glömma, och manne ej mäns hjärtesår i allmänhet ha godt läkkött? Det var kanske reminiscensen af någon studentkärlek, blyg och ljus, en liten blodlös förälskelse, som drömde om död redan i uppväxten. Hon ville tro det och läste energiskt vidare, fastän trögare och mindre entusiastiskt.

När hon vände bladet, mötte åter hennes blick några strofer, med ett svart, kraftigt blyertsstreck längs ena sidan.

»Som Planten visner,
for dens Rod er uden Væde,
som Blomsten bliver bleg,
for Solen naar den ikke,

saa bleges jeg og visner hen,
for du har ej mig kær.»

Häftigt, med en vredgad, halft föraktlig åtbörd kastade hon boken ifrån sig. Var det en man, som lät sig så medryckas af några sentimentala verser, att han märkte dem med dylika kvinnliga sensations-

streck? Hon reste sig och gick i uppror fram och tillbaka på golvet. Var det vid tanken på »henne», som han kunde bli så melankolisk ibland, eller rättare så allvarlig, så underligt sluten, som vore han i en annan värld. »For du har ej mig kær», de orden ekade inom Doris med ett och samma tonfall, ett djupt och tungt, som Erik en gång haft, när de talat om undantagsmänniskor och hvardagsmänniskor; han hade kallat de senare lyckliga, därför att de förstodo att använda sina små resurser, och därför att deras lycka aldrig helt öfverväldigade dem, deras sorg ej tog besinningen ifrån dem.

Nerifrån salongen ljöd Venusvalsens lockande, sprittande toner; hela den skandinaviska kolonien höll bal, en liten improviserad regnväderstillställning, som fick lif och lust genom regndropparnas smattande mot rutan och kanske också genom medvetandet att skilsmässan stod för dörren. I början eller medio af juni drogo de flesta hem till nordén. Amerikanarna, engelskan med sin Bædeker-fysionomi och mademoiselle Lang voro väl också där och dansade i långsamt, besynnerligt tempo, som åkte de skridsko.

Doris fäste en la France ros i det svarta sammetsbältet, en till, de smögo sig hägn sökande mot blusens lösa veck. Utan att se i spegeln först, blåste hon ut ljusen, tog boken och gick ned i salongen. Hon visste, att hennes kinder glödde och att ögonen lyst; så var det alltid, när hon kände sig upprörd, men hon visste ej, att alla dessa inre flammor förskönade henne, verkade nästan hypnotiskt tilldragande.

När hon kom in, slutade just valsen; Erik Vilde höll dock fortfarande armen om Sonja Martulas lif, och hennes hufvud hängde vårdslöst emot hans axel. De gnolade melodien och fortsatte att dansa. Äntligen stannade de, Sonja föll maktlös ned på en stol och hennes kavaljer fläktade henne med en stor svart plymsolfjäder. De skämtade och pratade, Sonja var mera uppsluppen än någonsin och skrattade högt, nästan frivolt.

Doris hade stått i tamburdörren och genast blifvit observerad af ett par af ungherrarna, men hon gaf förströdda svar och drog sig snart in i det så kallade skrifrummet, där det var skumt och svalt. Hon satt ensam med Det hvide Hus i handen och tankarna stelt riktade på en enda punkt, en liten värkande punkt: Hade *det* kommit? Var det här nu, *det* som egentligen skapade kvinnan?

»Ska vi gå dit in, här är ju så hett, så man kan kväfvas,» hörde hon Sonja säga i dörren. »Kom doktor Wilde och låt oss få ett litet gemytligt entre-nous.»

»Ja, hvarför inte. När skalkar locka dig, gå icke — ifrån dem, är mitt valspråk,» svarade han muntert.

De kommo in arm i arm.

Doris reste sig upp, ofrivilligt, nervöst.

»Nej, se fru Smith, hvar har ni varit hela kvällen,» frågade Erik.

»På mitt rum. Jag har läst Det hvide Hus. Tack för lånet.»

»Å jag ber — ni läser raskt. Nå, hvad tyckte ni om den?»

»Den är så vacker — jag tycker den är som en stilla sommarkvällssky.»

»Voj, voj, så poetiskt ändå,» inföll Sonja. »Nej, här var inte roligt. Kom, doktor Vilde, skall jag lära er mazurka, det spelas upp en nu.»

»Ja, men det är så gräsligt varmt, att jag med frökens tillåtelse hellre hvilar mig litet först. Sitt ned» — han drog fram en stol åt henne — »så bilda vi ett triumvirat.»

Hon satte sig motvilligt i en kokett ställning och räckte honom solfjädern:

»Fläkta mig då!»

Han lydde mekaniskt och talade under tiden med Doris om boken.

Plötsligt frågade hon:

»Är det er mor, som strukit för några strofer på de sista sidorna.»

Han såg på henne och hon märkte, att det kom ett drag af sarkasm öfver hans ansikte. Han svarade lugnt:

»Nej, det är jag.»

Därpå reste han sig och bugade för Sonja: »Nu har jag krafter att gå i elden igen, om fröken har lust.»

Senare föreslog någon, att man skulle gå till hallarna och lefva pariserlif; det hade klarnat upp, luften var rent bedårande; på med ytterkläderna och ut!

Det var det underliga jäsande uppror i sinnena, som icke unnar hvilat någon tid på dygnet, som jagar bort den med tusentals förströelser. Hvila!

Hvila, det hinner man ju alltid med sedan, när man kommer hem i sin lugna, stagnerade vrå!

Och de unga flickorna bli bleka med stora, feberaktigt glänsande ögon och kufvad eld i den ny-ligen ganska intetsägende rösten. De gripas af hundra och åter hundra nya intryck härute; hos en del är stämningen inbillad, hypnotiserad, hos andra har Paris gått in i blodet, hos alla är det som en stolthet att upplefva något, att få ett minne för lifvet från sin ungdoms pariserfärd, och så stormar man allt förnufts fästningsvallar och låter glädjen bära en på vackra, nakna armar hvart den vill, bara öfver barrikaderna, från det tysta och undrade vrå-lugnet, från allt det, som de där hemma sitta inne med och tolka i små hvardagsnätta uttryck.

Och ut i natten bar det, ut i metropolens vakna natt med sina skilda stämmor af jubel och ve, bort mot hallarna, där doften af blommor och aromen från bär och frukter blandades med från fiskluft, och där sorlet steg som en flodvågs brus efter förnattens korta, tysta ebb. Gatans stackars flarn, uppmålade och utstyrda drefvo fram mellan försäljarnas etalager; här och hvar ryckte de till sig en blomma och kastade i ersättning ett silfvermynt; engelsmän i tillknäppta rockar passerade »sleeping» de olika paviljongerna, under det att geschäftsmässiga tyskar på ohyggligt rådbråkad franska gjorde sig under-rättade om priserna.

Ett rop, en svordom eller en druckens bacchan-tiska skrän skar in i det jämnt fortlöpande mumlet; ett par kvinnor slogos och måste skiljas åt af en

poliskonstapel; allt gick som ett själfuppsdraget urverk.

Doris gick tyst bredvid Aina Lagus, hvilken tycktes intresserad på sitt inbundna sätt. Det föll aldrig någon in att räkna Aina till ungdomen; hon gick sin egen väg, som henne lyste, och slöt hon sig någon gång till de andra, var det ändå som stode hon utom räkningen.

Först på hemvägen kom Erik Vilde fram till dem.

»Jag känner inte igen fru Smith i dag,» sade han, »en egyptisk mumie kunde inte vara tystare och outgrundligare. Jag tycker för min del att man bör taga vara på lifsglädjen, och här i Paris får man den till skänks. Jag riktigt sörjer öfver att jag är tvungen att resa så snart.»

»När reser doktorn?»

»I nästa vecka. Få vi resällskap?»

»Ja, kanhända. Jag har inte bestämt dagen än.»

»Gör det då till min förmån.»

»Ja, det kunde kanske vara nyttigt att ha en kavaljer på resan,» svarade Doris gäckande, »man får lof att tillgodose sig, när man kan.»

»Tänker ni verkligen så?»

Hon såg icke på honom, behöfde det ej heller för att veta, att det kommit ett uttryck af trött missräkning öfver hans drag, ett håglöst uttryck, som ej skulle taga upp kampen. De hade skilt sig ifrån de andra. Också Aina Lagus hade kommit ifrån dem. Hon förstod genast, när hon var öfverflödig, sådant kan man lätt få öfning i, när man icke hör till lifvets söndagsbarn.

»Nej, jag tänkte inte så,» sade Doris sakta, »det kom visst från min misstämning.»

»Är ni ledsen.» Hans tonfall var närmast otåligt som alltid, när något dref honom ur det bon vivant humör han formligen själf njöt af. »Hvad har händt?»

»Ingenting, som man kan ta på och reparera med skruf och mejsel,» svarade hon retligt. »Doktorn borde aldrig fråga så där, ni vill ändå endast ha det svaret, att allt är bra.»

»Ja, det kan ju hända, att jag är en smula moraliskt feg,» sade han enkelt, men jag kan öfvervinna mina onda böjelser, när jag håller af någon. Så — tala nu!»

Men Doris teg; hon var nöjd, att han ville offra sitt kära lugn för hennes skull, kvinnligt och blidt nöjd med sin lilla seger. Den var så olik hennes eget jag denna bråda underkastelse, att hon invärtes log åt den, medan hon tyst, i hans takt, gick framåt Pont-Neufs breda trottoar med perspektiv af vänstra Seinestrandens skumma, trånga gator.

Han frågade icke heller mera, bakom sig hörde de de andras glam, särskildt ljud Sonja Martulas röst hög och upprymd. Plötsligt sade Erik:

»Hvar tror ni fröken Martula slutar?»

»Jag har nog tänkt på det, men jag blef rädd för mina egna tankar, hon verkar på mig som en malström.»

»Ja, det har ni rätt i. Sådana kvinnor, som hon ha alltid liksom en annans öde i handen; förr eller senare draga de någon med sig i hvirfveln,

bara ett oförmodadt ryck, och man ligger där. Och så är det det, att man sällan blir räddad; man försvär sig åt onda makter och de taga en så obeskrifligt gärna.»

»Om det fanns någon, som kunde uppsända förböner, skulle det kanske hjälpa,» sade Doris tankfullt.

»Uppsända! Ja, bönerna ha det felet, att de gå uppåt, de sväfva alltid *öfver* oss, stackars syndare. Jag tycker, att den moderna mysticismen skulle kunna tänka ut ett gudsbegrepp, som funnes midt ibland oss, och som ej ofvanifrån tog del i vår svaghet all. Det skulle bestämdt verka starkare, om man kunde taga med Gud, inte detronisera honom, det menar jag inte, men ställa hans troner mera tillgängligt. Det är fruktansvärdt långt till himmelen ibland.»

»*Om* man kan be, så förkorta nog bönerna vägen,» svarade Doris allvarligt, »och jag skall ej alls bry mig om, *hvar* Gud finns, bara han finns.»

De stodo utanför porten till pensionatet och han tog hennes hand till godnatt.

»Ni är som ett stort, klokt barn, fru Smith, jag undrar, om världen någonsin skall nännas taga hårdt på er. Ni är som skapad att bli lycklig utan starka konflikter, men också utan småsinne.»

Hon hade ingenting att svara; hennes hand låg stilla och mjuk i hans, som en fågelunge i redet, och hon log utan att veta det, bara därför, att hon redan var lycklig.

VI.

Bref från Gunnar Lejer:

Kära Doris!

Jag har med flit dröjt med att besvara ditt bref, ty jag behöfde sätta mig in i det. Där fanns mycket, som du själf tycktes undra öfver, medan du skref ned det, och där fanns annat som lärde mig att familjens lilla solbarn blifvit en vuxen kvinna. Som du kan förstå, skrifver jag sällan bref och sker det någon gång, är det i affärer. Vår tid är icke meditationernas, vi lefva fort, tänka, som underlag för handling, eller slöa till, där ej vidare handlingskraft behöfves. Ja, jag talar som en röst från ett litet samhälle, det kan ju hända, att förhållandena te sig olika, där man har större räckvidd.

Emellertid skall jag den här gången frångå mina vanor och skrifva både långt och utförligt. Ditt bref ligger framför mig på bordet; jag har läst det och läst det om igen, och jag skall försöka följa det punkt för punkt. Först och främst har du rätt i,

att hvad kvinnor i allmänhet behaga kalla själsanalys, verkar på mig som en abscess, hvilken behandlas bäst med lämplig operationsknif. En läkare får ju en viss erfarenhet om sådant, och jag kan försäkra dig, att i nittionio fall af hundra, skulle kvinnor hvarken grubbla öfver själsfenomen eller »stämningar», om deras känslor och fysiska kraf finge naturligt aflopp i rätt tid. Jag har inte tänkt mera öfver saken, än hvad som nödvändigtvis tvungit sig på mig genom mina kvinnliga patienters förtroenden, men jag fruktar att kvinnans emancipationsfeber, hennes analyserande etc. etc. kommer att ge anledning till massmord, när hon finner, att hon trots allt ändå ej kan abstrahera bort sitt kön. Det finns en obetydlig procent femininer, som jag kunde ha lust att kalla realgenus i kjolar, duktiga, hederliga arbetsmyror, som göra sig utmärkt i celibat, men tro aldrig, att de äro besvärade af andliga sårnader. Ergo: den där ängslan, oron med mera, som också du får kännas vid, är i mina ögon bara en operationsfråga; det hjälper inte hvarken att tala eller skrifva bort den.

Önska inte, att mamma lefde än, Doris, hon var som en tålig, men tröttkörd häst, när hon dog; nästan inga plågor, bara en lättnadens suck öfver, att nu var det slut, det var som hon först i dödsögonblicket förstått, hur tungt hennes lif varit.

När du talar om drömmar och längtan och sådant där, förblir jag oförstående; jag antar, att jag någon gång varit så ung, att jag rest luftslott, och så pass vingstark, att jag längtat, men det är i alla händelser längesedan.

Det där du säger om ärftliga anlag är en inbillning, som vetenskapen i de flesta fall öfverbevisat: hvar människa är sig själf, och hade din son lefvat, kunde han lika väl blifvit en Jack som en Jim. Kanske var det emellertid bäst för honom, att komma undan. Du gifter sannolikt om dig och skapar ett nytt, lyckligt hem i ditt gamla fädernesland. Du säger, att du är rädd för kärleken, vet du hvad, mitt kära barn, det tycker jag starkt påminner om hysteriska fruntimmers fasa för fyrverkeri; de skrika för hvarenda raket och darra ändå af ifver, att nästa skall komma.

Du talar om mitt äktenskap. Det kom till stånd som så många liknande, därför att det föll sig så. Jag träffade Ester straxt efter mammas död; ensam var jag och betydligt förödmjukad också efter mitt utsväfvande lif och den där historien med Aina Gode. Ester var ung och ljus och späd, hade ett klingande skratt och en barnsligt smekande röst. Vi voro inackorderade på samma ställe i Stockholm, det blef skymningskurtis och långa promenader, lampkvällar med små föreläsningseancer och af inackorderingsfrun skickligt arrangerade tête-à-tête. Man tutade i Famas horn om vår kärlek, innan vi ännu riktigt själfva visste af den.

Så fick jag förordnande här i X, öfverraskade Ester några mornar, när hon blek och förgråten kom ned till frukosten och fick klart för mig, att inte jag heller fann skilsmässan lätt.

En kväll med snöstorm ute och en stämningsfullt glödande brasa inne, förlofvade vi oss. Allt

det där tycker du låter ofantligt torrt och praktiskt, men jag skall säga dig, Doris, att vi, vanliga människor, som kallar gran gran och inte »skogens jätte», som ha mistat öfverordens kling-klang, vi behöfva växa oss in i lyckoformerna, vänja oss vid dem naturligt och enkelt utan banal öfverdrift. Till fästman passade jag inte; jag var redan från ett föregående led vid den rollen. Mitt hem, min hustru och mina barn däremot förstår jag mig bättre på. Du skall få se, vi ha det treffligt. Ester är hela stadens favorit, och jag hoppas hon känner sig nöjd med den tillvaro hon själf valt. Hon längtar efter att göra din bekantskap och ber dig vara hjärtligt välkommen. Att jag också tycker det skall bli roligt att återse »lilla syster» vet du nog. Men min tid är ganska upptagen af praktik, så vi få väl ej vara så mycket tillsammans.

Hälsa Vilde, om han är kvar än; jag minns inte, hurudan organ han har, och jag är för öfrigt inte särskildt mottaglig för dylikt. Är man för tillfället lediggångare till tankar och intryck, kan jag godt förstå, att allting tilldragande kan få makt med en.

Nu måtte du ha fått ett så kalladt uttömmande bref.

Din broder

Gunnar.

»Nå, äntligen,» sade Vilde, när hon vek ihop pappersarken, »jag trodde ni aldrig skulle sluta.»

De hade i sällskap med Sonja Martula och

några andra begifvit sig ut till Versailles tidigt på morgonen, och nu hade Doris dragit sig undan till en fredlig vrå i lilla Trianons förvildade park för att läsa sitt bref. Erik stod framför henne; han hade kommit öfver det höga gräset utan att hon märkt honom, och nu kastade han lekfullt ett helt fång tusenskönor öfver henne. Hon samlade dem igen till en liten bukett och sade under tiden:

»Jag kan hälsa doktorn från Gunnar.»

»Tack, han har det godt i sitt nid d'amour?»

»Ja, jag tror det. Det är så svårt att få något klart intryck af människor genom bref. Jag tror, att de flesta äro rädda för att sätta sina tankar oförbehållsamt på papperet.»

»Det undrar jag sannerligen inte på; tänk bara hur många politiska konspirationer på det sättet blifvit upptäckta, för att inte tala om mormorsmors sirliga amouretter, ombundna med blekblå sidenband; de gå ju till eftervärlden via antikvitetsälskande författare och lär vår nyktra tid älska.»

»Behöfs det lärdom till det?»

Han kastade sig ned i gräset med armarna under nacken. Så låg han en stund och såg upp mot den klarblå luften utan att svara, så reciterade han sakta, men en stämma, underligt trött och vek:

»Skönt er Solens Lys
og Sol rinder alle Dage:
alle kan Solen se.
Men *den*, der aldrig saa'
Elskovens Lys

tændes og slukkes brat,
han kjender ikke til Dag
og han ved ikke af Nat.»

Doris rörde sig icke, men hon kände det, som hade hon kunnat böjt sig ned öfver honom, lagt sin hand på hans panna och utan kyssar, utan smekningar, bara helt stilla hviskat tätt intill honom: »du, min älskade! Min älskade!»

Hans ansikte hade fått det mörka, plågade uttryck, som hon lärt sig känna igen, därför att det helt förändrade honom, förtog allt det sarkastiska och halft cyniska som ibland fult karrikerade hans drag. Han fortsatte att citera:

»Der kommer de Aar,
da Minderne selv
bli'r en Spot.
Der kommer de Aar,
da vi lever ej mer —
døde vi blot.»

»Det där står ju också i *Det hvide Hus*, hur kommer det sig, att just den boken blifvit er så kär,» frågade hon, »jag tycker, som jag sade här om dagen, att den är vacker, men för att man skall minnas en bok, som man inte läst på flera år, fordras ett alldeles särskildt intresse.»

Utan att märka det, talade hon med en skälfvande ifver i rösten, det var som gällde det, att ej komma för sent, att bli insläppt i hans sjäslif, innan

stämningens vekhet försvann och det blef torr söckendag igen.

Han reste sig till hälften, så att han kunde se in i hennes ansikte, följa hvarje linie i dessa skiftande oroliga drag, och han kände en plötslig lust att draga henne ned till sig i det mjuka, ungt gröna gräset, kyssa bort alla grubblande frågor, all förtid och framtid, taga minnet in i ett stort, rikt famntag.

Men där hon satt på bänken, konventionell i sin hvita promenaddräkt, rak och stilla, vek hon liksom undan honom och blef till en af de kvinnor man måste älska med preludier, med tempererad, latent kärlek.

»Ni skall naturligtvis inte svara mig, om ni inte vill,» sade Doris sakta; hon kände, hur en het förödmjukelsens rodnad började bränna hennes kinder.

»Jo, jag vill,» svarade han långsamt och kom och satte sig bredvid henne på bänken. »Det är i själfva verket hvad nästan hvarenda man kan berätta er, om han minns sin första ungdom. Jag har godt minne, och det är inte alltid en eftersträfvansvärd egenskap. — Ni vet väl, hvilken ohjälplig idealist man är, innan erfarenheten tuktat om en. — Ja, alla ha ju inte idealismen i blodet lyckligtvis, men jag hade det den tiden, när hon — hennes namn gör detsamma — kom till Lund, där hennes man fått docentur. Vi träffades dagligen — lika obesväradt som ni och jag, brydde vi oss till börja med ej om att taga hänsyn till småstadsskvallret; hon därför att hon inte kände hydran, jag därför, att hon var mig långt kärare än alla domar i världen. En

vacker dag fick hon upp ögonen och blef rädd — naturligtvis. Hon hyste en sansad och högaktningfull tillgifvenhet för sin man och ville inte förlora hans förtroende — och för mig, ja, hennes känslor i det fallet förstår ni som kvinna antagligen bättre — jag vet bara, att hon inte ville mista mig och inte hade mod att äga mig. Och så börjades striden om en fjärilslycka; så vansinnigt har jag aldrig kämpat för något, men hon höll stånd på det underligt sinnrika sätt, hvilket blir ett tortyrredskap värre än alla inkquisitionens fador tillsammans, och ändå älskade jag henne.» — Han tystnade och satt några minuter försjunken i tankar, därefter fortsatte han: »Jag var en stackars dåraktig don Quichotte den tiden, och när jag länge fäktat förgäfves, måste jag fly: den gamla historien om en ren och *oantastlig* kvinna och en ung, hetlefrad älskare, hvilken skickas ut i världen för att glömma och i nio fall af tio lyckas kuren. Man glömmar både att man velat och kunnat älska på annat sätt än för en dag. Hon, den första — och på sätt och vis den enda —, förlorar sin makt förr eller senare, och med åren kommer man kanske så långt, att man med en axelryckning kan tala om »sin gamla flamma».

Återigen blef det tyst emellan dem, och som oftast gaf det utsagda den starkaste reliefen åt orden. Doris förstod, att under den banala, ständigt upprepade hjärtesagan, om två, som mötas endast för att skiljas, fanns Erik Vildes individuella sorg. Han kunde ej med flytande värtalighet ge sitt inres bitterhet luft. Det måste förefalla torrt, stelt och kallt

detta minne, som det smärtade honom att gräfva upp, att blotta, nu när det första dammlagret fallit öfver det. Orden hade det tunga, disharmoniska, som uppkommer, när känslorna taga öfverhand, och när man hellre sätter aldrig den masken på än visar sin rätta natur.

Hon hade heller icke något att säga honom; de hade båda kommit till den gräns man ej öfverträder annat än med den ömsesidiga kärlekens allhärskande rätt. Någon slags tröst kunde hon ej ge, den skulle verkat löjlig inför detta minne, som bara var en doft, en vibrerande sträng, hågkomsten om död lycka. Och hon tyckte med ens, att ersättning var ett högmodigt, meningslöst öfverord; lifvet gaf icke ersättning, endast mer eller mindre goda surrogat, när det svikit sina första löften.

Hvad de ändå voro långt ifrån hvarandra, Erik Vilde och hon, fastän de sutto sida vid sida. Och aldrig skulle hon blifva *det* för honom, som hon drömt.

»Hvad tänker ni på, fru Smith, fann ni min historia så gripande?»

»Säg det inte så där ironiskt,» bad hon, »det tjänar ingenting till.»

»Bevars som ni behagar, men låt oss för all del inte bli sentimentala igen. Sannerligen är inte dagen bättre värd. Nästa gång vi tala erotik, hålla vi oss till nutiden. Ni ser nästan ut, som ni blifvit spökrädd.»

Hon log tvunget. »Å nej, det var ju ingen spökhistoria ni berättade, utan om något, som lefver än.»

Han rynkade ögonbrynen. »Nej,» sade han hårdt, »det är dödt och borta för alltid. Jag har en gång kastat det bakom mig som det festens glas, ur hvilket man aldrig mer vill dricka.»

»Men ni samlade skärfvorna ändå,» inföll hon. Så reste hon sig upp, skakade ned på marken de tusenskönor han gifvit henne, icke en ville hon äga kvar, de hade redan vissnat, vissnat som de blommor inom henne hon icke fick vårda. Det var ingen mening med dem längre, när de ej skulle få det enda solljus, som gör drömrösor fagra.

»Hvar håller ni hus?»

Det var Sonjas röst, och Doris fann det med ens så naturligt att just hon, skulle ropa henne tillbaka till verkligheten; hon tyckte, det vara det varsel hon ofrivilligt väntat på från framtiden, det, som måste bringa något nytt, i stället för hvad som förintats.

Sonja kom ända fram till dem; hennes bara hals och armar skimrade hvita genom det tunna musslinet, hatten hade glidit ned på nacken och håret stod som ett mörkt, oredigt burr kring den låga pannan. Erik såg på henne, följde hennes gestalts fasta, smidiga linier med en kännares intresse och tog sedan nonchalant om hennes ena arm.

»Fryser ni inte i den här toaletten?»

»Inte ett dyft.»

»Ja, akta er för att förkyla er, då får ni med mig att göra — som läkare.»

»Skulle det vara så farligt det.»

Doris vände sig bort i harm och förtviflan.

Hvarför kunde hon ej hindra tårarna att tränga sig fram, hvarför var hon ej en Sonja Martula, som utan hänsyn tog för sig af hvad hon ville. Hon önskade plötsligt, att hennes längtan efter att äga Erik Vilde varit en het och ohämmad passion, icke en själisk åtrå, en ljus och vek dröm, så hvit, att icke ens det flyktigaste begär skuggat den. Nu hade den fått sin stora mörka, outplånliga fläck af sorgen, ty hon skulle aldrig kalla det kärlek, aldrig tro på det, toge han henne än så varmt i sin famn, kysste han henne än så många gånger. Kanske skulle hon kalla det lycka — det begreppet hade ju blifvit en landvinning för nog så små känslor — men ej var det ett svar på det, som hela hennes ungdom legat försegladt inom henne, och som väl nu för alltid skulle förbli obrutet.

VII.

Skandinaviska Klubben skulle ha sin vanliga sommarutflykt. Det var söndag, en varm och glad junisöndag, den första i den månaden, men nästan den sista, då man kunde räkna på att främlingarna från skilda länder skulle finnas kvar i storstaden.

För öfrigt såg själfva det folkmyllrande Paris relativt tomt och tråkigt ut med sin labyrint af gator, gassade sig i morgonsolen, sina allestädes närvarande apelsin- och körsbärskärror och sina blomsterförsäljare med jättebuketter af lysande tulpaner, små koketta violknippor och vissnande ruskor af de sista syrenerna. Det var ganska ondt om köpare till dessa härligheter, alla hade brådtom från stadskvalmet och skyndade förbi de vanda hållplatserna för att ställa sig i kön till de många omnibusarna, som i skilda kosor drogo ut mot landet, mot de stora skogarna, friluftslif och fågelkvitter. De, som stannade inne i staden, voro mest grändernas skuggor med den fräcka, hårda blicken,

och den skyggt lurande hållningen, och så naturligtvis de många fromma systrarna från olika stiftelser; med knäppta händer och sänkta ögon drogo de i stilla procession in under kyrkohvalfvens dunkel, bort från sommarjublet och lyckoäflandet därute till den frid, som varar, därför att den i de flesta fall är tillkämpad tum för tum.

Doris hade kommit så tidigt ut på morgonen, att hon ej ville gå direkt till båten, hvilken Skandinaviska Klubben förhyrt. Hon hade tänkt vänta och göra sällskap med de andra, men kände så, efter en lång, sömnlös natt, att hon behöfde vara ensam, behöfde tid och lugn att sätta en dammlucka för de tankar, som hållit henne vaken.

Planlöst följde hon en skara ordenssystrar i blå uniform med stora, hvita, flaxande hufvudbonader, hvilkas spetsar likt oroliga fågelvingar fladdrade för det minsta luftdrag. Hon gick in i samma raska, men ändå förunderligt behärskade tempo som dessa tio, tolf »religieuses», och hon tyckte, att det var en hvila redan i själfva gången. Kanhända var det därför, att den utan afvägar ledde till ett mål, ett enda stort och ideellt mål.

Så kom hon in i den lilla åldriga kyrkan S:t Jacques, in i det skumma skeppet, där blott ett par äldre kvinnor och några gubbar böjde knä i tyst bön.

Hvarför föll också hon på knä? Hon visste det ej. Hon greps af en djup, reflexionstrött vördnad, mindre för religionen, än för alla de böner, hvilka genom flera sekel i tro eller tvifvel, i bergfast hopp eller dödsskrämd fruktan smekt dessa hvalf, sökt

upp mot det blänkande krucifixet och stannat vekt och barnafromt inför Gudsmoderns bild. Själf hade hon lämnat bönestyrkan bakom sig, och då väl också bönhörelsen, hennes tro var ett famlande i mörkret efter en ledande hand, och den passade hvarken för den lutherska ortodoxiens korrekta pedagogik eller för katolicismens fanatiska segervissa jubelkör.

Men i denna stund, när ännu icke den lilla pinglande klockan kallat menigheten till obligatorisk andakt, när ingen präst trädte fram och uttalat sitt »Dominus vobiscum», kände hon sig närmare Gud än på mycket länge; och på ett sätt som ingen af »de trogna» skulle gillat blef kyrkan för henne en helig fristad. Människornas böner i lidande eller lycka, i svårkufvadt trots eller ödmjuk resignation gaf detta tysta, dunkla rum helgd, lika så visst som människorna danat glorian om den korsfästes hufvud och gjort radbandets pärlor till något oförvanskligare än de dyrbaraste krondiamanter.

»Du stora mänsklighet med dina oändliga resurser till godt eller ondt,» tänkte hon, »*människa*, det är ändå ett stolt namn, det bär inom sig alla utvecklingsmöjligheter, men är det ej ändå som ett fideikommiss, hvilken ingen i slakten vill ha bara för representationsskyldigheternas skull?»

Hon hörde ett »Ave Maria» frammumlas tätt bakom sig. »Ave Maria, je vous salue...» orden liksom knuffade undan hvarandra, så fort rusade de öfver bedjerskans läppar, och rosenkransens kulor täljdes en efter en, medan bönen jagade fram som en skenande häst.

Förstulet betraktade Doris sin granne, hvilkens stora fuktiga ögon oafbrutet voro riktade mot högaltarets madonnabild. Hon såg på det tärda, gulhvita ansiktet, den nötta, svarta dräkten, det obetäckta, orediga håret och på händerna, magra, nervösa händer med skälfvande rörelser. Så hade hon då kommit bredvid en »människa», en som ej kunnat undandraga sig sitt fideikommiss, och som nu led af att ej vara en bland hjorden därute på allfarväg, eller snarare, hon hade väl lidit slut, hunnit randen, efter hon förmådde bedja. Hvilken sorg som sköflat hennes ungdom och stämplat henne med olyckans kainsmärke kunde vara detsamma, det grubblade ej Doris öfver; hon greps endast af ett outsägligt medlidande, af en ångest, som blef allt starkare för hvarje gång ett smärftfullt »ave» nådde hennes öron, och hon tänkte på, att *så* hade tusen sinom tusen bedt, och *hvad* hade de uppnått?

Hennes hufvud sjönk ned mellan händerna, hon lutade det mot bänkens trä och låg länge så, stilla, maktlös inför tillvarons gåtor, maktlös inför sitt eget jag.

Kyrkan fylldes småningom af andäktiga eller vaneslafviska skaror; de sutto eller stodo, hviskade smått, förde in världens buller i det tysta templet, drogo på bönpallar och frasade med sidenkjolar, letade fram centimer till platsafgiften och hälsade på bekanta, men så snart den samlande gudstjänstklockan ljud, föllo alla på knä, med väl disciplinerad andakt och det blef stilla, ljudlöst tyst därinne bland menigheten, under det de latinska böerna halfhögt lästes från altaret.

Doris var icke med, kände sig främmande och oberörd, ända tills de veka, rörande orden »Agnus dei, qui tollis peccata mundi... ora pro nobis» nådde henne. Då gled äfven hon in i den stämningens mysticism, hvilken för ett ögonblick fyller sinnet med ro och gör tankarna fria från grubbel.

Hon kände, hur tårarna kommo, ljumma, lättande tårar, och hon hängaf sig åt njutningen att få snyfta som ett trött och vilset barn, när det hör talas om hemmet.

Båten låg flaggprydd nere vid place de la Concorde, de blå-gula, röd-hvita, finska och norska dukarna fladdrade lefnadslustigt i solskenet; det var egentligen icke mycken vind i luften, men alltid orkade den med att lyfta litet på dessa lätta flikar och få dem att svinga som välkomstsignaler mot de tillskyndande passagerarna.

Det var inte frågan om annat än, att alla skulle vara på däck; nere i salongen en sådan här dag var ju som att stoppas i fängelse, »nej Gu' bevære», sade en glad dansk, som såg helt pånyttfödd ut i sin eleganta sommarkostym.

På den ej särdeles stora ångarens däck var också samlad en talrik och brokig skara af de fyra nationer, som för tungomålets skull på främmande botten i allmänhet få gälla för en.

Sonja och Erik Vilde hade tagit plats längst fram i fören. Hon satt på relingens räckverk med dinglande fötter; han stod framför henne och såg

upp på hennes bekymmerslöst leende ansikte med en halft ironisk, halft tillockad blick.

»Tänk, om ni faller,» sade han.

»Då blir det i doktors armar, är ni beredd på det.»

Han dröjde en sekund med svaret, så kom det lågt och passionerad:

»Ja, nästan.»

Hon skrattade till och lutade sig bakåt för att titta ned i vattnet, hvilket gnistrade och lekte i små odygdiga pärlor kring bogen nu, när båten satte sig i rörelse.

»Akta er, fröken!»

Erik lade armen om hennes lif, men drog den genast tillbaka med äckel öfver sin egen kurtis.

»För hvad — för er?»

»Nej, för att förlora balansen.»

»Å prat!»

»Skulle ni ha mod att dö nu,» frågade han gäckande.

»Det vet jag inte — jag tänker aldrig på sådant där, som är tråkigt.»

»Det gör ni också rätt i; kvintessensen är ändå att en gång kunna svara: 'Ich habe gelebt und geliebt.'»

Hon nickade.

»Ja, *det* är visdom!»

Han kom henne närmare, ställde sig så, att hon kunde taga stöd af honom, lägga sin mjuka, fina arm mot hans skuldra, medan hon stödde den andra mot räcket; det var ondt om stolar, och Sonja satt för resten hellre så här.

»Hvar är fru Smith i dag, kom hon inte med,» frågade Erik plötsligt.

»Ni frågar precis som ni hade glömt er klocka i land och så med ens gärna ville veta, hvad tiden led,» skrattade Sonja. »Men trösta er, hon är med.»

»Jag hade tröstat mig ändå — med er.»

»*Verkligen.*»

»Förefalla fru Smith och jag så oskiljaktiga?»

»Å nej, på de sista dagarna ha vinden vändt sig, och det beklagar jag mig inte öfver.»

»Nej, jag ser, att ni upptar min hyllning med bevågenhet,» sade han vårdslöst, »för resten klär den där klädningen er briljant.»

Doris kom fram i sällskap med några andra; de skulle beundra utsikten; hon var blek och såg trött ut. Erik betraktade henne forskande och medlidsamt. Det hade visst varit bättre, om han ej korsat hennes väg, tänkte han utan egenkärlek; *hennes* hade han ej velat göra något illa; han höll af henne som en blomstervän en vacker och sällsynt blomma — i samma stund han bryter den, gör det honom så ondt, att all glädje öfver ägandet är borta.

»Jag har just frågat fröken Martula efter er, fru Smith,» sade han. »Jag trodde nästan, att ni inte följt med.»

»Jo, jag gjorde det, fast jag inte kan förstå hvarför, ty festen kommer inte att roa mig det minsta.»

»Man skall aldrig gå på ett nöje med några förutfattade åsikter, allra minst pessimistiska,» inföll han skämtande. »Hvem vet, kanske ni här träffar ett

angenämt sällskap för hemresan. Jag kommer nog att bli fördröjd.»

Doris såg på honom med en hård, nästan oförsönlig blick.

»För Sonja Martulas skull,» sade hon lågt.

»Hvarför tror ni det.»

»Jag ser det ju.»

»Ja kanske har ni rätt — minns ni, hvad ni sade om malströmmen?»

»Ja, jag minns.»

De stodo tysta, och blickarna hade de vändt åt skilda håll. Hon kämpade för att få makt med den sinnesrörelse, hvilken pressade in hvarje fiber, hvarje den minsta tankeatom i kvalfull smärta; han stod där med känslan af, att han borde ursäktas sig, borde komma fram med några förklarande ord, men han kunde icke finna de rätta. Han visste dessutom, att hon förstod honom bättre nu, än om han krånglade in sitt sinnestillstånd med sökta, mödosamt framkramade fraser.

»Hur skall det sluta?»

Det var Doris' röst, den nådde honom stel och torr, som insvept i många tryckande höljen.

»Det har jag inte tänkt på — kanske som alla andra dylika förbindelser — förälskelser, eller hvad ni behagar ge dem för namn — kanske blir jag fast. Enfin, den dag, den sorg. Ni, fru Smith, som en gång sett bakom masken, förstår, att det är ett öfvervunnet stadium för mig att grubbla öfver kärlekssaker.»

Hon svarade ingenting.

»Är ni ond på mig?»

»Ond, doktor Vilde?»

»Ja, för att -- om jag oroat ert lugn.»

»Det vet ni, att ni har, men på det, som ger lif eller död blir man inte ond, eller hur?»

»Om kvinnor i allmänhet vore så ärliga och så rena som ni, skulle de komma längre med oss män,» sade han allvarligt.

»Tror ni?» Hon log vemodigt. — »Går ni nu till fröken Martula?»

Han kände sig slagen af tonfallet i hennes röst, och äfven af hur underligt teoretisk rättslära och rent fysisk åtrå svära emot hvarandra. Från henne gick han med beundran, men hade hon ägt hvad Sonja bjöd honom med hvarje rörelse, skulle han kanske stannat.

Från akterdäck uppstämde klubbens kvartett »Du gamla, du friska» etc., och efter den följde flera fosterländska sånger; de ljödo friskt och entusiastiskt öfver vattenytan och tolkade den inneboende patriotismen som trots alla kosmopolitiska försäkringar bor fast rotad hos hvarje nation.

Den lilla staden Corbeil var målet för färden, ett litet lustigt, antikveradt samhälle med knaggliga, tysta gator och låga hus. Det enda som tyder på civilisationens framsteg äfven här, är de ohyggligt stympade tiggare, hvilka omringa den resande likt hungriga flugor och surra sina klagovisor i hans öron med enerverande uthållighet.

»Hotellet», där skandinaviska klubben tog in, liknade till punkt och pricka de gamla hederliga

gästgifvargårdar med knarriga trätrappor och låga, glest möblerade rum, våra svenska småstäder presentera.

Tillställarna finga tala vid värden själf, en liflig, trind och gladlynt fransman, som försäkrade, att man skulle få det bästa huset förmådde: »Oui, bien sûr, messieurs.»

Det blef middag, med glädje och gäster bänkade kring långa bord, enorma kvantiteter landtvin och meterlånga bröd, som brötos från man till man.

Solen lyste i röd kvällsprakt mellan löfmassorna in genom de öppna fönstren, och stämningen steg, talen kommo tätare, orden länkade sig mindre mödosamt till hvarandra, och sångerna ljödo oförtrutet, till sist sjöng man stående och unisont: »Vårt land, vårt land» etc. Det var som ett enda jätteackord af känsla och innerlighet fyllt hela den djupa, låga salen med sin brokiga skara af ungdom från skilda läger, med olika mål, skiftande önskningsar.

Öfver upphettade eller bleka ansikten låg samma varma uttryck af inspiration, denna fest-bouquet, som icke lämnar någon oberörd.

Först när solen dalat, tänkte man på hemfärd. Sommarnatten, och den skulle bli glad som dagen varit, räckte nog till. Rundt båtens reling, i takresningen och öfverallt, där de möjligen kunde placeras, hängdes kulörta lyktor, bord och fällstolar undanröjdes, någon spelade fiol, en annan guitarr och snart var dansen i full gång på det, trots eklärningen halfdunkla däck, där det var trångt om utrymme, men där ingen tog en liten knuff som

något att bry sig om; konvensansen var landsatt, man roade sig sans responsabilité.

Doris hade ej dansat på åtta år, icke sedan hon som en helt ung flicka kallat en vals »hänförande» och drömt att »få gå på bal hvar kväll», och nu, när det erbjöd sig igen, detta ungdomens nöje, hade hon ej sinne för dess tjusning. Hon stod stilla, i en grupp af åldrande damer och såg på de många, ifriga paren. I pensionatet dansades visserligen ofta, men Doris hade alltid afsagt sig uppbudningar eller också helt dragit sig undan. Erik Vilde dansade icke heller i regeln, hon hade bara sett honom göra det en gång, den kvällen, när hon läst *Det hvide Hus*. Men nu trängde han sig fram till henne och bad: »Dansa ett hvarf med mig, fru Smith!»

Hon kom långsamt emot honom utan att svara, lät honom lägga sin arm om hennes lif och föra henne ut i hvirfveln. Hon lutade förtroendefullt hufvudet mot hans skuldra; stötar fingo de just inga, ty han höll med kraftig arm de andra på afstånd.

»Är ni trött,» frågade han slutligen.

»Nej.»

Han drog henne fastare intill sig och fortsatte.

»Men nu behöfver fru Smith hvila.»

»Ja, kanske.»

»Här finns ingen plats, vi få gå fram i fören.»

»Där är mörkt.»

»Än se'n då?» Han skrattade friskt.

Hon tog hans arm och följde honom till en plats i lä för vinddraget. Utan att vänta på tillåtelse,

hämtade han hennes pälskrage och lade den öfver henne. »Ni får inte förkyla er,» sade han vänligt. »Ni ser inte särdeles stark ut.»

»Men det är jag i alla fall.»

»Fru Smith, jag skulle gärna vilja sitta här och språka litet med er, ty nu är jag trött på alla andra — får jag?»

»Visst — men hvarför är doktorn trött?»

»Ja, det ämnar jag inte grubbla öfver. Jag vet bara, att man hvilar upp sig så härligt hos er.»

Hon kunde haft lust att svara något helt annat, men ändrade sig — hvad tjänade det till att oupphörligt peka på ett sår, som han icke ville eller kunde sköta, som han hänsynslöst strödde salt i, bara därför att *han* ej märkte svedan — och sade:

»Det är något nytt att höra, att jag har en lugnande inverkan. Som barn var jag de minas förtviflan för min liflighet, och som ung flicka var jag en rebell, hvilkens hugskott ibland kom min lilla mamma och syskonen att häpna.»

»Jag skulle velat se er i backfischåldern.»

»Den önskan kommer ungefär tolf år för sent. Jag tänker, att mina släktingar, som sågo mig då, knappt skola känna igen mig. Det är nästan obegripligt, hvad förhållandena inverka på karakteren; när man tänker på det, får man deltagande för samhällets parias. Jag tycker, att folk i allmänhet begär för många medfödda dygder hos sin nästa; de fråga sällan efter om jordmånen varit steril eller fruktbar: rättskänsla, ärlighet, tacksamhet och allt

hvad de heta, dessa universaldygder tro de visst ligga på lager inom människor.»

»Å nej, fullt så galet är det väl inte, men ser ni, fru Smith, man vill inte gärna se sanningen i ögonen, för då blefve ansvaret större. Om vi riktigt synade våra plikter i sömmarna, skulle vi snart bli socialister allihop, och det är inte samhället moget för än. En del sitter naturligtvis inne med förut-sättningarna, men det är sådana, som se tiden an, de flesta hålla af gamla hjulspår, och de tycka naturligtvis, att universaldygderna skola finnas, men vänta, om några år kanske, ha vi evolutionen här.»

Hon borrade ned hakan i det mjuka, ljusbruna pälsverket och satt några minuter tyst. Hela tiden kände hon hans blick med plågsam ihärdighet riktad på sig; slutligen frågade hon:

»Hvarför ser ni på mig?»

»Besvärar det er.»

»Ja, man kan sällan förbli sig själf, när någon oafbrutet betraktar en.»

»Så skall jag låta bli — hvad tänkte ni på?»

»Jag vet knappt.»

»Jag ville gärna säga er ett tack för den här tiden, fru Smith; det kan ju hända, att vi inte få något annat tillfälle att vara ensamma. Tack, för att ni varit en sådan liten god och — tapper kamrat. Jag skall aldrig glömma er.»

»Sådant säger man bara — i allmänhet.» Doris såg ut öfver det mörka, blanka vattnet, därefter vände hon med en hastig rörelse hufvudet mot Erik.
»Vet doktorn, att just, när jag var i backfischåldern,

hade jag en lärare i engelska, som jag rent af dyrkade. Så en dag berättade han, att han skulle lämna skolan och resa utrikes. Jag minns mycket väl, att jag genast började storgråta till hela klassens förnöjelse och häpnad. Då kom han fram till mig, tog bägge mina händer från ansiktet och höll dem fast i sina, och han såg på mig med en klar, klok blick, när han sade: 'Jag skall lära Doris Lejer ett ordspråk, som aldrig behöfver glömmas af brist på användning: *Out of sight, out of mind.*' Då trodde jag inte, att *jag* någonsin skulle få tillämpning för det, men det blef min tur med.»

»Trots er tvifvelsjuka tillåter jag mig upprepa mina ord nyss,» sade Erik Vilde allvarligt, och jag hoppas vi skola träffas i Sverige någon gång. Det riktigt skall roa mig att se, hur ni så småningom försvenskas igen, liksom efter en lång sjukdom fjällar af den amerikanska hamnens puritanism.»

Det var den enda dansen Doris deltog i den kvällen, sedan satt hon stilla och såg på, och det föreföll henne som flöge erotiken i luften; likt de afblåsta dunen på en kavaljersparoll fastnade den öfverallt, det fanns knappt en af de unga, som gått fri från ett af dem; blickar och ord brände emot hvarandra, båda tangerade ständigt gränsen för hvad som blott borde höras och ses af *en*. De många glimmande papperslyktorna, musiken, sången, dansen, allt blef endast ramen om en bild från lifvets Tusen och en natts-sagor.

Att klockan var tolf när båten landade vid kajen i Paris, betydde ingenting liktydigt med

uppbrott från nöjet. Några få förståndiga gingo hem, men flertalet begaf sig till boulevarderna, dit Paris flyttat in igen efter en dag ute på landet.

Kaféernas gnistrande ljuslägor, musiken och sorlet lockade som vanligt, och de, som blifvit blaserade, fått nog af les grandes boulevards, drogo sig undan till någon fredlig vrå i Café de la Régence; det var inte precis modernt längre att hålla till där, men så mycket bättre, så gick man fri från snobbar och mondaines.

Doris åkte hem, Sonja och Erik hade uppmanat henne att följa med dem till Café de la Paix, där de skulle äta en lätt souper, men hon ville ej, därför att hon förstod, att det ingenting tjänade till; hon skulle icke ändå kunna hindra malströmmen.

Från sitt rum kunde hon höra, när det gick i trappan, och från fönstret kunde hon se ned på gatan. Och i stigande ångest, allt som timmarna skredo, gick hon på post därinne: från dörren till fönstret — från fönstret till dörren. Det var första gången hon kunde minnas, att hon medvetet spionerade, att hela hennes själ var ett enda spejande. Hon väntade Sonja och Erik; hennes hjärta bultade eller stod nästan stilla i vild förtviflan, och fortare och fortare gick hon utan att känna trötthet, gick fram och åter, stönande för hvarje nytt klingande slag från pendylen.

Slutligen stannade hon, det var när en strimma af den nya dagen genombröt den gråa skymningen, hon lutade hufvudet mot fönsterposten och snyftade utan tårar. Nu skulle hon velat hafva bönen i sin makt, men hon visste sedan långt tillbaka, att tron

alltid öfvergaf henne i sorgen. Det var, som allt öfvergaf henne då, utom den intensiva smärtan själf, hvilken borrade sig in i hela hennes väsen.

Hon tänkte nästan ingenting, där hon stod, visste åtminstone ej att reda sina intryck, hon bara undrade öfver, att hon orkade stå så, att hon ej hellre gjorde slut på denna kväfvande, hjälplösa förtviflan med att taga sitt lif; kloral hade hon ju i sin ägo. Men så förstod hon med ens, att hon måste vänta, tills han kom, *måste* — han och Sonja skulle komma tillsammans hem först — sedan var det som tiden uppgått i ett förintelsens kaos.

De kommo, deras steg ljödo dämpadt mot gatans asfalt. Han hade stuckit sin arm under hennes; de talade lågt och förtroligt med hufvudena tätt tillsammans.

Doris lät den tjocka ripsgardinen falla ned, tände med darrande hand ett ljus och började långsamt kläda af sig, mekaniskt, som när man slutat vaka vid ett arbete.

Det knackade på dörren.

»Kom in!»

Sonja Martula stormade in med uppknäppt promenadkofta, handskar och parasoll i ena handen, hatten på sned och ett uttryck på det upphettade ansiktet, som kom Doris att hårdt taga henne om armen och utbrista:

»Är det till *mig* ni kommer med er — er lycka?»

Sonja gjorde sig lös, kastade sina ytterplagg på sängen och sig själf i gungstolen, hvilken hon genast satte i häftig rörelse.

»Ja, nu har jag honom,» sade hon triumferande.
»Han var seg, men det gick till slut. Men att ni kallar det lycka!» — Gud bevare oss, ett så grant ord!» Hon skrattade gäckande. »Det var i alla fall tur, att ni var visibel ännu, fru Smith, annars hade jag hemsökt Aina, men hon begriper klenst sådant här. »Naturen har inte klippt till henne med det rätta snittet.»

»Jag är trött; har ni ingenting att säga mig.»

»Massor — fast jag vet inte för resten . . . nej, kanske ingenting.»

Hon gungade en stund under tystnad. Doris stod med ena armen stödd mot cheminéen och såg på sin underliga gäst, som hon besynnerligt nog, icke hyste agg till; det intryck, som starkast behärskade henne var vämjelse. Plötsligt mötte hon en blick från Sonja, en hungrande, melankolisk blick, som skar emot munnens cyniska linier.

»Fru Smith, det är synd om oss?»

»Hvilka oss?»

»Oss kvinnor. När jag var här i Paris för två år sedan, hade jag en härlig tid. Å, om ni visste, hvad det var ljufligt!» Hon sträckte upp armarna öfver hufvudet och stirrade rätt fram för sig mot en vision. »Det här är ju mest bara ett tidsfördrif, något skall man ju taga sig till, och när det finns människor af kött och blod, vore det rent idiotiskt att bara påta i lera, kladda ihop Alexanderbyster som Aina, — nej, får jag någonsin ett arbete färdigt, så blir det en Dionysos, eller en — Phryne.»

»Förlåt mig, fröken Martula, men kunna vi inte tala om det där i morgon?»

»Å nej, låt mig stanna!» Hon sprang plötsligt upp, kom fram till Doris och slog konvulsiviskt armarna om hennes hals. »Jag är så rädd för ensamheten efter en sådan här natt. Spegelskåpet grinar emot mig; jag kunde slå sönder det med min knutna hand, om det bara hjälpte, så känner jag mig så sjuk och eländig af cigarrök och champagne och öfvermättnad på allting.» Hon brast ut i en hysterisk snyftning och hennes hufvud föll tungt ned mot Doris bröst. »Ack, om jag hade någon, som riktigt brydde sig om mig!»

Doris stod stel inför detta utbrott; hon skulle helst ha stött Sonja ifrån sig, kastat undan henne som en smutsig trasa, och där fanns knappt ett uns medlidande inom henne för denna lidelsefulla, brutalt hänsynslösa natur, som påtvang henne sitt förtröende därför att det måste ha luft.

»Ni har väl någon vän, som ni kunde gått till med det här,» sade hon hårdt.

Sonja upphörde icke att snyfta, kvidande och ångestfullt, och hennes flämtande, af vinångor heta andedräkt slog emot Doris.

»Någon annan,» upprepade hon, »det vet jag inte, jag kom först förbi er dörr.»

»Hvar har ni varit?»

»Det orkar jag inte relatera, och för resten gör det väl detsamma; sådana här fester bli sig nog tämligen lika öfverallt, när de inte äro äkta — ingenting är äkta nu mera! Jag har en gång varit

kär i en människa ända till galenskap, och då frågade jag inte efter något annat än att få vara allt för honom. Han hade mig i sin makt; nu är det *jag*, som behärskar, men hvad bryr jag mig om de andra narrarna — ingen enda är som han —, jag skrattar åt dem och låter dem pinas.»

Doris vände sig bort, skakande af sig Sonja.

Denna lade armarna i kors öfver bröstet, hon hade blifvit lugnare, när hon fortsatte: »Ja, jag vet, hvad ni tänker om mig nu, så döma ju alla, men ser ni, jag var inte dålig *då*. Ingen kvinna är dålig, därför att hon ger sig helt åt den hon älskar, och som älskar henne tillbaka, åtminstone bedyrar det; då kan ni lika gärna kalla hela naturen dålig, därför att den följer sin drift; man kan ju hitta på vackrare namn för kärleken, en hjärtats drift är den i alla fall. Men jag skall säga er, hvad en älskande kvinna är, hon är oförsiktig, hon bringar sitt största offer utan att fråga efter följderna.»

Sonja gick tillbaka till gungstolen och satte sig igen.

»Det är en sak, som är besynnerlig för resten; jag skulle vilja ta revanche för allt ondt han gjort mig hos hvarenda karl, som kommer i min väg, men aldrig hos honom. Vi ha sett hvarandra sedan, och jag har följt efter honom som en utsvulten tiggare, bara för att få en blick, men — jag fick ingen.

Doris rörde sig icke, brydde sig ej om att fråga mera; det var ju slut med alltsammans nu, när Erik Vildes och hennes vägar skilts; och hvarthän

hon kom, men aldrig blef det till att tigga om hans gunst, hennes kärlek var icke sådan, allt parasitiskt krypande var henne främmande och hellre lät hon sitt hjärta frysa ihjäl, än hon visade, att det behöfde något att värmas vid.

»Doktor Vilde är för resten stilig.»

Doris ryckte till, var det samma röst, som nyss bekänt, att det endast var bitterhet och saknad inom henne?

»Tack, jag vill inte höra hans meritförteckning,» sade Doris kallt. — »Den intresserar mig inte.»

Sonja iakttog henne med en lurande blick.

»Skall jag drifva det till förlofning, tycker ni.»

»Ja, hvarför inte.»

»Doktorinnan Vilde — ja vars! Flirta kan man ju alltid ändå.»

Doris tog ett par steg emot henne, men vände om igen och fortsatte i stället sin afklädning, drog upp klockan, löste den tunga hårknuten, och ersatte det nedbrunna ljuset med ett nytt.

Då reste sig Sonja gäspande upp.

»Jag ser tydligt, att ni vill bli af med mig. Godnatt, fru Smith.»

»Godnatt, fröken Martula, och om vi inte träffas före min afresa i morgon, så adjö.»

»Reser ni morgon redan? Det var brådstörtadt! Skall jag kanske hälsa till doktor Vilde?»

»Nej, tack.»

Sonja lät höra en svag, ironisk hvissling. »Godnatt då.» I dörren vände hon sig om: »Är det synd om er för min skull,» tonfallet var nästan vekt.

»Nej, godnatt.»

Sonja nickade och gick, och så snart Doris blef ensam, började hon packa ned sina tillhörigheter; det skedde mekaniskt, utan tankar; hon drefs blott af en enda önskan: att komma fort från Paris, från hans närhet, ty här ville hon icke dö som en försmådd kvinna, ville icke ha de andras ömkan öfver, att hon icke *kunde* lefva. Hennes hufvud värkte, ögonen brände och hon kände sig torr i halsen som efter stark feber. En ångest grep henne, att hon skulle bli sjuk, tvingas in under hans beskydd, och badande af svett, skälfvande i alla lemmar, lämnade hon packningen ofullbordad och kastade sig halfklädd på sängen, där hon låg med vidöppna ögon, och såg solen lysa upp inne i rummet, hörde dagens buller börja, med de sjungande tiggarna, mjölkvagnarnas skramlande bjällror, skrikande barn och jämrande positiv. Hon låg som i dvala och lät timmarna skrida, till dess klockan slog tio; då for hon upp. Tåget gick ju vid middagstiden. Hon ringde, klarerade räkningar, beställde vagn och skref några afskedsbiljetter. Erik Vilde ville hon icke träffa; var ej det som passerat afsked nog emellan dem?

Klockan elfva for hon ifrån pensionatet; ingen följde henne till stationen, ensam sökte hon upp en kupé, och inga afskedsblommor doftade minnesgodt bredvid henne. När tåget gled ut från perongen, borrhade hon ansiktet djupt in i sammetskuddarna och brast i gråt, en värkande, tröstlös gråt.

VIII.

Få småstäder ha ett så idylliskt läge som X. Det höga berget reser sig beskyddande bakom de täcka husen, som nedanför sig ha en källsjös skiftande spegel, eller vreda vågsvall. På senhösten händer det, att ingen båt kan lägga till utan fara att bli sönderslagen, uppvräkt på stranden af de rasande böljorna, och då ha stadsborna intet annat medel att komma från sin lilla stad än att taga skjuts till närmaste järnvägsstation, ty ännu är den forna grefveförläningen själf fredad för civilisationsmonstret. Det är en vandring mellan väldiga trädgårdar, i hvilka låga gulmålade eller ärtgröna hus leka tittut. X:s gator erbjuda långt, långt vid sidan om the struggle for life, storstadsbekymmer och dito äflan.

Det är en förnäm och tyst ort med höga anor; den liknar en gammal dam med en mycket firad ungdom bakom sig; en tid väntade man sig något af henne, men så försvunno epouseurerna, och »la vieille beauté» blef en hedrad tradition endast.

Vid torget — sluttande som en backe nedåt Storgatan — bodde stadsläkaren, doktor Gunnar Lejer i ett envåningshus, gult med vitgrå knutar och fönsterbågar, brant stupande tak och tvenne små hemtrefliga vindskupor, där de hvita, styfstärkta gardinerna gjorde sig utmärkt. För öfrigt var allting prägladt af den mest skinande ordning och renlighet i doktorsbostället och »lilla doktorinnan» — så kallades Ester alltid med den smak för diminutiver, som karakteriserar små samhällen — ansågs af hela staden som en mönsterfru. Tänk, hon hade alltid bjudningar på måndagen, då det var svårast att få matvaror, i synnerhet fisk, och till och med mycket erfarna husmödrar kunde icke förstå, hur hon bar sig åt att få allting så färskt och godt. Och ändå var hon så enkel och anspråkslös, ingenting af hufvudstadsöfversitteri; att hon så småningom blifvit den tongifvande, så att man talade om »lilla doktorinnans klädning eller lamstek eller hyacintlökar eller barnuppfostran som något af det förnämsta staden ägde, var ett faktum, men hur det uppstått, kunde ingen förklara. Ester gick omkring ljus och blid, talade lågt och jämnt, såg allt med sina runda, blå ögon, men anmärkte sällan. Sina barn: Arne och Ruth skötte hon utan pjask, de växte upp i en noga tempererad atmosfär af kärlek, och blefvo ofta tagna till exempel för stadens andra små telningar. »Så gör aldrig Arne,» eller »minns du inte, hur lydig Ruth är,» hette det varnande, när någon odygd bedrefs.

Säker på sig själf, på sin man och hela

konstruktionen i sin tillvaro, kunde det aldrig falla Ester in att vara svartsjuk; hon lät patienterna gå ut och in, vare sig de voro unga och vackra eller fula och gamla, utan att besvara Gunnar med frågor. På det hela taget lämnade hon hans vetenskap åsido som något alltför abstrakt för hennes aktiva natur. Hon såg till, att hans arbetslampa brann klart, hans böcker voro dammade, skrifbordet ej allt för »flytande» af papper, och barnen ur vägen, när pappa skref.

Kom han sedan in och satte sig hos henne i det eleganta hvardagsrummet, en stilenlig kopia af modern tapetserarekonst, språkade de om dagens små händelser, hvar och en stilla och lugnt från sin plats, utan närmande smekningar; dylika hade hört förlofstiden till och inskränktes nu till mat- och godnattkyssar. Någon enda gång kunde Gunnar stryka Ester öfver det blonda håret eller taga henne under hakan och lyfta upp det öfver handarbetet nedlutade ansiktet samt fråga med ett egendomligt tungt tonfall:

»Är du lycklig, Ester?»

Och alltid hade hon samma svar:

»Ja, hur skulle jag kunna vara annat. Jag har ju allt, hvad jag kan önska mig.»

»Längtar du inte efter större förhållanden?»

»Nej, då vore jag bra dum. Här ha vi det så utmärkt treffligt och godt.»

Gunnar gick då ifrån henne med en axelryckning och ett djupt veck i pannan, som så småningom gräfdes allt säkrare in där för hvarje dag som gick i hvad Ester kallade »lugn och ro».

Gunnar Lejer — hvilken som ung ställts på en förhoppningarnas högsta piedestal af de sina, som af lärare och beskyddare ansetts »ytterst lofvande» ända tills hans olyckliga förlofning med Aina Gadde för hennes rikedom skull, och den därpå följande hänsynslösa spelpassionen, bröt de lysande löftena och aflägsnade honom från karriärens vädjöbana — var kanske ej fullt uppriktig, när han skref till Doris, att han kände sig nöjd, som han fått det. Men han *ville* vara stagneradt belåten, ville bryta udden af den äregirighet, som under skolåldern förskaffat honom namnet: »öfversittare». De hade lyckats de första åren, innan han ännu satt fast i sadeln, och det dagliga arbetet således kräfde mera tid och tankar, men nu var han van vid lifvet här, hade blifvit känd och uppskattad, trots sitt sträfva, korta sätt, och han gick sin rond eller på sjukbesök mera lojt.

När han två, tre gånger om dagen promenerat på Storgatans smala trottoar, sett om en patient här, en där i de små husen med blänkande fönsterrutor, eller för omväxlings skull hämtats ut till landet —, kände han sig numera vid hemkomsten hvarken tillräckligt trött eller lugn för att kunna njuta af hvilan.

Tidningen väntade honom oläst, stadens lilla tidning för dagen och Stockholms tidningarna, ett dygn försenade; han gaf sig knappt tid att få af rocken, innan han fördjupade sig i nyheter från den värld han alltid sade sig ingenting ha med att göra. Ifrigast läste han om utnämningar och förordnaden i medicinalstaten. Han följde dessa rader som voro

de punkter på en krigskarta; så långt hade fienden nu hunnit, han kunde beräkna, att dit skulle den komma nästa gång — och fienden var alla de kamrater, som avancerade, medan han stod stilla. Han visste, att han kände det så, men ville ej erkänna det ens för sig själf. Han hade ju en ypperlig plats, alldeles ypperlig, här kunde han åldras i frid, om tjugufem år få en silfverservis af »tacksamma patienter», som fått kamfertolja eller Roséns bröst-droppar att förlänga lifvet med, ironiserade han sig själf. Hvad behöfde han fråga efter, att en som läst på medikofilen samtidigt med honom, nu stod på förslagsrummet till fältläkarestipendiat, eller att en annan, som bara hade några år före honom ut-nämnts till professor, det rörde ju inte honom det ringaste, lika litet som att den eller den skrifvit ett synnerligen förtjänstfullt patologiskt arbete. Gunnar Lejer stred bältespännarenvigen med sin egen natur, med det, som länge legat i träde inom honom, men som nu kräfde växträtt och vård.

Ester märkte ingenting af allt detta, hon gick sin väg, en jämn och banad landsväg med ordentligt utsatta milstolpar, och blef hon retlig någon gång, var det, när ett bak misslyckats, eller jungfrurna användt för mycket soda till tvätten; kläderna måste tvättas med soda, det var hennes princip.

När Gunnar, utan rast eller ro, gick fram och åter i sitt rum, stängde hon bara dörren, och blef det sedan tyst därinne, tog hon för gifvet, att han arbetade, hvilket icke hindrade henne att på punktliga mattider raskt sticka in hufvudet och säga:

»Nu står maten på bordet, pappa lilla!»

Men när Gunnar slutade sin promenad fram och åter, när dörren stängts emellan honom och det hvardagslif han tvingade sig in i, kunde det hända, att han bara satt framför skrifbordet med hufvudet lutadt i händerna och blicken riktad på en tidningsnotis om en särdeles väl utförd operation, »ett mästernytt», som hedrade läkarekonsten, och han kunde se alltsammans för sig, känna spänningen: så och så hade knifven gått, dragit en orädd skära just *där*!

Han föreställde sig så lefvande situationen, att han ofrivilligt grep efter pappersknifven; det hade till och med händt, att han en gång gått fram till instrumentskåpet, ur hvilket han vanligen endast hade användning för lansetten eller i enstaka fall för ett obstetriskt instrument.

Han stod då och stirrade som en sömngångare för alla dessa kirurgiska vapen och undrade, hvarför han kommit dem så nära. Slutligen blef det en fix idé hos honom att håna sina egna kunskaper, icke för andra, men i ensamheten. Han hade icke haft tillfälle att utveckla sig, beroendet hade genast stoppat in honom i en säck, omständigheterna hade hårdhändt knutit till den, hvad tjänade det då till att sparka emot sitt oundvikliga öde! Och medan han på detta sätt klubbade sin egen tanke till döds, förblef han sig lik till det yttre, kanske en smula mer bullrande glad i nattliga samkväm och tystare, otillgängligare i hvardagslag, men ingen af hans

omgifning märkte, hur den andliga overksamheten frätte honom likt en ohämmad kräftsvulst.

I lugnare stunder kunde det hända, att han skref ned en observation, utarbetade planen till ett experiment eller gjorde en intressant analys, men det blef aldrig till annat än ett viljeslappt embryo.

Kom så en annan i förväg och gjorde sin sak bättre, sade Gunnar sig genast, att det var helt naturligt: »det var en karl, som ej gräft ned sig!» — men om uppsatsen var sämre skriven än hans, kunde han rasa emot »idioter, kläpare, som ingen-ting dugde till, men ändå blefvo framknuffade!»

Och hans egna artiklar föllo sönderrifna i papperskorgen, som ytterst ordentligt tömdes för hvarje dag, sedan Ester väl synat, att inga hela bref eller räkningar af misstag hamnat där. Ester räckte till för allt, och jungfrurna hyste den största respekt för sin unga matmor.

När Doris fram på sommaren kom till dem, gick Gunnar, trots all vänlighet han visade system, nästan ur vägen för henne, talade om, att Ester och hon bäst lärde känna hvarandra på tu man hand, och att de hade roligare utom honom; dessutom tycktes han knappt kunna komma ifrån sin förväning, att lilla syster blifvit så förändrad.

»Kära Gunnar, tror du, att man kan stå på samma punkt vid tjugusju som vid nitton år,» svarade Doris en gång, då detta ämne kom på tal. De sutto ute i trädgården under en gammal alm, hvilken bildade ett helt mörkgrönt hvalf öfver dem. Ester sydde linnesömn, träcklade fällarna på skjortor åt

Arne. Lilla Ruth, en ljushårig, knubbig tvååring satt på marken framför modern och lekte med en rad tomma trådrullar, uppträdde på en tåt, Doris satt sysslolös, bekvämt tillbakalutad i korgstolen och Gunnar stod, med ryggen mot en trädstam och rökte sin eftermiddagscigarr.

»På samma punkt, nej, naturligtvis inte,» svarade han, »men du är rent fenomenalt förändrad. Jag minns dig som en riktig yrhätta, och nu är du stadig och korrekt som om du vore din egen mormor.»

Ester såg upp och sade på sitt stillsamma sätt:

»Det gläder mig, att Doris är lugn, annars skulle du inte kunna trifvas här; vår lilla stad har inga stora händelser att bjuda på.»

»Ibland skulle jag nästan kunna tro,» att Ester vore född här, så intimt låter det när du talar om 'vår' lilla stad,» utbrast Gunnar retligt och kastade bort cigarren.

Ester reste sig, tog med en tyst demonstration upp cigarrstumpen, som ännu glödde och borrhade den djupt ned i myllan omkring en rosenbuske, därefter svarade hon vänligt, sedan hon satt sig igen.

»Nej, min gubbe, här är jag inte född, men i Trosa.»

En jungfru neg i köksdörren.

»Det är en flicka här, som frågar, om doktorinnan vill köpa smultron?»

»Jag kommer strax.»

Ester vek ordentligt ihop sitt arbete, lyfte upp Ruth, som hon tog på armen, när hon borstat af henne sanden och gick in.

Gunnar såg på klockan:

»Å, Gunnar, spring inte nu igen! Jag har egentligen inte fått tala med dig något, fast jag varit här nära två veckor,» sade Doris. »Kom och sätt dig litet!»

»Jag tycker vi ha pratat rätt bra,» svarade han och tog halft motvilligt plats i soffan.

»*Pratat* ha vi visst, det har du rätt i, och jag visste nog, innan jag kom hit, att jag inte skulle få rå om dig riktigt mera, men en smula förtroende från förr, hoppades jag skulle finnas kvar.»

»Det gör det också, men jag har ingenting särskildt att anförtro; allt går sin gilla gång.»

»Är du riktigt nöjd i den här afkroken.»

»Ja visst.» Han gungade nervöst med ena benet öfver det andra. »Jag kan beräkna en fem tusen minst om året, och jag antar, att du ännu kommer ihåg, att pengar inte växa på träd.»

»Ja, men nog kunde du väl finna en större verksamhet, här får ju dina kunskaper endast half användning, och jag föreställer mig, att du inte har någon att diskutera med.»

»Diskutera! Nej, men det behöfs inte heller, man lefver lika bra ändå. Jag spelar vira, när jag är bortbjuden, och när jag annars träffar någon af stadens fäder, tala vi om kloakledningsfrågan.»

Doris lade sin hand på hans arm; hon hade fått tårar i ögonen och rösten var upprörd, när hon häftigt sade:

»Att *du* också skall vilja leka kurra-gömma med dig själf. Det är så förfärligt att allt det, som kunde bli något, skall gå under afslapphet och olust,

endast därför att en enda omständighet kommit i vägen den gången viljekraften var högt spänd.»

»Det var bara ni därhemma, som trodde för stort om mig,» sade han kärft.

»Å nej, Gunnar, visst hade du stoff, och du har det nog än bara du vill slå dammet af det. Det är så rysligt att tänka sig att du skall lefva och dö i den här småstadsatmosfären, där man är minst femtio år efter sin tid. Gunnar, kan du inte rycka upp dig, kan du inte!»

»Vi skola inte tala om mig,» afbröt han kort, jag är utom räkningen; tror du, att man sitter ostraffadt i en sådan här håla i sex år; man blir bortglömd, begriper du väl, det finns tusentals andra, som hålla sig framme vid köttgrytorna, nej, det tjänar ingenting till att öfverge sin läst, då råkar man värre ut. Låt oss i stället tala om dig. Du ser litet blek ut om näbben, tycker jag.»

»Gör jag.»

»Hvad har du för framtidsplaner.»

»Inga.»

»Hvad för slag?»

»Å, Gunnar, nu är det jag, som ber: låt oss inte tala om mig, inte nu...! Hon såg ångestfullt på honom och tillade sedan ifrigt: »Jag undrar, hvart Ester tog vägen, det var en lång smultronhandel.»

»Den är nog slut, men barnen skulle badas i kväll; det är onsdag.»

»Jaså, ja, då ursäktar hon nog, om jag går ut och går ensam en stund, för du lär väl inte vilja göra sällskap.

»Nej, jag har inte tid. Jag lofvade gubben Löfgren att komma upp och se på hans sjuka ben, och sedan blir det väl att stanna där och spela ett parti vira med gubben och apotekaren.»

»Du spelar än?»

»Ja, men mycket måttligt — åtminstone i allmänhet; någon förströelse skall man ha. Adjö med dig så länge.»

Doris nickade och såg efter honom, när han med vårdslös, något lutande hållning gick öfver gräsplanen, och hon mindes, hur entusiastiskt hon trott på, att Gunnar skulle bli berömd, hur han varit hennes manliga ideal af högsinhet, energi och kraft. Hvad det var länge sedan hon varit så ung, att hon ägt ideal!

Ester ropade henne uppifrån ett fönster:

»Vill du komma och se, när barnen bada, Doris.»

»Ja, gärna!»

Hon hade hellre gått ut, men ville ej stöta sig med sin svägerska; det var så lätt att få en knut på den sköra tråd, som spunnits af deras förhållande till hvarandra; de hade båda något aktpågifvande och vaksamt i sitt sätt, gingo ständigt och buro på kontrollerade ord, som skulle utfylla tystnaden och bristen på verkligt förtroende eller ömsesidig sympati.

Upprifven, trött och själssjuk hade Doris rest från Paris, och måst stanna flera dagar först i Köln och sedan i Köpenhamn för att hvila ut. Dödstankarna hade följt henne, men ej förmått behärska henne, det hade de ej kunnat ens den första, förfärliga natten. Hon kallade på dem, smekte dem

och ville försöka öfvertyga den revolterande lifslusten, eller kanske rättare: den sunda lifsinstinkten inom sig, att hon ej hade något att lefva för, men det gagnade slutligen till intet, att hon längre bedrog sig själf med inbilladt hat till tillvaron. Hon måste erkänna, att hon höll af den, utan illusioner visserligen, men med en liflig naturs intensitet.

Dessutom fruktade hon de båda traditionella antipoderna: *evighetens ljus* — *förintelsens mörker*. Att tillvaron ej kunde vara slut med jordlifvet, tog hon nästan för gifvet, ty fanns det väl någon mening i, att det mest lefvande, som naturen danat: en människosjäl skulle förintas, när ej ens det minsta lilla sandkorn spårlöst försvinner? Och för öfrigt skulle människan vara skapelsens största paradox, om hon ej ägde ett fortsättningsstadium. Dock ej det, som teologerna fantisera om, det kunde ej Doris tro på, ville det ej ens, om hon tänkte sig evighetens ljus, var det likt en långsam gryning, en soluppgång genom årtusenden.

Hennes åsikter voro, som hela grundläggningen i hennes karakter, ganska vacklande. Hon vågade sällan uttala ett positivt omdöme, rädd att inom kort motsäga sig själf, men denna brist på fasthet märktes ej af flertalet, därför att hennes yttre fått en viss cementbeläggning af lugn och jämnhet efter de långa tvångsåren i Amerika.

Just under sin resa hade hon fullt förstått, hur mycket det, trots all hämsko, fanns kvar af den Doris, som drog ut i världen för att söka lyckan. Men det var den skillnad inom henne som ett

landskap företer från vår till höst. Nu hade hösten kommit, och skulle där bli sommar mera i hennes lif, blefve det en kort och het indiansommar.

Hur hade hon kunnat tro så naivt på Erik Vildes kärlek, tro utan alla de vanliga konstgreppens dogmatik till hjälp; hans var ej felet, att hon återvände till sitt land likt en skeppsbruten; han hade världens rättsbegrepp på sin sida, och hon endast den famlande, ologiska känslan till försvar för sig — försvar, nej, det ville hon ej ha: kärleken behöfver ej blygas för att den lefver, snarare då för att den dör, när den ej mera möter gensvar.

Hon hade längtat efter att få gömma både sig och sin sorg i Gunnars famn, att kunna känna sig smekt, förstådd och tröstad med manliga, styrkande ord. Hon ville icke, att han skulle taga ifrån henne sorgen — den var ju nu som en kär graf, hvilken aldrig finge sakna blommor —, men hon ville, att han skulle ge henne en kompass att gå efter. Han skulle leda henne ut i lifvet igen, efter hon ej kunde dö, ej var nog stor till det.

Men när hon vid hamnen hälsade på Gunnar och Ester, blef det henne med ens klart, att hon ingenting skulle kunna säga af det, som djupast och starkast berört henne, och nu hade hon gått här hela denna tid och känt tröttheten krypa in i alla porer med en kronisk åkommas plågsamma förbredning, och hon dåsade till både fysiskt och moraliskt, utom de stunder, då längtan efter Erik, förtviflan öfver att hon förlorat eller kanske aldrig ägt honom, grep henne med tygellös häftighet, slet inom henne

ssom en hårdhänt hand, hvilken intet kunde hejda. Efter sådana utbrott kunde Doris rufva öfver sin ensamhet som öfver en tyngande mara; hon hade ju ingen i hela världen att sluta sig till; men aldrig mera önskade hon, att Hugh skulle ha lefvat. I samma stund som hon medvetet älskade Erik Vilde, skrinlade hon barnets minne för alltid. Hon kunde ej längre tänka sig honom som fyllande den enda stora tomma platsen i hennes hjärta; det var ej det, att hon glömt gossen, men han hade glidit undan likt en skugga från ett främmande land, han var ej längre den lefvande verkligheten, och han kunde aldrig mer återvinna det herravälde han ägt öfver hennes själ, därför att ingenting i hans korta lif var förknippadt med Doris' sena, förkväfda, men ogränslöst mäktiga kärlek till den man, som tillfälligt korsat hennes väg, just i det rätta ögonblicket.

IX.

När Doris kom upp i barnkammaren, skrek Arne emot henne med sin gälla pojkröst:

»Titta, skall faster få se, hur väldigt högt jag kan stänka!»

Han lät handling följa på orden; ett helt regn af små ljumma pärlor slogo Doris i ansiktet på deras färd mot taket, och Arne skrattade högt af belåtenhet, under det han välbehagligt sträckte ut sin lilla knubbiga kropp i badkaret.

Ruth var redan i ordning för natten och stod i sitt långa, hvita nattlinne beundrande ett stycke ifrån brodern. Nu sken hela hennes lilla runda ansikte upp af knoppande kvinnlig hänförelse för den manliga öfverlägsenheten, och hon ropade förtjust, i det hon pekade på Arne:

»Han tan tänka!»

»Så får inte Arne göra,» sade Ester strängt, »då blir det fläck i taket. Och Ruth skall skynda sig i säng. Säg godnatt åt faster först.»

Ruth tultade på små bara fötter fram till Doris,

som genast lyfte upp henne och tryckte det guldlockiga hufvudet intill sig.

»Godnatt, du lilla hjärtebarn!»

Hon bar henne till sängen och lade henne ömt ned i den hvita bädden.

»Tjött,» förklarade Ruth och borrarade ned hufvudet i kudden.

»Min lilla flicka får inte somna, förr än hon läst sin bön,» sade Ester bestämdt; hon höll nu på att torka Arne och sätta på honom nattlinnet.

»Mamma, tänk om Gud vore så trött en kväll, att han somnade, innan vi hunno läsa våra böner,» utbrast Arne lifligt.

»Gud behöfver aldrig sofva, min gosse.»

»Gör han inte,» Arne föreföll en smula nedstämd, men snart hade han fått en ny idé. »Mamma, vet du, hvad jag skall bli, när jag bli stor?»

»Nej.»

»Vet faster det?»

»Nej, Arne, det kan jag inte gissa.»

»Jag skall bli sjöman och fara långt bort.»

»Me'» kom det sömnigt, men energiskt från Ruth.

»Tyst nu, barn,» uppmanade Ester, »du kan vara glad, Arne, om du får stanna hemma och kanske bli läkare här som pappa,» det låg en omedveten sourdin i själfva tonfallet, som Doris lade märke till, och hon förstod, att Ester hörde till de mödrar, hvilka hellre klippa sina smås vingar, än de låta dem flyga långt. Och hon tyckte sig också kunna förutse hur de båda barnen skulle växa upp

till fördomsfulla, oförstående människor, mullvadsnaturer, hvilka endast hittade i de gångar de själfva gräft. Stackars små! Lydigt hade de nu knäppt sina händer och Arne läste »Gud, som hafver barnen kär», medan lilla Ruth bara kunde jollra fram orden: »Dode Dud, bevaja Juth, amen.»

»Så, nu skall ni sofva snällt,» sade Ester och stoppade täckena om dem. Doris klappade deras mjuka kinder och följde sedan sin svägerska ned för trappan.

»Är du säker på, att de ligga stilla nu,» frågade hon undrande.

»Ja visst, jag har vänjt dem vid det,» svarade Ester lugnt, »om man inte förstode att ordna smått och stort i ett hem, skulle där snart se upp och nedvändt ut.»

Doris nickade trött; hon fann Esters metodiska sätt mönstergillt, men det afkylde hvarje gnista sympati; all denna nålstygnsfina plikttrogenhet irriterade henne.

»Det är nog på tiden att göra en liten aftonpromenad nu, om vi skola hinna ordentligt hem till tedags,» sade Ester. »Du har väl ingenting emot att gå en bit?»

»Nej, visst inte.»

De satte på sig hattarna och begåfvo sig af. Ester gick med små, raska, distinkta steg; hennes hållning var rak, men ej stel, det enda man kunde anmärka var, att den föreföll en smula onödigt värdig.

De togo riktningen norrut, den raka, dammiga landsvägen fram, förbi ett gammalt jaktslott från

»grefvens» tid, hvilket skymtar fram som ett hvitt stöcken ur den lummiga parken, där ekarna slösa med sin kungaprakt och lönnarna breda sin ymniga blöfskrud öfver yngre telningar af hassel och rönn.

När de gått ännu ett stycke, kommo de till »Grefve Pers väg». Ester stannade.

»Har du lust att gå upp till Borgen,» frågade hon, »det är bara en gammal ruin, som jag inte kan finna det minsta vackert i, men alla resande skola dit och titta, så vill du, så.»

»Ja, gärna, om du inte blir trött.»

»Nej, visst inte. Under förlofstiden gingo Gunnar och jag mycket, nu har han sällan tid.»

»Ja, det är ändå underligt hvad förhållandena äro olika före och efter giftermålet,» sade Doris tankfullt, »man skulle nästan kunna säga, att man förlofvar sig med en och gifter sig med en annan. Atminstone mannen lämnar väl i allmänhet sin bästa känslotribut under förlofstiden.»

»Nej, vet du, så mycket kan jag försäkra dig, att Gunnar var en odräglig fästman,» inföll Ester och stannade ett ögonblick i den branta backen för att pusta ut. »Nu, när vi ha fått allting ordnadt, är det mycket treffigare. Hvarken han eller jag passade för det där att gå och hänga. Det har man nog af, innan något är klart emellan de två kontrahenterna, och då är det ju också så naturligt.» De sista orden uttalades som när man smeker en relik och uttrycket i hennes tomma, blå ögon blef varmt och drömmande. De stodo båda en stund tysta, så fortsatte Ester att gå.

»Hvad tycker du om direktör Svalin,» frågade hon plötsligt, som det kunde förefalla helt omotiveradt.

»Det har jag knappt tänkt på — herrarna här i staden attrahera högst obetydligt min uppmärksamhet, det får du ursäkta. Direktör Svalin, det är ju den där lille tjocke, skallige, som dyker upp öfverallt.»

»Ja, han är *mycket* omtyckt och en *gärna* sedd gäst,» korrigerade Ester med sin mjuka röst en smula skärpt. »Dessutom är han sångare, tenor.»

»Å . . . ! Jag kan just föreställa mig honom sjunga: 'Klara stjärna, du, som strålar' . . . eller 'Sof i ro', den senare i synnerhet; bara att se herr — å förlåt — *direktör* Svalin hypnotiserar tanken att drömma om mjuka bolstrar.»

Ester svarade icke, och Doris började känna sig ängslig för denna tystnad, det var bestämdt åska i den.

»Snälla Ester, du tycker väl inte illa vara . . .»

»Jo, Doris, du får ursäkta mig, men det gör jag verkligen; Svalin är en utmärkt hygglig karl och förmögen därtill. Han kunde få en hustru på hvart finger — (Doris smålog; hon kunde så lifligt föreställa sig ett litet harem i X), men han är nogräknad, och jag kan inte neka till, kära Doris, att jag redan innan du kom, hade mina planer att sammanföra dig och honom.»

»Det var omtänksamt,» svarade Doris lakoniskt.

»Ja,» Ester blef ifrigare, »jag tyckte nästan ödet ställt om det så: pengar ha ni båda; den första

ungdomen ligger bakom er, han har ett ståtligt bo, och det du har af linne och silfver behöfde du inte märka om.»

»Nej, det är sant, *så* förträffligt! Nå, har du nu förhoppningar om, att han är mig bevågen?»

»Ja, det är just, hvad jag har.» Ester kom och stack sin arm ovanligt förtroligt under Doris', »jag har observerat honom. Han är visst riktigt kär redan.»

»Stackars karl! Nej, Ester, jag vet, att i synnerhet i småstäder har folk ingenting roligare än att para ihop en han och hon à prendre, men den här gången är det ett förspilldt intresse. Jag gifter troligen aldrig om mig.»

»Men kära Doris, hvad skall du då taga dig till?»

Doris drog ej ens på munnen åt sin svägerskas häpnad; hon fann den naturlig hos en kvinna, hvars hela åskådning var begränsad inom hemmets värld, och dessutom hade hon ofta själf med ångest gjort sig den frågan nu, när hon på allvar kommit ut i hvirfveln.

»Jag vet inte,» svarade hon sakta, »jag ville ju gärna åldras på ett hederligt sätt. Ja, missförstå mig inte nu: Jag menar, att jag ville uträtta något godt eller nyttigt; enligt min åsikt är det ohederligt att vegetera bort sunda, tillräckliga arbetskrafter, men det finns inte en enda röst därutifrån lifvet, som ropar på mig eller också — hör jag den inte,» tillade hon nedstämd.

De voro nu uppe på höjden, där det gamla,

halft nedrasade fästet ligger längst ute på bergets krön; sekel efter sekel har det trotsat vindarnas lek, vare sig, att nordan med snöstormens dån tjutit i de vida fönsteröppningarna eller sommarens gladare fläktar susat och dansat omkring de gråa murarna. Några otydliga märken af ett greffligt vapen synas ännu på innerväggarna, men de bleka feodalminnena ligga allt för långt från vår tid, att vi skulle beklaga deras utplånande.

Doris hade gått fram till ett af fönstren.

»En sådan härlig utsikt,» sade hon långsamt.

Nedanför berget utbredde sig en slätt i gröna och gula fält likt rutorna på ett schackbräde, den sträckte sig ända ned mot sjön, längs hvars yta en ekbeväxt ö tecknade sig som ett Fata Morgana; till vänster låg staden, med sina många små fönster-rutor, glänsande i den purpurroda aftonbelysningen likt heliofobögon.

»Nej, nu äro vi tvungna att tänka på hemfärden, Doris,» sade Ester och reste sig upp från den sten, där hon suttit och hvilat. Doris lydde motvilligt; hon hade känt det så godt att komma bort från allt därnere i den lilla staden; en fridfull och kär fristad för de många gamla, som kommit dit för att dö lugnt, men hon kunde ej söfva sina tankar med vråstillhetens vyssande röst.

Som om ingen paus uppstått efter deras samtal nyss, sade Ester, när de gingo ned för backen:

»Du tänker väl taga ett fosterbarn då?»

»Nej.»

»Men kära Doris, du säger ju själf, att du vill

ha något att ägna dig åt, något nyttigt, och att ta hand om ett litet fattigt barn är väl det bästa du kan tänka ut.»

»Ja, för dem, som kan fylla en sådan uppgift. Jag skulle aldrig kunna hålla af ett främmande barn, som vore det mitt eget, och för resten äro inte mina åsikter sådana som en mor bör ha dem.»

»Du har ju haft en son?»

»Ja — och —,» hon tvekade, men sade slutligen ärligt: »Jag behöfde ett halft år för att kunna lära mig hålla af honom.»

»Men det är ju onaturligt,» sade Ester indignerad.

»Jag förstår, att det förefaller dig så. Du har fått en helt annan utveckling än jag.»

»Ja, gud ske lof.»

Doris teg; inför denna fariseiska rättrådighets-typ kände hon ingen lust att blotta mera af sitt inre, och dessutom ansåg hon det bäst, att de bytte så få märkesord som möjligt. Hon skulle snart draga sina färde igen, till dess var det bäst att uppehålla ett skenbart godt förhållande — för Gunnars skull.

Vid hemkomsten drucko de te och togo sedan godnatt. Doris gick upp till sitt lilla hvita vindsrum, hvilket hon ofta fann vara en nästan skärande kontrast till sitt eget mörka inre. Klockan var icke tio än; hon tände ljus och flyttade fram skrifdon till fönsterbordet. Hon hade gått och grubblat i veckotal på det bref hon nu tänkte skriva. Först hade det förefallit henne omöjligt att forma en enda

rad, men så småningom, allt efter som afståndet kom de hårda intrycken att vekna och blott lämnade en oändlig, hjälplös längtan kvar, var det som ropade det feberaktigt inom henne: Skrif! Skrif till Erik Vilde! Hvad rörde det egentligen henne, om han begått ett felsteg? Hur vågade hon trotsigt förebrå honom, att han icke kunde hysa kärlek till henne? Hvad rådde han för, att han ägde ett outplånligt förflutet? Och hvad hade hon för rättighet att afvisa hans vänskap? Var det ej feghet å hennes sida, att hon ej hade vågat taga detta, som hon kallat nödmynt, när han ej haft annat att ge henne, hade ej vågat af fruktan att duka under för sin egen svaghet.

Men nu var det annorlunda, nu dref hennes egen oro henne mot honom, nu var allt lättare att finna sig i än ovissheten. Och hon skulle skriva så sansadt, mäta hvarje rad med försiktighetens linie-mått; han skulle icke få se henne, men hon kanske honom, om han svarade. Men — hon lät missmodigt den redan doppade pennan falla —, var det väl troligt, att han ännu vistades i Paris? Sonja skulle ju resa hem till midsommar, och hvad hade han sedan där att göra. Tillfälligtvis visste hon adressen till hans hem i Sverige, och en sekund kände hon sig starkt frestad att sända brefvet dit, men öfvervann sig själf — åtminstone kallade hon det så — och beslöt att låta bli. Hastigt blåste hon ut ljusen, satte undan skrifdonet och öppnade fönstret.

Med armarna stödda mot fönsterbrädet stod hon och såg ut i den skumma julikvällen. Hvad allt var

tyst och stilla; som en afskuren nerv, hvilken ej hade något med världens organisation att skaffa, låg den lilla staden där; man kunde lika litet föreställa sig heta tankestrider, som bittra känslöströmningar innanför de fredligt stängda portarna. Från borgmästarens trädgård ljödo ungdomliga röster i frisk, unison sång till en danslek. Doris kunde föreställa sig hela det muntra kotteriet därinne på den stora lawntennisplanen; nu sjöng någon:

»Jag håller dig kär
det vet du så väl,
jag törs inte säga,
hur vacker du är.
Jag låter dig gå,
jag låter dig stå:

jag tror, att jag tar mig en annan.»

Doris mindes, att när hon själf en gång i backfischåldern lekt denna lek hos en skolkamrat, hade hon och en af flickorna råkat i häftig dispyt just om den versen, och det hade slutat med, att Doris, tårögd och utom sig ropat: »Aldrig skulle jag vara så falsk, om jag hölle af någon, jag skulle tala om det, både för honom, och för hvem, som ville höra på, och aldrig skulle jag svika honom!» Hon hade blifvit grundligt utskrattad af kamraterna och fått höra, att hon var excentrisk, men ingenting hejdade hennes ifver för ärlighetens sak —; och hur tänkte hon nu? Fann hon det lika lågt, att man tog sig »en annan», därför att man ej vågade tala ut till den ende?

»En annan», ekade berget i bortdöende otydlig moll. Så tystnade sången därborta i trädgården, och Doris blef alldeles i fred med sina tankar. De sökte åter Erik Vilde, och hon genomgick som i ett minnesalbum alla de stunder de haft gemensamma. Hågkomsterna lyste upp hennes inre med ett slags artificiellt solljus; hon kände hela tiden, hur olika det var mot det verkliga, men det skingrade ju i alla fall mörkret. Skulle det aldrig mer bli verkligt ljus; bara att få se honom och växla ett par alldagliga ord, tyckte hon nu skulle skänka henne tillfredsställelse, det var ändå det förfärligaste af allt att vara

Ships, that pass in the night
and speak each other in passing,
only a signal shown, and a distant voice
in the darkness.
So on the ocean of life we pass and
speak one another,
only a look and a voice, then darkness
again and silence.

Å, hvad den versen ofta med plågende styrka ljudit i Doris' öron; den gaf i några få ord tolkningen af en lefnadssaga, hvilken tio på hundra kunde kalla sin.

Hon satt timme efter timme i det öppna fönstret, framför hvilket en hög poppel vajade sin stela gröna plym för brisen utifrån sjön.

Vid tvåtiden kom Gunnar, och då han fick se henne, ropade han upp:

»God afton, Doris, har inte du gått och lagt dig än?»

»Nej, jag var inte sömnig, och här är så skönt.» Han nickade.

»Ja, en härlig natt — jag ångrar nästan, att jag suttit vid spelbordet, i stället för att njuta af den.»

»Det undrar jag inte på. Godnatt, Gunnar. Ester väntar väl på dig.»

»Hon sofver lugnt. Det är sant, jag har en nyhet åt dig, men det kan vara tills i morgon.»

»A nej, hvad är det.»

»Erik Vilde har kommit till Sverige, läste jag i aftontidningen.»

»Till Sverige! — Hvar är han?» Det föreföll Doris, som Sverige med ens fått omätliga vidder.

»I Lund, hos sin mor, tror jag.» Gunnar stod på verandan rakt under vindskupan, och han kunde tala utan att höja rösten.

»Vilde intresserar dig fortfarande,» tillade han.

»Ja! Godnatt, Gunne!» Hon stängde fönstret.

Det var längesedan Gunnar hört det gamla smeknamnet, och han log ett klokt, öfverlägset löje. Jaså, där var det, *det*, som så totalt omskapat syster Doris! Han hvisslade skarpt och gick in i sängkammaren till Ester.

X.

»**D**et är ju solklart, — han sätter sig ned i Stockholm — blir *epokgörande* med ett enda slag, inte därför, att han är bättre än någon af oss andra läkare, men han har varit ute, gud bevars! Det är den svenska bracklogiken att krumbukta sig för allt utländskt!»

Gunnar gick fram och åter på trädgårdsgången och gned händerna mot hvarandra med oafbrutna, irriterade rörelser; hans röst var hes och tung af sinnesuppror, och han slungade ut orden med hänsynslös hetta. Alltsedan den kvällen han läst i tidningen, att Sveriges läkarekår inom kort skulle kunna lägga ett nytt, betydande namn till sina föregående då nu, efter omfattande studier i utlandet, en af dess mest lofvande yngre krafter, doktor Erik Vilde återkommit, och som det var att förmoda, skulle ägna sitt intresse och sin tid åt fosterlandet, hade det jäst inom honom af en orättvis harm mot den forne kamraten. Han fortsatte alltjämt gående, och utan att bry sig om, ifall någon hörde på honom

•

eller ej: »I höst skall naturligtvis hans namn prunka på en spegelblank skylt vid en af Stockholms fashionablaste gator. Tacka gud, att han inte blir lifmedikus med ens. Hans far var ju medicinalråd, det är bara att klifva framåt på den tilltrampade vägen, var så god!»

Doris lade broderiet i knät och såg på brodern. Hon förstod ej hans förbittring, hörde bara, att han anföll den hon älskade och sade kort:

»Vet du, Gunnar, nu tycker jag det kan vara nog med beskyllningar. Det är ju ingen mening i att anfalla en människa, hvars planer och duglighet du inte ens känner till.»

»Ja, jag vet, att du är svag för honom — och det blir ju partie égale, om du tar honom; han får en rik fru, du en titel, det passar utmärkt; Ester och jag kanske få den äran att krypa ur vårt lilla råtthål någon gång för att hälsa på våra förnäma släktingar.»

»Men Gunnar...!»

Han skrattade torrt.

»Ja, kära Doris, du är den enda af familjen Lejer, som haft tur med sig. Vi andra ha bara blifvit krakar, Grottes värdiga afkomma.»

Han satte sig midt emot henne, lade armen på bordet, så att han med handen kom att stödja det bakåtlutade, obetäckta hufvudet. A, han drog en djup suck; det var längesedan han så talat ut. Det var som att rensa bort ogräs, det gjorde nytta för en dag eller två, sedan växte det lika frodigt ut igen.

Doris iakttog honom tyst; hans hår började redan bli isprängdt med hvita strån, kring ögonen tecknade sig brunaktiga skuggor och ett helt nät af fina bekymmersrynkor drog sig längs den breda pannan. Återigen grep henne samma aning, som hon så ofta plågats af under vistelsen i broderns hem: han var icke lycklig. Hastigt räckte hon honom sin hand tvärs öfver bordet:

»Stackars Gunnel!»

Han tog den lilla mjuka handen i sin och klämde den hårdt.

»Hm, som man bäddar, får man ligga.»

»Men käraste Gunnar, inte är du tvungen stanna här, om du känner på dig, att du *måste* ut i lifvet igen! Jag har ju förut sagt dig, att jag så väl förstår, att din duglighet blir förkväfd här. Nog kan du väl veta, att jag vill hjälpa dig. Jag har ju mycket mer än jag behöver.»

Han släppte hastigt hennes hand och utbrast afvärjande:

»Nej, nej, nej, tala inte om det! Det går inte numera. Ett kägleklot, som kommit i rännan slår aldrig bataljon. Redan när jag tog licentiatexamen hade jag förfuskat alla mina bättre möjligheter. Jag suddade mig igenom för att fort få ett lefvebröd, och det ansågs som en oerhörd flax, att jag fick den här platsen. Komme jag nu ut igen, skulle jag bara göra fiasko, men... ja, det är idiotiskt det med, men jag skulle önska, att jag blefve så försoffad, att ingenting rörde mig därutifrån. Och ser du, om jag nu skulle låna pengar af dig, skulle jag

komma under trycket af ansvars känsla igen, och det har jag haft nog af.»

»Låna, det behöfde ju aldrig vara tal om det.»

»Jo,» — han vred sig oroligt på stolen —, »något annat kunde inte komma i frågan. Jag har en gång för alla föresatt mig, att ingen skall kunna säga om mig, att jag blifvit framknuffad.»

»Hur kan det kallas så emellan oss?»

»Det hjälper inte hvem det är. Ingenting kan rygga mina principer; har jag en gång — åtminstone med ena foten — kommit upp ur beroendets grop, vill jag inte på villkor ner i den igen.»

»Men du är beroende af din egen inre strid, Gunnar.»

»Det blir min sak; det är mycket sällan jag vänder afvigssidan ut. Jag kan i allmänhet behärska mig; det lär man sig i den här, med skvallerbaciller förtätade, luften. Ja bevars, det är bara att gå på, till krukans spricker.»

»Vet du, Gunnar,» inföll Doris häftigt, »jag förstår inte, hur du kan komma med sådana där principer och kalla dem hedersbegrepp. Att stå och falla på sin post gör sig visserligen utmärkt som klingande slagord, men det är inte på slagord man går framåt, det är väl på modiga och nyttiga handlingar.»

»Prat,» afbröt han kärft, det där skola vi inte orda om. Hvad jag sagt står fast i alla fall.»

Hon steg hastigt upp och lade sina händer på hans axlar.

»Då är du inte ärlig hvarken mot mig eller dig

själf, Gunnar. Å, hvarför, hvarför skall man alltid få tvinga fram ärligheten ur människornas innersta lönrum! Är det så farligt att säga: *sådan är jag!* Då är världen bra usel, om den inte skulle kunna vänjas vid en så enkel moral som vara, i stället för synas vara. Om du nu är rädd för att ändå inte kunna uträtta, hvad du önskar, om du också komme i större förhållanden, så hvarför säger du inte det, och om du är alldeles för äregirig att vilja finna dig i att bli en medelmåtta, är det väl ingen skam; säg det bara; det är så förfärligt att alltid behöfva titta *bakom* orden för att hitta meningen.»

Hon slog innerligt armarna om hans hals, men han besvarade icke hennes smekning, utan sade i stället ironiskt:

»Jo, den kvinnliga logiken är ypperlig. Jag undrar, hur många patienter jag skulle få kvar, om jag drefve den där ärlighetsteorien till dess konsekvenser. Nej, tack du, sådant kan passa för en liten rik änka; hon får heta excentrisk förstås; men hos ett fruntimmer förlåter man dylika abnormiteter; det kan till och med höja hennes charme att vara 'litet egen'. — Jaså, min kära Doris,» tillade han i skämtande, ehuru något trött ton, »Svalin har inga förhoppningar då. Stackars karl, och ändå har han ställt till både kräftpartier och allt för din skull.»

»Ja, det är ju synd om honom.»

»Kanhända, sådant vet man aldrig. Nå, du ärlighetens apostel, är det afgjordt emellan Erik Vilde och dig?»

Doris blef mycket blek; hon hade gått tillbaka

till sin plats och börjat brodera igen; det dröjde, innan hennes svar kom. Hon såg dock stadigt på Gunnar och sade med stel djup röst:

»Jag antar, att han är förlofvad med en fröken Martula, en nng finska.»

»Förlofvad! Nej, vet du det tror jag knappt, sådant spörjs alltid.»

»Han *borde* åtminstone vara det.»

Gunnar nickade.

»Jaså — och åt en sådan har du skänkt din kärlek.»

»Gunnar, döm inte! Han var ju fri, och det anse ju män för resten, att de äro, till dess en förlofning blifvit eklaterad.» Hon log bittert.

»Ja, det blefve väl litet kinkigt att stipulera lagar för känslöstämningar, till och med om de taga sig en smula reelt uttryck. Blickar och leenden böra väl få gå tullfria.»

»Ja, så måste det ju vara, och det är på det flirten bygger sitt kortslott. Men, det som är flirt för en, blir allvar för den andra.»

»Än sedan?»

»Sedan vet jag inte mer,» svarade hon långsamt, som orkade hon ej tvinga fram orden. »Jag har ingen logik i det fallet; jag vet bara, att det är förfärligt för den, som tagit leken för allvar.»

Det uppstod en lång tystnad; de hade båda i ett upprördt ögonblick talat ut sina innersta tankar, men utan att ändå komma hvarandra närmare, annat än med ett halft oförstående deltagande.

Mot sin vilja tvangs Doris mycket in i den lilla stadens sällskapslif; ingen vecka förgick utan ett eller två kafferep, och det var i synnerhet dessa »antikvitetsexpositioner», så hade Gunnar en gång kallat dem, som föreföllo henne typiska.

I det lilla låga förmaket med sina massor af handarbetade prydnader, sin krona i påse af skär tyll, sitt divanbord med Korsblomman i praktband, Björcks dikter och ett spännelöst album med blekta daguerreotyper, tog värdinnan emot gästerna, hvilka efter ett kvartslångt komplimenterande placerades rangriktigt i soffan och på stolarna.

Fruarna i soffan, »lilla doktorinnan i midten det förstås», borgmästarinnan till höger, kyrkoherdens fru till vänster, och så de andra som en rabatt duskiga penséer i grått, gredelint och brunrött, omkring.

Vid fönstret med reflexionsspegeln satt som en troget vaktande en af stadens många »flickor», sådana som varit unga, så länge det fanns en tumsbredd hopp att bli fruar, men som sedan skrumpnat och skrynklats likt torkad frukt.

En liten skvallerhistoria skickades ut och behandlades ungefär som när man spelar »smussla tjufrage» och för att blanda bort spelet, stacks behändigt ett dessertrecept eller en fikusuppdagningsmetod emellan.

När den stora kaffebrickan med sina rader af koppar, skinande silfverkanna, rågade sockerskål och dito gräddkanna kom in, blef det en stunds krusande, trots att jungfrun visste *precis*, hvem hon

skulle gå till först och tappert stod kvar, afvaktande att de många orden skulle lägga sig till ro. Och så i dyningen af den svallande artighetsvågen kom värdinnans persvaderande vid doppningen. Brödkorgen roterade skickligt i hennes händer till dess hvar och en tagit af alla sorterna, och sedan började pratet igen.

Ester var fullt vuxen dessa situationer; fastän hon kanske var en af de yngsta, skötte hon sig med oklanderlig air, då däremot Doris kunde få en genomuttråkad min och till och med gäspa förstulet ibland. Det fanns ingen i denna samling hon kände lust att sluta sig till; och fastän det ofta kunde göra henne innerligt ondt om den, hade hon ingen sympati för dessa »stilla existenser».

Det hade halft omedvetet varit hennes afsikt att assimilera sig med Gunnars och hans familjs intressen, låta sina egna underliga, svårtämda lyckokraf förmultna, och bli en af dessa blida kvinnor, som hetas lefva för andra, och äfven göra det, men kanske mest därför att de ej orka taga upp striden för sin egen personlighet. Hon fann sig med ens så svårplacerad och önskade med de omöjliga önskingarnas intensitet, att hon varit som Ester eller som den eller den lilla fetlagda, rödkindade och klarögda frun hon träffade på bjudningar. De flesta af dessa miniatyrfastager hade haft en hjärtesaga, de hade icke så utan vidare flugit in i boets hägn —, en smula, lätt bottnad romantik ingick i deras utveckling —, men det var längesedan eller det fick man lof att glömma, när man hade »man, barn

och hushåll att tänka på». Den frasen hade Doris hört i det oändliga; det var den tråd, som kom de förnöjda marionettmänniskorna att röra sig eller stanna, och ibland kunde där väckas inom henne en känsla af vidrighet gent emot det statuerade äktenskapsbegreppet; hvar blef kärleken af, när dess psykevingar sveptes om med ett monotont hvardagslifs säckväf? Hon hade en gång talat med borgmästarinnan om begreppet älska och fått till svar: »Ja, fru Smith, innan vi gå vidare, tycker jag vi skulle ta ett mera brukligt ord; det är bara i böcker man *älskar*, i verkligheten håller man af hvarandra.» Och det hade hon nog haft rätt i, den goda borgmästarinnan: kärleken serveras utspädd, en droppe af dess starka essence är tillräckligt för det stora flertalet.

I slutet af september reste Doris, men dessförinnan tog hon det löftet af Gunnar och Ester, att hon skulle få låna Ruth tidtals, när »lillan» blef litet äldre. »Och så du, Gunnar, kom ihåg att mitt anbud står fast,» sade hon nere vid hamnen, när hon tog adjö af brodern.

»Tack, Doris!» Han såg åt sidan. »Jag växer nog fast i min krypta.»

Hon skulle så gärna velat bedja Ester bli sin bundsförvant, men förstod, att det var gagnlöst. Hon var ju så innerligt belåten med denna afsnittstillsvaro.

Och båten lade ut under de sedvanliga viftningarna och långsamt bortdöende afskedsorden. Gunnars hatt svängdes blott en gång, sedan vände

han sig tvärt bort; Ester och barnen däremot stodo kvar bland de andra, Ruths näsduk flög upp och ned som en liten rastlös fågel, under det Arne med manlig värdighet lät sin sjömanshatt beskrifva stora cirklar i luften.

XI.

Bohêmeiennenaturen sof inom Doris; hon njöt som en riktigt äkta liten kvinna af att få ordna ett rikt och vackert hem. Den långa overksamhetens reaktion var naturligtvis också en rent febril lust för aktivitet, och när hon fått sin våning så inredd, att hon kunde finna »allt vara ganska godt», gick det henne precis som den store skaparen: hon fann sin skönhetsvärld öde och tom. Däraf följde, att fru Smith gjorde visiter, åkte omkring i eget ekipage efter charmanta hästar, alldeles som hon en gång i djärfva flickdrömmar diktat det, och lierade sig med den societet, hvilken hon så att säga kände i andra hand. På vagnens baksäte satt Lejon, en väldig, grågul grand-danois, som hon köpt under sin resa och haft inackorderad tills nu. De voro redan goda vänner; hundens kloka, sammetsmjuka ögon kunde blinka helt gemytligt, när Doris talade om visiter; han var en hel kavaljer och visste nog att skicka sig, antingen det nu var frågan om att stanna i tamburen eller att gå in med i de fina salongerna,

där folk talade till honom så vänligt, att han mest hela tiden måste hålla svansen i viftande rörelse, annars förstodo de ej, att han var tacksam.

Men att muta Lejon med godter var gagnlös möda; han var icke gourmand och såg helst, att han fick sina måltider hemma; det som kom från främmande kök, nosade han endast misstänksamt på.

I skymningen, när Doris sträckte ut sig på en fäll eller braskudde framför elden i sin kära öppna spis, och längtan efter Erik Vilde ånyo tog henne fången, så att hon skälfdde af snyftningar, kved i ångest, kom Lejon långsamt och lugnt som alltid fram till henne, lade sin stora tass på hennes arm och lät höra ett litet egendomligt, morrande ljud. Hans fuktiga, blanka ögon sågo oafvändt på henne med en talande blick: »Duger inte jag till tröstare», tydde hon den och svarade, i det hon tryckte hans fint formade hufvud tätt intill sig: »Nej, vännen min, det gör du inte — inte nu!» Lejon lade sig då ned bredvid henne; det var väl i alla fall bäst, att han fanns på post, och märkte han, att hennes ansikte blef vått af frambrytande tårar, reste han sig och slickade resolut bort dem.

Doris hade fått ett helt upplag af bekanta i en hast, hon visste knappt, hvarifrån de kommo; men det vet man heller aldrig om gråsparfvarna, när vid juletid kärfven sättes upp, eller om flugorna, när grädde spills på duken, det är troligen naturenligt, i alla händelser traditionell instinkt.

Breflådan rymde ofta flera visitkort och invitationer än hon hann med att besvara. De första

fjorton dagarna hade en del af de äldre förhållit sig litet retiré, men sedan man med tillhjälp af en gammal årgång af Adelskalendern hittat hennes mor bland »the upper ten», blef »lilla Doris — den rika fru Smith», en af de intimare vännerna.

Hade Stockholms sällskapslif stått stilla dessa åtta, nio år, frågade hon sig, då hon varit på några bjudningar; var det en prinsessan Törnrosa, som väntade sin väckande prins, och när mände han väl komma och hviska sitt trollord? Samma fördomar, samma sirapssega indignation öfver den »nya tidens myckna frihet», samma glattpolerade konversation om ingenting, eller om den råkade in på något, samma rädsla undfallenhet för att säga för mycket; allt detta hade hon märkt en gång förr, men ej så tydligt som nu, ty då var hon lifsglädjens trogna vasall och brydde sig ej om allvarets stridslurar utanför festens kinesiska mur.

Bazarer, societetsspektakel, baler, soupéer och middagar åkte sin karusellrond omkring henne, så hon nästan blef yr i hufvudet och utan att veta hur det gått till, snart befann sig midt i centrum af nöjen. Man behöfde henne öfverallt; hon blef firad; strålande vacker som hennes smakfulla, dyrbara dräkter gjorde henne, och så var det hos henne en viss friskhet både i apparition och sätt, som fängslade. Hon kunde ej säga, att hon uträttade något, som satte ett enda rödt, betecknande streck, att den dagen ej gått spårlöst förbi, men aldrig hade hon haft så föga tid att tänka, att gå till rätta, med sig själf; ute i den hvirfvel hon smått föraktade, förblef

hon och strömmen var så stark, att den förde henne som ett flarn framåt. Någon enda gång, när hon trött och sömnlös efter en fest låg med vidöppna ögon och stirrade på de halfvisna rosor hon burit, och hvilka nu vid nattlampans matta blåaktiga sken liknade vedervärdiga skelett, kunde hon fråga sig, hvad som låg under denna feberexistens. Det hade händt henne — knappast inne i salongerna — men i toalettrummens dunkel, att hon mött en förgrämd eller uttryckslöst matt blick, att hon sett ett blekt, förtvifadt ansikte och hört en snyftning bakom en doftande spetsnäsduk, men dylika utbrott hade alltid fort behärskats; de voro hysteriska, hette det beklagande bland de mera tränade, de, som hade tjockare hud. Ingenting af underlaget, af det, som kanske hade mörka fläckar fick synas; mammorna, vännerna, släkten dolde allt dylikt med ängslig noggrannhet. Naturligtvis fanns det sorger och strider äfven i denna educerade krets, där man låtsades taga lifvet som en dressyr i frihet, men ju mera Doris kom in i umgängeslifvet, ju mindre grubblade eller forskade hon. Det blef vana att låta dagarna förinna som sandkornen i ett timglas.

Genom tidningarna visste hon, att Erik Wilde strax på nyåret skulle börja praktisera i Stockholm, och hon undrade om de väl någonsin skulle träffas. En dag i januari, då hon och några bekanta sutto och drucko kaffe på ett konditori, utbrast plötsligt Astrid Toril, en ung blondin, liflig, täck, ingenue utan pjoskig öfverdrift.

»Å, där går ju doktor Vilde, har han kommit till staden nu.»

»Vilde, är det han, som rest så mycket?» hörde Doris en annan fråga. Själf satt hon alldeles tyst, tillbakalutad i sin fätölj, böjde sig icke ens fram för att kunna se honom; men hon kände, hur en öfversvallande, oresonlig glädje porlade inom henne som vågor i vårbrytningen. Allting annat blef med ens så gränslöst likgiltigt, bara *ett* var stort och viktigt, att *han* fanns i hennes närhet. Hon förnam de andras kritik, hörde förströdd de små skvallerhistorierna om hans »olyckliga kärlek», de trodde »i utlandet», och så sögo de som på en sockerbit krönikan om hans utsväfvande lif, hans Don Juans bragder och Valpurgisnattsbacchanaler.

Astrid Toril sade slutligen öfverlägset, som serverade hon en gourmandise: »Han blir nog bjuden till vår souper i nästa vecka.»

»Umgås doktor Vilde i ditt hem, Astrid?» Doris frågade detta häftigt, nästan som stötte hon fram orden.

»Nej, hör på den; hon var värre intresserad än någon af oss,» skämtade Astrid, »ja, lilla Doris, det gör han, och jag tänkte med din tillåtelse vara älskvärd mot farbror Erik, som jag kallade honom, när jag var liten.»

Doris vände samtalet på annat, men det var ej emedan hon kände svartsjuka gent emot denna nitton-åring. Erik måste ju vara förlofvad och det var uteslutande som vän hon nu ville närma sig honom. Kanske kunde hon på det sättet göra honom någon

nytta, hon ville så gärna tro det. Hon hade lofvat Astrid att göra sällskap upp till sömmerskan, nu ångrade hon det, ty det var omöjligt att följa med studiet af modejournaler och garnityr, när alla hennes tankar, som nyutsprungna löf värmdes af solen, den sol hon kallade vänskapens.

Det var en mörk lång trappa upp till fröken Torils toalettvtum och i den trånga, skumma tamburen var det öfverfullt af syflickornas ytterkläder; det luktade af matsäcksingredienser, galoscher och inpyrddt damm. Men i väntrummet, där den lilla bleka springflickan nigande bad de eleganta damerna stiga in, rädde en viss slarfvig elegans.

»Det är profning där inne, var så god och sitt,» sade flickan automatiskt; de orden fick hon väl upprepa minst ett tjugutal gånger om dagen. I det samma blef hon utropad.

»Gerda! Gerda!» skrek en ifrig, upphettad röst, »skynda sig att ta på kappan, medan jag lägger ihop friherrinnans klädning, och så skall Gerda springa till Strandvägen N:r 00. Friherrinnan skall nödvändigt ha klädningen klockan half fyra.»

»Hon fattas bara tio minuter, inte kan jag flyga inte,» knotade Gerda trumpet.

Därifrån Doris satt kunde hon se de blåroda, illa vårdade barnfingrarna knäppa den gamla doffelkappan, och hon tyckte, att hon kunde se längre in, ända in i det stackars tilltrampade, förtorkade sinnet, som egentligen borde varit ett tolfårigt barns, men som var gammalt och liksom härjadt, trots all sin längtan att få leka, få litet med af livets guld och

gröna skogar. Snart skulle hon trafva i väg med den stora, vaxduksklädda asken, knoga uppför breda marmortrappor, ringa och bli mottagen af ett: »Nå, ändtligen!» kanske få en tioöring, kanske ingenting, och så hem igen till ateliern och ut igen, likt en liten opåaktad skottspole.

Hastigt reste sig Doris och gick ut till henne.

»Det är lördag i dag, och då skall man alltid ha roligt, det vet du väl,» sade hon vänligt, »här har du en slant att festa på.»

En tvåkrona lades i Gerdas magra, dvalfrusna hand. Hon stirrade på den. »Gerda, är hon färdig!» ropades inifrån syrummet. Då ryckte flickan till, neg kantigt och hviskade ett snubblande, förläget: »Tack, så rysligt mycket!» med hela det glämiga ansiktet badande i ett ovant solljus.

»Gaf du henne pengar så där för ingenting,» frågade Astrid förvånadt ogillande, när Doris kom in igen. »Det är då verkligen att skämma bort dem.»

»Tycker du!» Doris log. »Vet du, det var så skönt att få göra godt utan att den 'ordnade välgörenheten' gått förut och dragit kritstrecket. Vet du, Astrid, jag tror, jag kommer att ägna mig åt en ny välgörenhetsgren, den att sprida glädje, mycken glädje. Jag skall säga dig, hvad jag kunde ha den innerligaste lust till; det vore, att ge alla flickorna, som plita därinne en extra helgdag med någonting muntert.»

»Men, snälla Doris, hur kan du vara så oförnuftig,» utbrast Astrid halft ond, »hur skulle det då gå med arbetet?»

»Ja, vet du, det kan jag inte räkna ut,» skrattade Doris, »jag känner bara, att det vore en välgörenhet i min stil.»

»Nej, söta du, slå sådana där amerikanska extravaganser ur hågen,» bad Astrid och skakade på sitt väl friserade hufvud, »har du tänkt ut någon dräkt åt dig till kostymbalen hos Langes,» tillade hon utan någon paus.

»Nej, inte än!»

»Men kära Doris då!»

»Ja, jag börjar bli trött att tänka på kläder jämnt. Hela förmiddagen går åt till visiter och profning.»

»Ja, det är förargligt, att man inte hinner vara i Idrottsparken mer, där är vådligt treffligt.»

»Ja, i synnerhet, om man inte åkte skridsko som på parad, men visst är det roligt. Tänker du hinna gå dit före middagen?»

»Ja, kanske. — Så ja, nu äntligen får man då profva!»

När Doris skilt sig från Astrid för att gå hem, mötte hon Erik Vilde. Hon visste ej, om han tänkte stanna eller bara gå förbi med en hälsning, ty hon räckte honom genast handen.

»Goddag, doktor Vilde. Jag visste, att ni var här.»

»Jag visste detsamma om er, och jag har tänkt mig upp på visit.»

»När?»

»Hvilken dag som helst.»

»Kom snart.» Hon kände sig så underligt oösvärad, det var som alla tunga hågkomster försvunnit, som vore räkningen med det förflutna uppgjord. Men plötsligt gled en skugga öfver hennes friska, ljusa stämning. Och hon frågade tvärt, därför att hon *måste* veta det genast, frågade med omskrifna ord, och trodde själf, att hon var säker på svaret:

»Är doktors fästmö i Finland?»

»Min fästmö! Skulle jag vara förlofvad?»

»Ja — med Sonja Martula!»

»Nej, fru Smith, hon tröttnade på leken.»

»Hon.»

»Ja — mycket snart till och med. Och så godt var det för oss båda. Nu är jag fri, och det är sannerligen en skön sak.»

Doris stod alldeles orörlig; hon hade blifvit mycket blek och blicken mörknade och djupnade, som under häftig glädje eller häftig smärta.

»Är det sant, riktigt sant, hvad doktorn säger om fröken Martula,» frågade hon långsamt, nästan flämtande.

»På min heder. Tycker ni, jag är så oemotståndlig,» vände han det i skämt, men ångrade sig och tillade allvarligt: »Hon var för resten värd ett annat öde än att förstenas vid en utbrunnen krater.»

Doris svarade ingenting, hon kunde icke tänka på Sonja nu.

»Jag gläder mig åt att få bli hvardagsgäst, en bekväm och lat husvän i ert hem, fru Smith, får jag det,» sade Erik efter en kort paus.

»Ja, gärna. Jag har ju sagt, att doktorn är välkommen.»

»Tack.»

Han tryckte lätt hennes hand; — han tyckte, att de hade stått länge nog, förstod Doris och tog farväl.

Hon gick direkt till en blomsterhandel och beställde hela knippor med syrener, men ändrade sig igen; de voro för bleka i färgen, för matta och trötta, hon ville hellre ha liljekonvaljer, en hel massa och violer, de doftade vår. Expediten måste lofva att sända hem dem genast; hon ville garnera middagsbordet med dem. Doris var bortbjuden på kvällen, men skickade återbud, hon måste vara alldeles för sig själf, denna härliga kväll. Vårblommorna doftade rundt omkring henne; hon ville hvarken ha brasa eller lampa, ej heller nedrullade gardiner; det var som det ej kunde bli mörkt.

Hon gick fram och åter mellan sina blomvasar, och Lejon tassade tåligt efter en stund, till dess han tyckte det blef för mycket.

Slutligen kastade Doris sig ned bredvid honom på mattan, slog armarna om hans hals och tryckte hans hufvud tätt intill sig. Lejon lät det ske utan invändningar; han slickade henne bara litet på handen.

»Du kära, kära Lejon,» utbrast Doris, »om du visste, hvad det är välsignadt rart, att du är en hund, en människa skulle aldrig förstå mig som du, du kan inte fråga, inte lägga till och taga ifrån, du delar med mig sorg och glädje utan ord; om du visste, Lejon, hvad jag håller af dig, just för det.»

XII.

Liljekonvaljerna och violerna hade vissnat, dagarna återtagit sin vanliga skepelse, och att Doris var hemma denna kväll, kom sig af olust att söka sällskap.

Hon satt ensam i skymningen, hela salongen låg liksom vaggad till ro af de djupa skuggorna, mot hvilka ingen prakt i världen våga höja sitt lifslystna, bullersamma veto. Hon tänkte på, att det varit som en strålande vårdag inom henne, sist hon träffade Erik Vilde, som snö af doftlös äppleblom öfver gatans gråa modd, som blå himmel med jublande lärksång likt dallrande silfverklockor och en glädje inom henne, ung och sjudande som trädens saf. Sedan hade hon blifvit lugnare, allt efter som dag lades till dag, och hon längtade mera stilla efter, hur de båda skulle få talas vid igen; hon skulle säga honom, hur hon menade det, bjuda honom sin djupa, innerliga vänskap. Doris hade tänkt sig tröttn. När det därför ringde på tamburklockan, frågade hon sig nervöst, hvem som kom så dags.

Jungfrun lämnade in ett kort.

Doktor Erik Wilde, läste hon; nej, det måtte vara en synvilla, *han* här just nu, när alla hennes tankar liksom manat fram honom. Omöjligt, i sagorna hände det så, men i verkligheten...? Hon såg ännu en gång på det oskurna, förnämt soignerade kortet. Jo, också i verkligheten... men hvarför kom han just nu? Än var hon icke färdig, trots alla föresatser, att lugnt räcka honom handen, när hela hennes väsen sträckte ut en vidöppen famn.

»Doktorn väntar,» sade jungfrun lågt.

»Bed honom stiga in.»

Och han kom raskt och enkelt, som en, hvilken är van att känna sig gladt välkomnad och som hunnit förbi ceremoniernas elevkurs för längesedan.

Doris räckte honom båda händerna.

»Välkommen, doktor Wilde, välkommen hem.»

»Tack, fru Smith, ni är ensam; hvar är duennan, ty en sådan har ni väl.»

»Nej, hur kan doktorn tro, att jag frivilligt skulle vilja släppa in skvallerbaciller och ålderdomskrämpor i min egen värld; här vill jag vara fri. Jag har Lejon, min hund, till beskydd och sällskap.»

Erik skrattade och satte sig i en fätölj, under det Doris gick omkring, rullade ned gardinerna och tände ett par lampor. Det blef treffligt och hägnadt omkring dem, skuggorna flydde bortåt vråarna; Doris gjorde det så ljust, som ville hon döda all stämning med nyktert lampsken.

»Att doktorn vågade sig hit på en så ovanlig visittid,» sade hon skämtande.

»Jag kommer inte på visit, utan för att prata bort en lång kväll och göra mig hemmastadd, jag har ju fått lof till det. — Men slutar ni aldrig era bestyr och kommer och sätter er här?»

»Jo nu.»

Hon tog ett handarbete, flyttade sig in i soffan, så att han ej tydligt kunde se hennes ansikte och började genast låta nålen gå upp och ned i mönstret. Han satt tyst, slutligen drog han sin stol tätt intill henne, och bad: »Lägg bort arbetet en liten stund, fru Smith; glöm inte, att jag är läkare och van att iakttaga både själens och kroppens rörelser. Vore det inte bättre, att vi två talade ut med hvarandra, innan vi leka hvardagslif? Gud bevars, jag vet nog, att det inte brukas så, och väl är det i allmänhet, ty det skulle annars bli afskyvärdt mycket scener, men ni kan inte förstålla er, fru Smith, låt oss därför få en basis för vårt umgänge.»

»Doktorn har rätt i, att jag är onödigtvis, hänsynslöst uppriktig både mot mig själf och andra,» svarade Doris lågt, men den här gången har jag ingenting att säga.»

Han tog varsamt arbetet ifrån henne och lade hennes hand mellan sina, den hvilade där mjukt och villigt, som när ett barn håller sin hand i sköterskans, tryggt, äfven under de hemskaste spökhistorier.

»Fru Smith, jag vill vänja er af med att vara rädd; jag är er goda vän och kamrat, tro mig, och vi kunna få många ljusa stunder tillsammans: Det är hvarken frågan om kärlekens stora, djupa lidelse

eller om den känsla, som förflyktigar med fest-pokalens gnistrande champagneskum. Men jag håller af er som den lilla, goda, äkta kvinna ni är. Kan ni vara nöjd med det?»

Han talade mycket fort, liksom ifrig att få slut på detta igenskottningsarbete öfver möjliga illusioner. Det var icke det att han gjort upp någon norm för sitt lif, men han trodde ej på, att han ägde känslor, annat än sådana som skönhet och spiritualitet kunde hypnotisera för några timmar.

Doris var blek. Hon tyckte med ens, att vänskap blef till en allmosa, hvilken man hvarken svälte ihjäl eller lefde på, och hon satt tyst; de torra, skälfvande läpparna äro ängstens obrutna sigill.

Han fortsatte: »Ni vet, att jag aktar ungdomskärleken, att jag ej på länge kunnat skilja mig helt vid den, hur vantrogen och flyktig jag annars är; men nu tänker jag, att den i alla fall mistat sin makt. Vi ha träffats igen, hon och jag.»

»Nå!»

»Hon hade blifvit gammal, men det var inte det värsta, inte heller att fem barn i olika storlekar tultade omkring henne, det värsta var, att hon pretenderade trohet mot våra 'heliga' minnen. Det var ju barockt, flottigt som sidorna i en lånbiblioteksroman.»

Han reste sig häftigt upp och gick fram och åter på golfvet, så stannade han plötsligt och sade ironiskt med ett hårdt, sträfft tonfall: »Vet ni, fru Smith, hvad som gör kvinnor outhärdliga: det är att de till alla tider tro sig oemotståndliga för dem

de en gång varit det. På det sättet trasa de sönder och fläcka ned till hvardagsbruk våra bästa känslor. En kvinna skall låta sig tagas; hon skall gå, medan man ännu vill sakna henne, och hon skall komma, när man längtar, men innan man längtat sig trött. Hur kunde nu hon därnere i Lund begära, att jag skulle bli förste älskare inför en barnkammarpublik.»

Doris satt stilla; till sist sade hon vekt:

»Jag skulle önskat ni sagt mig det här på ett annat sätt.

»Hållit en ståtlig likpredikan och satt en sten med ett grant namn på grafven?»

Hon hörde, hur klangen i hans röst bröts af inre rörelse och hon led med honom, utan att våga visa det, led af hans agg, men också af hans stic-kande begabberi.

Han stod nu med ena armen stödd mot spisel-frisen; plötsligt frågade han:

»Fru Smith, har ni aldrig känt kärlek, jag menar» — — han tystnade, då han såg, hur hon ryckte till och med en förtvifladt bönfallande blick afbröt hans ord, och med ens kände han sig som en rå tölp; det hade icke alls varit hans mening att såra henne; han hade för ögonblicket glömt, hur olika de andra hon var, hur helt hon gaf sig.

En paus uppstod, ändtligen sade Doris:

»Ni frågade mig för en stund sedan om jag var nöjd med att bli er vän, ja, det är jag.»

»Tack.»

»Jag vill gärna vara er till nytta.»

»Hoc est: till nöje. Och nu skall vi sätta

slutstreck under kommentarierna,» han talade med ansträngd glädtighet, »och börja ett nytt kapitel. — Bjuder ni mig kvar till te?»

»Nej, inte i kväll, men kom snart igen. Jag förstår mig inte längre på allt för tvära öfvergångar.» Hon smålog vemodigt.

»Hvad jag ändå är glad, att ni ej visar af mig; det skulle många gjort i ert ställe.»

»Det tror jag knappt,» svarade hon ärligt och såg upp på honom med en blick hvilken orädd afslöjade den djupaste tillgifvenhet. »Vi ses igen, *min vän!*»

Han bugade sig. »Går ni till Torils i morgon; jag vet, att ni umgås där.»

»Ja, de skola ha sin stora souper. Jo, jag kommer.»

»Godnatt.»

»Godnatt, doktor Wilde.»

När dörren stängts efter honom, brast Doris i häftig gråt; hade hon för alltid förlorat honom, frågade hon sig, vänskap, vänskap, hvad frågade hon efter vänskap; den var som prassel af torra löf, som handslaget från en valkig arbetshand, och hon som längtat, omedvetet drömt, mot sin vilja hoppats.

Det var både hemligt förstånd och smickrande beundran i Erik Vildes sätt att hälsa på Doris följande afton; en sekund betraktade de hvarandra som karnevalsfigurer; hon hade aldrig sett honom i den enkla, svarta högtidsdräkten, han aldrig henne i stor toalett. Genom det tunna, lätta tyget skimrade hennes bara hals och armar, en hel ranka af lefvande

mattskära rosor, här och hvar fästade med små glimmande diamantnålar hängde från axeln ned på kjolen. Det högt uppsatta håret hölls från pannan af ett diamantspänne, endast vid tinningarna låg det i små lockar.

Han såg genast, att hon hörde till de eftersökta och lät med en axelryckning societetsnarrarna löpa, medan han själf lugnt underhöll sig med andra. Hela tiden visste han dock hvar hon fanns, och han log förstulet, när han märkte, att hon midt under ett lekande kåseri kunde låta blicken sökande glida ut i rummet, eller när han hörde, hur hennes svar plötsligt blefvo tankspridda, fåordiga.

Han uppvaktade ingen, gjorde sig ej besvär med någon slags flirt, trots alla uppmuntrande ingresser. Här och där fann han en gammal bekant, och med denne slog han sig ned en stund i en lugn vrå, medan sång, musik och konversation aflöste hvarandra i salongen.

Han väntade också halft om halft att Doris skulle uppsöka honom, men ehuru hon flera gånger var helt nära, vände hon sig aldrig direkt till honom. När man strax före soupern samlats i smärre kottier i smårummen, kom han fram till henne, tog med ett kort »ursäkta», plats på en låg stol, hvilken en ung löjtnant i vårdslös elegans spänt sitt knä emot, och sade utan inledning:

»Fru Smith, får jag bli er kavaljer under soupern?»

»Tack, jag har redan lofvat löjtnant Kruse...»

»Jaså, man skall skaffa sig dam i så god tid,»

skämtade Vilde, »nå, så får jag väl se mig om på annat håll.»

Han reste sig tvärt, det var icke vidare i hans smak att få afslag.

»Försök att få plats vid vårt bord,» bad Doris sakta, »det vore så roligt.»

Vilde fick Astrid Toril till dam, och hon utvecklade all sin ingenueälskvardhet för honom på ett så energiskt sätt, att han nästan blef trött. De hade ej fått plats, där Doris satt, där var redan upptaget, till det mesta af herrar, och det skrattades och pratades mera friskt och ogeneradt där. Doris dominerade fullt medvetet och bannlyste fortast möjligt allt stereotypiskt sällskapsmaner.

Erik såg dit och sade till Astrid:

»Är det ni, fröken, som omvändt den lilla stela allvarliga amerikanskan till en charmant världsdam?»

»Fru Smith, menar doktorn; ja, hon är vådligt söt, och tänk, ändå är hon inte alls ung längre. Jag tycker bara, att hon är litet — litet för fri, eller hur, farbror Erik!»

Han fick en klarblå, troskyldig blick, som strax därpå sveptes in af långa, blyga ögonfransar.

»Fri — men min bästa fröken, hon är ju fri.»

»Ja, inte menar jag så. Jag tycker, hon är så ogenerad, och så klär hon sig litet extra — men jag tycker visst, att hon är vacker och rar. Ja, det kan ju hända, att jag har skapat om henne en smula, men en del konstiga ideer har hon allt kvar.»

»Vet ni hvad, fröken Astrid, om jag inte kände fru Smith, skulle jag efter er beskrifning tro henne

vara en kameleont, men nu äro hon och jag goda vänner. — Men får jag inte lof att servera er något, en portion à la daube till exempel.»

Han gick, och Astrid passade på att luta sig fram mot närmaste granne: »Vet du, jag tror, att det är någonting emellan doktor Wilde och Doris; ja, du skall få höra sedan.»

Vid kaffet flyttade Erik sig åter i Doris' närhet; hon rökte begärligt sin egyptiska cigarrett och smuttade på sitt kaffe.

»Å, vill löjtnanten servera mig litet mer,» bad hon, när koppen var tömd.

Erik tog genast löjtnantens plats, och sade leende: »Det är det här, som kallas krig i fred. Ni har sannerligen gjort mig nyfiken på er i kväll, fru Smith.»

»Hur så.»

»Å, det blir den trådslitna historien om Cendrillon, ifall jag skall förklara mig. Låt mig njuta af min nyfikenhet och min upptäckt.»

Löjtnanten kom tillbaka med kaffet, men Erik gjorde ingen min af att tänka resa sig upp. Den andra var för mycket petit-maitre för att anmärka något, stod ett par minuter och aflägsnade sig sedan efter ett soligt: au revoir.

»Doktorn är inte artig,» sade Doris utan en skynt af förebråelse.

»Nej, det blir i sådana här fall detsamma som att sitta på hundssvotten och det ägnar jag mig inte för. — Får jag komma till er i morgon igen, eller är det för snart.»

»Nej, välkommen!» Hon rodnade starkt, trots alla försök att låtsa ligkiltighet, men så med ens blef det en djup allvarsrynka mellan hennes ögonbryn, och hon tillade:

»Men jag är inte i festdräkt då.»

»Nej, jag kan tro det, och det är synd. Hvarför skall man alltid ha ett gräsligt appendix af så kalladt sällskapslif för att få se en kvinna prydd till fest . . .»

»Fest kan det nog vara för henne bara med *en*,» sade Doris och satte ifrån sig koppen, »men det är inte alltid säkert, att gästen kommer, och så har det fått en misstydnung, som gjort dylik stämning till något lågt och fult.»

»Min lika förståndiga som vackra väninna,» sade Erik gäckande, »det där smakade societetsdamm; jag vill minnas, att i förgår senast talade ni om frihet, det var bara i teori förmodligen.»

»Nej, det tror jag inte. Jag skulle nog kunna våga trotsa fördomar, om jag blefve tvungen till det för» — hon tystnade, men fortsatte sedan, i det hon med en ärlig blick såg honom rakt in i ögonen — »min kärleks skull.»

»Hm, den kvinnliga fältherretaktiken: våga vinna — våga tappa,» riposterade han; »det är alla fall underligt, hvad ni kvinnor sätta vänskap lågt. Den än bara ett surrogat för det kraf das ewig weibliche har på erotiska sensationer. Det skulle naturligtvis inte ens falla er in att göra er vacker för mig — er vän?»

Hon svarade ingenting, satt endast och lyssnade

till hans låga, mjuka röst, hvilken skiftade i tonklang, steg i irriterad häftighet eller sjönk i blaserad ironi. En sådan underlig stämningsmänniska han var! Och på samma gång så fordrande, så färdig att tvinga allt under sig. *Om* — Doris' hjärta klappade högt vid den tanken —, om han nu, när han var man, lärde sig älska någon, skulle ej den känslan då kunna omdana honom?

Astrid kom fram till dem. »Nej, se där, ha ni funnit hvarandra.» Hon visade en ganska oklanderlig tandrad. »Förlåt, om jag stör, men jag går omkring och samlar deltagare för ett kälkparti ute vid Saltsjöbaden; du är själfskrifven, Doris, men få vi också räkna på doktorn?»

»Ja gärna, om någon vågar anförtro mig sitt unga lif. Jag har inte styrt en kälke, sedan jag var pojke i världen.»

»Å, det går nog bra; doktorn kan få bli min kavaljer; jag kan styra själf i väldigt höga backar.»

»Så skickligt, min bästa fröken,» doktorn bugade sig. »Jag tackar, om ni vill ha mig i minnet till den stora dagen, och då bli min Fortuna. Nu måste jag taga godnatt; mitt förbindligaste tack för en angenäm afton. Godnatt, fru Smith! Kanske ni också går nu?»

»Ja, min vagn väntar troligen.» — — — —

I tamburen tog han hennes mjuka, hvita pälskappa från vaktmästaren och lade den med en halft smekande rörelse öfver henne.

»I morgon får ni lof att unna mig en kopp te, fru Smith,» sade han skämtande, »inte visa af mig som sist.»

»Om doktorn ämnar göra sig så hemmastadd, är jag rädd jag får skaffa mig en duenna,» svarade hon i samma ton. »Eller också får jag ställa till med mottagningsdagar.»

»Dem kommer inte *jag* på, det är synonymt med torghandel, och jag har inga merkantila intressen. Hvad är ni rädd för? Ni är ju fullt oberoende.»

Hon nickade. »Ja, jag får taga vara på mig själf.»

Hon såg så käck ut, där hon stod i sin hvita skinnmössa öfver det mörklockiga håret, så strålande glad och ung i medvetande om sin rikedom och sin okorsade väg, hvilken ej löpte in i någon annans. De sågo så in i hvarandras ögon en lång sekund, till dess han hastigt vände sig bort, suggererad af uttrycket i hennes ögon, osäker på sig själf och sina känslor.

»Hvad var det,» frågade hon.

»Kanske en aning, kanske ingenting. Ni vet väl, att människosjälén har många atomer, ibland befruktas de och växa, ibland torka de ihop. Jag tror det var en atom, som rörde sig inom mig.»

De gingo tysta ned för trapporna. Han såg den smärta, ljusa gestalten smidigt böja sig för att samla upp klädningens släp och följde långsamt efter henne, lämnande flera trappstegs mellanrum.

XIII.

»**J**ag bara upprepar, hvad alla människor säga, så söta Doris, inte behöfver du bli ond på mig,» hade Astrid Toril yttrat på den förmiddagsvisit hon i slutet af mars gjorde hos fru Smith.

De talade om Erik Vildes obesvärade sätt att umgås med Doris, hans täta besök och de promenader än den ena, än den andra sett dem på tillsammans. Det hade egentligen varit Astrid, som fört ordet, Doris lyssnade; hon tyckte, att det hela ej var värdt något svar, dessa sista månader, då hon lekt blindbock med allt utom sin kärlek, hade gifvit så mycket, att litet förtal knappt ens skuggade solljuset inom henne. Det var först, när den innersta kärnan i denna beska frukt nådde henne, som hon ryckte till, och förstod, att Galeotto var lika fruktansvärd i alla tider. När Astrid med sin oskyldiga, barnskallreröst hviskat: »Elaka människor påstå, att du är hans älskarinna,» fick hon med ens klart för sig, att medan ingen enda öppet visade henne ringaktning, hade dock redan alla de små gnagande societetsrättorna

vågat hänga bjällran på henne. Hon greps af en ursinnig vrede, af ett uppflammande hat mot detta tissel-tassel, hvilket visste att tystna eller ljuda i rättan tid, och hastigt hade hon rest sig upp med en blick så brännande, att Astrid dragit sig tillbaka som rädd för ett fysiskt slag.

Doris kände icke igen sin egen röst i de ord hon utslungade:

»Och det är du, som kallar dig min vän! Du kommer med en sådan beskyllning, bara därför, att *det sägs* så. Jag vet ju, hur den kvinna bedöms, som blir en mans älskarinna, jag vet, hur hennes karakter drages i smutsen, utan hänsyn till omständigheterna, bara af skyldig vördnad mot samhällslagarna, och allt det där har du tagit upp, har hela min umgängeskrets kunnat tänka om mig bara på löst prat! Det tjänar ingenting till, att jag säger, att Erik Vilde är min bäste vän och *ingenting* annat; det är naturligtvis ett förhållande, som man ej kan förstå i en sfär, där hvartenda begrepp, som ej har hvardaglighetens märke, måste solkas ned först, för att man skall känna igen det. Det skall ha brukats i så och så lång tid, skall ha monopol på att höra till 'god ton'. Jag för min del vet ingenting så skorrande falskt som god ton, den är en sällskapsmusik, hvilken skall öfverrösta pratet i smårummen. — Du får gärna tro, att jag har ondt samvete, det är lika så godt, att du misstror mig nu som sedan, och hvad hjälpa förklaringar här vid lag.»

Då afbröt Astrid: »Men hvarför förlofva ni er inte.»

»Men Astrid, du hör ju, att det aldrig varit fråga om det.»

»Då uppehåller han dig ju.»

»För hvad — för hvem?»

»För ett annat parti förstås.» — — — — —

Doris halflåg på chaiselongnen med värkande hufvud och hörde ekot af dessa fraser hamra i sin hjärna; de föreföllo henne så tomma, så förtvifladt andefattiga, och hon tyckte, i trotsig öfverlägsenhet, att hon kunde lämna dem åt sitt värde. Hon hade ingenting ondt gjort, icke tagit ett steg på sidan om vägen. Plötsligt satte hon sig upp och lade handen på sin heta panna. Hvems var egentligen förtjänsten, att hon kunde känna sig oantastlig efter två månaders nästan daglig samvaro . . . hennes? Var det hon, som frivilligt anlagt mask för sin kärlek? Fanns det väl ett uns beräkning i hennes vänskapsförhållande till Erik Vilde . . . ?

Åter lade hon sig ned, borrade hufvudet djupt in i sidenkudden och andades tungt — svaret! . . . Svaret! — — — — Hon skulle blifvit för honom, endast för honom, *hvad han begärt*, om hon blott ägt hans kärlek. Och under hela denna tid, då de träffats som i en värld för sig själfva, hur hade hon ej vaktat på hvarje ord, hvarje blick, som hon ej kunnat tolka, hur hade hon ej sökt in i hans väsen efter den Ariadnetråd, som skulle leda henne till hans hjärta. Det var fåfängt att förneka detta, fåfängt också att förneka, att hon för längesedan glömt, hur hon en gång stolt sagt sig aldrig skola tro på en äkta, stor känsla hos honom för någon kvinna,

hon visste ju, att hon hvarje dag, hvarje timme längtade efter, att det skulle få ord, detta närmande, som låg i hans röst, hans handtryckning och i tusen, tusen så kallade obetydligheter.

Och nu, hur skulle det nu bli? De, som pekat med Galeottofinger åt henne, skulle väl också göra det åt honom, och i ångest tänkte hon sig hans axelryckning, korta strid och — slutliga underkastelse af människodomarna. Han skulle troligen släcka gnistan inom sig (om den ens fanns), på sitt ironiska sätt säga henne, att de väckt förargelse och att det väl var bäst att iakttaga försiktighet.

Å, hvad skulle hon göra? Var det bättre att redan nu draga sig tillbaka, att ej vänta, till dess lyckans portförbud kom utifrån?

Hon reste sig upp, förvirrad, osäker, nödställd i all sin rikedom. I detsamma slog bordstudsaren tre klingande slag. Hon såg på den, vågade den kalla på henne ännu; säga henne, att tiden var inne för det aftalda mötet: promenaden utåt Stallmästargården? Och solen lyste in med sitt glimmande guld, föll i breda vägar öfver mattans mönster, solvägar, kunde hon motstå dem? Hastigt ringde hon och fick ytterkläderna på sig; hon klädde sig som till afskedsfest — men det blef intet afsked — icke den dagen och ej heller de följande, snarare jublade lyckan ännu mera utfordrande inom henne dessa första vårdagar, då snön smälter och droppar från alla tak, och då rymden förefaller oändligare än någonsin, en skinande blå kupol med en strålände

guldkrona om dagen och ett helt fält af tindrande ljushårdar om natten.

Så kom ett bref från Ester, det var sällsynt, att någon därnerifrån skref och Doris bröt det oroligt:

»Snälla Doris!

Jag vet hvarken hvar jag skall börja eller sluta. Allting är som upp och nedvändt. Gunnar är sjuk, jag ser det, fast jag inte förstår, hvad som fattas honom. Han hvarken äter eller sofver och förefaller rysligt ynkelig; därtill har han fått en ögonsjukdom, som nog bör behandlas af specialist.

Gunnar vet ej af, att jag skrifvit till dig, och jag har själf länge varit villrådig, men till sist förstod jag, att något måste göras. Vet du, Gunnar är riktigt underlig ibland och så nervös, att han ingenting tål.

Ruth har haft lungkatarr, det var för resten helt lindrigt, men Gunnar skickade strax efter provincialläkaren, ty han försäkrade, att hans egna kunskaper icke räckte till.

Ja, det har varit en bedröflig tid; jag brukar icke annars tappa modet, men det här med Gunnar tycker jag är för svårt. Kan det vara möjligt, att han behöfver komma härifrån en tid? Det skulle falla sig mycket olägligt nu, ty det har varit dåligt med extrapraktiken i vinter, och dessutom ha vi haft Ruth sjuk, läkare och medicin ha kostat, förstås.

Kan du ge mig ett godt råd, blefve jag dig tacksam; skrif i så fall snart, beder

Din tillgifna *Ester Lejer.*»

Doris vek långsamt ihop brevet. All hennes ömhet för brodern vaknade; hon förstod, hur han förtärdes därnere, där en annan, mindre lefvande kraft, skulle blifvit rundmagad och skinande belåten. Att han skulle därifrån, fick hon genast klart för sig och äfven att ingen tid var att förlora. Men hur skulle hon ställa det klokast?

Med brevet i fickan, gick hon genast upp till Erik för att höra hans åsikt; i sin brådska att fort komma till ett resultat, glömde hon, att det var midt i mottagningstiden, och att hon således skulle få vänta, till det blef hennes tur.

Där var som vanligt mycket folk i den eleganta salongen, dekorerad i mörka, dunkla färger, med låga pallar framför soffor och stolar, präktiga exotiska bladväxter vid fönstren och ett öfverflöd af tidningar och tidskrifter på det stora bordet midt i rummet.

Det var mest kvinnliga patienter i skinnbrämde, sidenfodrade promenaddräkter, eller raffineradt studerade förmiddagstoaletter. Erik var specialist i nervåkommor, och som både han själf personligen och förstörda nerver voro på modet, var han strängt upptagen. Hela hans dag gick ibland åt till undersökningar och sjukbesök, och när han efter slutadt arbete kom upp till Doris en stund ibland, var det för att hvila sig, vara riktigt i fred. Så hade de suttit många kvällar i hennes skrifrum, han sysslölös, för trött både att röka och prata, hon upptagen af en bok eller ett handarbete; det byttes ej många ord, bara en förtrolig nick då och då. Var det någon

af hans patienter, som särskildt intresserade honom, kunde han tala om denna, men om det också var en ung och vacker kvinna, kände Doris aldrig någon rädd svartsjuka. Hon undrade själf öfver, att hon kunde vara så lugn, kanske var det därför, att hon så ofta såg honom i sällskapslifvet med unga flickor, såg honom lätt tjugad för en afton eller en half, men aldrig så, att han glömde henne, eller att han icke lika gärna slog sig ned vid ett spelbord i stället för att konversera damerna.

Det roade Doris att gå upp på Eriks mottagningar och iakttaga dessa olika typer, dessa unga och gamla fysionomier, somliga härjade af lidande, gulnade och ristade af djupa fåror, andra blidt resignerade med matt blick och stillsamt slutna läppar och åter andra, unga, trotsiga gent emot sjukdom och plågor i en tid, då lifvet uteslutande borde le emot dem. Hon satt gärna i en liten hörnsoffa, helt nära dörren till Eriks rum, där inifrån hörde hon ibland hans sonora, kära röst tala tröstande eller strängt, alltid ganska kort. Och när den sista patienten gått, steg hon in och bad om ett råd för någon af sina fattiga, som blifvit sjuk, fick ett recept påskrifvet, eller någon medicin ordinerad. Han tog alltid vänligt emot *henne*, låtsade ej om, äfven i fall han förstod, att det var en förevändning, och när konsultationen var slut, gingo de ut tillsammans. Det hade kanske händt en tre, fyra gånger, och tamburvakten började lägga märke till den unga damen, som alltid lät de andra passera. I dag satt dock ej Doris så lugnt som vanligt. Hon tänkte

oafbrutet på Gunnar; jämförde ofrivilligt hans monotona brödkamp med Eriks intressefyllda lif, och i reflexen af hvad Erik redan hunnit, tedde sig Gunnars öde ännu mörkare.

Hon tog af sig hatten. Hvad det var varmt härinne! Också doften af parfym, förfiningens andedräkt, hur slog den icke emot henne, starkare än någonsin tyckte hon, därför att hon vid minnet af hvad Gunnar måst genomgå, kände sig rebellisk gent emot det lyxcentrum i hvilket hon eljes fullständigt acklimatiserat sig.

En darrande gumröst sade bredvid henne i hviskande, skygg ton:

»Ursäkt mig, att jag frågar, men har fruntimret varit hos doktor Vilde förr?»

Doris rodnade, när hon afvisande svarade:

»Ja, flera gånger.»

Hennes granne i soffan blef tyst, och Doris fick en obehaglig förnimmelse som om hon trampat på något. Förstulet betraktade hon den gamla, som skilde sig på ett i ögonen fallande sätt från de andra besökande. Hennes grönskiftande, ursprungligen svarta sammetskofta, den nuckiga kapotthatten öfver det grå håret — hvilket omramade ett fint formadt ansikte — de nötta handskarna, allt gaf så tydligt en bild från pauvres honteux, att Doris greps af ett outsägligt deltagande. Alla hennes bittra barndoms- och ungdomsminnen vaknade på nytt inom henne och hon tyckte sig se de sina i den uppslitande, tröstlösa striden att hålla skenet uppe, att gömma fattigdomen inom hemmets nakna väggar.

Hon kunde haft lust att slå sina armar om den gamla fruns hals och utropa: »Förlåt mig min ovänlighet nyss! Jag hör ursprungligen till samma blekta, förkrympta släkte som ni, och det borde jag aldrig glömma!» Men naturligtvis följde hon icke sin impuls, lade endast en kudde bakom den skinande sammetskoftans kullriga rygg och sade: »Ar det inte litet mera hvila att sitta så?»

»Å tack, tack, det var då för snällt att tänka på. Jag känner mig så bortkommen här,» kom det ödmjukt, »men jag har varit så sjuk, och — — och jag är ju tvungen att arbeta, och då är hälsan dyrbar. Nu är det så, att jag för många år sedan var mycket god vän med den här unge doktors mor, och jag trodde kanske...»

Hon tystnade, men det lade sig öfver hennes drag ett uttryck af rörande förlägenhet, blandad med en naiv tillförsikt. »Doktor Vilde skall ju vara så snäll och hygglig,» tillade hon.

»Ja, det är han,» svarade Doris varmt; hon tyckte, att till denna gamla kunde hon tala utan förbehåll, »och jag är säker på, att han gör, hvad han kan.»

Dock var det med klappande hjärta, hon, när den gamla gått in, i tankarna följde underhandlingarna därinne. Erik och hon hade talat om detta slag af fattigdom, och hon visste, hur föga han förstod eller satt sig in i den. Själf kom han från ett förmöget hem, och när hon berättat sina tidigare erfarenheter, var det endast med svårighet han fattat,

hur en så kallad bättre familj kunde draga sig fram på dylika villkor.

Nu kom den lilla gumfiguren åter till synes. Hon och Doris voro de sista i väntrummet.

»Å, hvad den doktorn var rar.» Den gamla kom ifrigt fram till Doris, som rest sig upp. »Så vänlig, och så tålig med mig, stackare!» Hennes vattniga ögon med den sjukligt vidgade pupillen blickade upp på Doris, under det den lilla handen, ådrig och tunn, lades på Doris' arm. »Gud välsigne honom, han blir nog en hjälp för många.»

Utan att göra sig reda för mer än ett: att hon var tacksam mot denna darrande, brutna röst från det tysta, därför att den hade något godt att säga om honom, just nu, när hon själf tviflat, kysste Doris vördnadsfullt den lilla gummans hand.

»Å! — Så Gud välsigne er båda då!»

»Nej, nej, inte så,» utbrast Doris häftigt, »jag håller bara så mycket af honom.»

Hon skyndade mot Eriks dörr, och den gamla stultade ut med ett sällsamt ljust uttryck öfver sitt ofårade ansikte; det var som hon sett en fager syn, en drömbild från ungdomsdagar.

När Doris kom in, steg Erik genast upp och hälsade glädt:

»God middag, Doris, jag önskade just, att du skulle komma.»

»Hur så!» Hon satte sig i den läderklädda länstolen vid skrifbordet.

»Jo, jag har något att tacka dig för; såg du den där gamla gumman, som gick ut nyss?»

»Ja.»

»Du har lärt mig förstå det slaget människor. Hon hade på sätt och vis dig att tacka för min vänlighet. Jag tänkte hela tiden på, hvad du sagt mig.»

Doris svarade ingenting på länge, men hon tyckte, att blott denna lilla obetydliga tillfällighet närmade dem bättre och verkligare till hvarandra än många glödande ord; slutligen sade hon enkelt:

»Jag är så glad, att du känner det så, Erik; ser du, jag tror inte, att vänskap kan vara utan något stort, gemensamt intresse; och om du nu ville hjälpa mig att arbeta för dem jag alltjämnt kallar 'de mina', blefve jag bra lycklig.»

Han gjorde något som aldrig, trots deras många tête-à-tête handt förr: tog om hennes smala, mjuka kinder med sina händer, böjde sig hastigt ned och kysste hennes panna:

»Den är så hvit och så ren,» sade han liksom urskuldande, när han ånyo drog sig tillbaka, »du har ett barns oskrifna panna, Doris. Jag önskar jag vore den första, som skrifvit där.»

Hon satt fortfarande med hufvudet bakåtböjdt och det var hvarken blygsel eller förebråelse i hennes ansiktsuttryck; snarare föreföll det, som hon ej ville ändra den ställning han gifvit henne; till sist sade hon:

»Jag glömmmer, att jag hade något att tala med dig om. Ester, min svägerska, har skrifvit till mig om Gunnar. Ja, läs själf, är du snäll och säg mig, hvad jag skall göra.» Hon räckte honom Esters bref.

Han läste det raskt och utbrast sedan:

»Naturligtvis skall han hem ifrån, helst utrikes, och det så snart det låter sig göra; det är troligen nervsvaghet, som slagit sig på ögonen, och ombyte af luft är alldeles nödvändigt. Kan du inte skriva redan i dag och bjuda honom hit, så länge? Det duger inte att taga det för brådstörtadt och tala om utlandet genast.»

»Jo, men jag är tvungen att be Ester och barnen med, och det har just varit min plan; jag ville bara först rådgöra med någon. De kunde stanna hos mig, medan Gunnar vore borta.»

»Hos dig, Doris!»

»Ja visst.»

Han gick fram och åter på golfvet.

»Svägerska och brorsbarn, ja, då måtte du åtminstone få förkläde nog. Våra treffliga kvällar gå naturligtvis om intet. Jag kommer att känna mig betydligt afdankad, men det är ju en bisak —»

»Det är *inte* en bisak, Erik, men jag förstår inte, hvarför vi inte skulle kunna träffas då med, kanske inte så ofta, men lika enkelt och förtroligt som nu.»

»Det vet inte jag heller, men det är i alla fall ett faktum, att där det finns tre, blir det alltid *en* för mycket.»

»Hur tycker du då, jag skall handla?»

Hon väntade på hans svar, och han förstod med pinsam tydlighet, att hon lade sitt öde i hans händer, men just detta klara, ärliga sätt att afväga ett lufsbeslut, gjorde honom osäker, denna strid utan

vapen var för honom någonting så ovanligt, att han ej kunde komma till rätta i den; i alla händelser icke nu. Det var icke fråga om annat än, att han fortfarande ansåg sig som härskare öfver Doris' känslor, fastän hon aldrig bjöd ut dem, men just denna visshet gjorde, att han icke brydde sig om att taga reda på sitt eget sinnestillstånd. De sökte frivilligt hvarandra, ingenting ställde sig hindrande i vägen, hvarför kunde det icke få fortgå så? Han var glad, att han endast undantagsvis kände sig frestad att begära Doris på annat sätt.

»Du skall naturligtvis göra alldeles som du tycker,» sade han nu retligt.

Hon kämpade med sig själf, med den kvinnliga lust hon erfor att tvinga fram hans innersta jag i ljustet. Och fastän hon var fullt medveten om sin småaktighet sade hon:

»Erik, jag har inte sagt dig något om det förut, men kanske är det bra också för min egen skull, att Ester kommer hit. Man skvallrar om mig i societeten.»

»Skvallrar — af hvad anledning?»

»Det kan du inte gissa?»

»Nej.»

»Af den anledningen att du och jag äro så mycket tillsammans.»

»Och sådant dumt prat kan du inte sätta dig öfver?»

»Nej, inte i längden,» svarade hon hårdt.

»Så bjud din svägerska för all del och visa

världen din obefläckade heder. Jag skall inte ofta besvära, det lofvar jag.»

»Anser du *det* vara rätta sättet att afväpna onda tungor?» Hon hade så småningom blifvit häftig i sin ångest att ändå kanske ingenting vara för honom, och hon ropade sin stolthet till hjälp mot den hypnotiserande makt just hans hänsynslösa despotism utöfvade på henne. Hon ville ej underkufvas; hade han henne blott som en tillfällig rodocka, för hvilken han icke ville offra ett grand af sin kära bekvämlighet, af sin sinnesjämnvikt, och hvilken han gärna lät lida förtal, bara han slapp störas, så måste det bli ett slut på den gladaste lek hon lekt.

»Doris,» han kom fram till henne, och det låg ett hotande, uppretadt uttryck i hans blick. »Fortsätt inte det här samtalet längre. Du vinner ingenting med det.»

»*Vinner!*» Hon kände det, som hon hade fått ett slag i ansiktet och reste sig upp, hvit ända till läpparna, mot sin vilja sjönk hon ned igen med händerna för ögonen. Det var sanningen han slungat emot henne; hon erkände det genast, men aldrig i hela sitt lif hade hon haft ett tyngre ögonblick.

Han lade sin hand på hennes axel:

»Förlåt mig, Doris, du borde veta, att jag inte ville vara grym emot dig,» sade han vekt, med den smekande klang i rösten, som hon på sista tiden så ofta hört, »men det fråntog mig all besinning, att du skulle komma med samma lumpna vapen som alla andra kvinnor. Jag vill se upp till dig, Doris, det kan ju hända, att det sker i egoism och en viss

lättja, som jag växt fast i, men att du skulle stapla upp societetens skvallerhistorier som en skyddande mur omkring dig, gjorde mig ursinnig. Förlåt mig, att jag blef brutal, men jag kunde inte hjälpa det.»

Hon satt stilla; tunga tårar droppade ned på hennes mörka klädning, men det var ingen våldsam gråt; om han kunnat se in i henne, skulle han förstått, att det icke var öfver hans brutalitet hon grät utan öfver sin egen svaghet, och öfver sin hopplösa strid.

Så snart hon kunde bli herre öfver sin stämning, torkade hon bort tårarna och steg upp.

Utan ord räckte hon honom handen. Han höll den länge fast, slutligen kysste han den vörnadsfullt.

»Doris, jag kan inte mista din tillgifvenhet,» sade han upprörd.

»Jag kan heller aldrig taga den ifrån dig,» svarade hon sakta, »det vet du.»

XIV.

Gunnar hade äntligen låtit öfvertala sig att resa söderut. Ester och barnen skulle åtminstone tills vidare stanna i Stockholm hos Doris. Hon gjorde allt, hvad hon kunde för att roa dem, men trots Esters stilla, lugna sätt och monotona vänlighet, var det ej svårt att märka, hur föga hon fann sig tillrätta i storstadsförhållandena.

»Du trifs inte, Ester,» sade Doris en dag, »längtar du hem?»

»Ja,» svarade Ester utan att se upp från arbetet, ty oafbrutet flitig var hon äfven här. Efter en paus tillade hon långsamt. »Jag vet för resten inte, om jag skulle trivas hemma heller; ingenting är, som det skall vara, när Gunnar fattas. Vi ha aldrig varit skilda ens på en dag förut.»

»Om du skulle resa och hälsa på honom, Ester? Jag bjuder dig gärna. Du och Arne kunde ju fara, så behåller jag lilla Ruth hos mig.»

Ester skakade på hufvudet.

»Nej,» sade hon inbundet, »det är inte värdt.»

»Ja, men det skulle krya upp dig. Jag tycker du har blifvit både blek och mager bara på den här månaden, sedan Gunnar reste.»

»Det blir nog bra, när jag kommer i min vanliga omgifning igen. — Nu vet jag ju, att Gunnar redan är på bättringsvägen, trifs och har det godt, då kunna barnen och jag gärna fara hem. — — — Om han skrifvit, att han behöft mig, att han längtade eller bara, att han fann det svårt att vara alldeles ensam, skulle jag ha rest, tagit ut allt, som finns i min sparbanksbok hellre än jag låtit bli att fara, men det vet du själf, att om det skrifver han ingenting.»

Ester talade lugnt och i sin vanliga afmätta ton utan all anklagande patos, men Doris trodde sig förstå, att hon led, och sökte det rätta trösteordet utan att dock hitta det.

»Han har inte varit borta så länge än,» svarade hon osäkert.

»Nej, han har inte det. Men han har redan träffat människor, som han umgås förtroligt med.»

Doris betraktade förstulet sin svägerskas lilla fina hufvud med den bleka, täcka profilen och det slätkammade, blonda håret. Hon kunde ej upptäcka något bittert i de veka dragen. Och hon fick ett intryck af, att det alltid var den striktaste, mest uppstādade ordning inom Ester; kom där ett litet missbelåtenhetens dammkorn, fördref hon det energiskt. »Det hade förstås gladt mig,» fortsatte Ester, »om Gunnar sluppit resa så långt, och jag får ärligt säga, att jag inte kan förstå alltihop det här, men herre

gud, sjukdom rår ju ingen för, och när han kommer hem, får han väl taga vid, där han slutade.»

»Men Ester! — Du menar väl inte, att han skall gräfva ned sig i den där lilla staden igen?»

»Gräfva ned sig! — Han får väl arbeta där förstås, det är ju precis hvad alla andra äro tvungna till.»

»Ja, och det kan gå för tusentals, men så finns det en och annan undantagsmänniska, som måste ha större förhållanden.»

»Det där är bara talesätt, tror jag; vi hade haft det mycket bra i sex år. Gunnar klagade aldrig, det var nu, när sjukdomen stötte till, han blef så här besynnerlig.»

»Nej, Ester, det är väl inte möjligt, att du, som håller så innerligt af Gunnar, inte märkt, hur han gick och grubblade öfver att nödgas slita ut sina bästa krafter i X?»

»Jag såg naturligtvis, att han var litet märkvärdig ibland, men sådant får väl gå öfver. Och jag må bekänna, att jag inte blir mig själf, förrän allt kommer i sin gamla gång igen.»

»Du vet väl, att Erik Vilde arbetar på att skaffa Gunnar en lasaretsläkareplats i Göteborg; han har inflytelserika släktingar där.»

»Ja bevars jag vet, men jag hoppas det inte blir något af.»

»Ester!»

Nu lade Ester ifrån sig arbetet. Hon hade fått ett par blekröda fläckar på de magra kinderna, och de blå ögonen föreföllo ovanligt mörka.

»Ja, det säger jag,» sade hon kort utan att höja rösten, men med en skärpa, som var främmande för henne. «Gud bevare oss för att komma till ett sådant samhälle; då skall jag väl alldeles mista honom. I X var det så lugnt och tryggt, den ena dagen gick som den andra.»

»Men om nu *du* fann det så utmärkt, kan du väl förstå, att en man, med Gunnars äregiriga karakter till, skall känna sig förkväfd i sådan stiltje. Du skall ta hänsyn till hans karriär, Ester, och för resten är det mycket nyttigare för barnen att få större vyer.»

»Alla jag har sett i X voro *utmärkt* hyggliga människor, och vet du, Doris, jag för min del, tycker, att deras lif var lika innehållsrikt som det du och ditt umgänge för här.»

»Ja, det kan ju hända,» svarade Doris fogligt, »men det är inte fråga om societetslif, det skulle jag tro alltid blir mer eller mindre andefattigt, utan om tillfällen till studier och iakttagelser på vidare fält.

»Ja, jag betackar mig helst för vidderna,» sade Ester envist. »Det är ju klart, att jag följer med Gunnar, hvar han hamnar, men jag hoppas, att han skall taga sitt förnuft till fånga.»

»Och jag hoppas han skall lägga in sin afskedsansökan med första,» inföll Doris häftigt. »Kan du inte offra så pass mycket som din egen säkerhet för hans lycka, är ej din kärlek värd mycket. Du ser inte, att han går under, men bara aningen om, att du kanske inte skulle kunna utan ansträngning bibehålla första rummet i hans intresse, gör att du

tycker allting annat må tillspillogifvas, bara du så att säga sitter i orubbadt bo.»

»Den där ramsan kunde du gärna ha besparat dig,» sade Ester högdraget, »mig ändrar du inte, och jag har gud ske lof alltid förstått skilja på rätt och orätt.»

Doris kände den stickande udden i svägerskans ord, hon visste, att den syftade på henne och Erik Vilde; nu förstod hon genast, med fullt vaken öm-hudad känslighet de pikar, som sändes mot detta förkättrade förhållande; den en gång väckta misstron slumrade ej in igen, fast hon för Esters och barnens skull undvek dagliga sammanträffanden med Erik. Det var ej därför, att hon ansåg det orätt att hänge sig åt sin lycka så mycket som möjligt, utan därför att hon ville ägna tid och tankar åt Gunnars familj; de fingo ej finna henne ligkiltig för deras trefnad.

Barnen kommo nu inrusande och gjorde slut på det tillspetsade samtalet; de hade varit med sin jungfru till Humlegården och berättade i munnen på hvarandra allt märkvärdigt de sett.

»I kväll skall Arne få gå med mamma och faster på teatern,» sade Doris och klappade gossens varma kind, »blir inte det roligt?» Hon sände samtidigt Ester en avväpnande blick, ty hon insåg, att hon först förgått sig.

»Jo, väldigt!» Arne lekte med hennes armband, lade sedan bägge sina armar i hennes knä och såg upp på henne med sina kloka ögon: »Kommer far-bror doktorn med?»

»Jag vet inte. Ville du det, Arne?»

»Ja, han skulle jämnt vara med. Tycker inte faster det?»

Doris drog honom intill sig, kysste hans panna och svarade, som det gällt en helig bekräftelse:

»Jo, det tycker jag.»

*

Det var vår i hufvudstaden, alla gator hade den torra, rena, hvita prägel, som riktigt lockar till att gå dem i det oändliga, och hvarhelst det fanns något kvarglömdt träd, inklämdt bland stenmassorna, ståtade det med små löftesrika, krusiga löf. Och kring detta träd fylkades småttingar som kring en stor, grön skog, allt under det deras vårkänslor gåfvo sig luft i riktiga härskrin, när en drake af tidningspapper seglade upp i den höga rymden.

Rännstenarna öfverflödade med smutsigt vatten, på hvilket djärfva ostindiefarare af enklaste konstruktion — en trästicka eller en barkbit — styrde mot främmande länder. Utanför tullarna började det redan se sommarlikt ut, isen hade för längesedan förvandlats till klara, odygdigt hoppande vågor, som fångade de blänkande solstrålarna till lekkamrater, och fåglarna brådsnade med boinredning och familjebekymmer från arla till särila. Villorna började se bebodda ut, i alla händelser drogo dagligen himmelshöga flyttlass från staden med möbler och hushållsgeråd, fikus, spegel, och jungfru, tronande midt i soffan. Velocipedklockornas varningssignaler ljödo i kapp med fågelkvittret; allt var så nyvaknadt friskt, så färdigt att taga sin part af lifsglädjen, att till

och med den gamle, blinde positivspelaren vid dikeskanten skruvade sitt instrument till en mindre jämmerlig låt.

Doris hade tillfälligtvis mött Erik Vilde ute. De hade icke träffats på flera dagar, ty hon var upptagen med tillrustningarna för Esters och barnens hemresa, de skulle fara första veckan i juni.

Hon såg genast, att han var i samklang med naturen, och det kom för henne, att han liksom gått och väntat på henne för att få dela sin stämning. Han sade också med sitt vackra, själfulla leende:

»Just *du* skulle komma; nu är madrigalen färdig. Jag har gått och fantiserat ihop både ord och melodi för att besjunga något af det härligaste, som finns: en kulminerande svensk vår, just nu är det man kan njuta den, när den i nästa minut kan af-taga i fägring. Jag får en riktig sybaritisk längtan efter att frossa på färger, doft och lycka en sådan här dag. Det är som jag vore på auktion, och äflades om, att bli den högstbjudande. Tänk, om klubban faller för någon annan än mig!»

Hon bara log hela tiden, log öfver att stå här bredvid honom och se hans blick lysa upp, hvar gång den riktades på henne, och hon hörde knappt hans ord, visste bara, att mörkret släppt hans sinne, och att han kunde glädja sig åt sommaren.

»Erik!» Det ljöd som ett lågt jubelrop.

Han nickade förstående.

»Ja, Doris, *nu* vill jag lefva. Kom med mig någonstades, där vi kunna få tala ut och vara i fred. Jag har ju inte fått rå om dig på en evighet.»

»Tre dagar.»

De skrattade båda ett uppsluppet, käckt skratt, släppte utan försyn för gatutrafikanterna den instängda Barabam lös.

»Hvart gå vi, Doris? Har du varit på Piperska Muren?»

»Nej, aldrig.»

»Kom; vi hoppa upp på Kungsholmsspårvagnen här, så går det fortare.»

De sutto midt emot hvarandra i den öppna spårvagnen, där de blefvo betittade, något på grund af sin elegans, i synnerhet Doris i sin moderna, ljusa kostym, tilldrog sig uppmärksamhet, men det var kanske en ännu mer attraherande kraft i den glädje, hvilken strålade ut från dem. Doris tänkte hela tiden på, att nu reste hon till Soria-Moria slott; äntligen, äntligen skulle han taga henne dit. De talade för resten mycket comme il faut om Esters resa.

»Måtte det inte komma något hinder i vägen,» sade han med högtidligt allvar.

»Ja, det kunde kanske bli snöstorm,» svarade hon, utan att bry sig om, att det var dumt och omöjligt. Hon hörde knappt sina egna ord för resten; men däremot var det, som den rastlösa spårvagnsklockan pinglat tätt i hennes öra: »Soria-Moria! — Soria-Moria! — Soria-Moria!»

»Doris, det har varit en ovanligt lång vår.»

»Jag trodde aldrig det skulle bli sommar mer.»

»I juli resa vi väl ut, du?»

Hon nickade tryggt, utan häpnad öfver, att

han talade om en gemensam framtid, innan ord bundit dem till hvarandra. Allt sedan den gången han bedt om hennes tillgifvenhet hade hon märkt, hur hans jämnt vänliga sätt förändrats, hur han vaknat upp ur sin apati, därför att han på visst sätt bliifvit tvungen härtill genom Esters närvaro. Hon hade lagt en stark och värdig hämsko på hans enväldsmakt i Doris' hem och de förtroliga tête-à-têteerna blefvo inskränkta till flyktiga, minutlånga samtal. Så småningom blef det en otålig värme i hans röst, långa, bedjande blickar och en viss oro öfver hela hans väsen, som först ängslade Doris, därför att med det följde, att hans regelbundna besök inställdes, och att han ibland på en bjudning hela tiden kunde undvika henne, men det ord han en gång tillkastat henne som en stridshandske, att hon försökte vinna honom, hade sårat henne för djupt, för att hon skulle kunna glömma det; och hon tog ej ett enda steg till närmande, snarare förskämsade hon sig bakom alla societetsplikternas vallar, till dess hans frambrytande kärlek sköt bresch i barrikaderna; då gaf hon sig genast på nåd och onåd.

»Så, nu hoppa vi ur.»

Han hjälpte henne och de gingo raskt Scheelegattan fram.

Utanför porten till det gamla värdshuset stannade de en sekund.

»Vi skola slå dörren i lås till världen här utanför,» sade Erik, »nu gå vi in till den tusenåriga sagan: Det var en gång...»

Han tog henne vid handen och som tvenne barn gingo de uppför den raka sandgången, på ömse sidor omgifven af trädgårdsland, representerande en hel köksflora och slutande med smala rabatter, hvilkas hela rikedom utgjordes af några penséer, pärlhyacinter och en pösig buske löjtnantshjärtan.

Ingendera yttrade något; de vandrade som mot ett stort, vinkande mål med vårens friskhet omsusande sig från jättealmarnas ännu knappt löfklädda kronor, och med glittrande solljus öfver sina hufvuden; hvarenda liten ful glasskärfva på vägen förvandlades af solstrålarna till en ädelsten och blommorna, de tvinande, lillgamla hufvudstadsblommorna rätade på sina krymplingsgestalter, när de kände värmen dallra som skyggt smekande fingrar öfver deras kalkar.

Framför dem låg Soria-Moria-slott, drömtyst i sin förmiddagshvila. Doris nickade emot det; hon visste ej, hur hon förut tänkt sig det, men *nu* tyckte hon, att det var det vackraste hon sett med sin altan, sin breda trappa och sina blänkande fönster; det låg där i den skarpa, hvita soldagern så underligt stilla, att hon utan att bli störd kunde befolka de med de lyckoväsen, hvilka skulle hälsa honom och henne ett ordlöst välkommen.

De gingo upp på terrassen; endast ett par bord och bänkar voro ännu utsatta, och på skugga var knappt att tänka. Slutligen letade Erik upp en syrenberså, ett litet krypin, där de knoppande gredelina blomklasarna pryddes upp och gaf omväxling åt den bjärta grönskan. Han drog henne med sig in

där, tittade ut ett tag igen efter »féen med troll-drycken», och när en högst modern uppasserska verkligen i detsamma visade sig, beställde han vin.

»Det bästa ni har — och slipade glas.»

Så snart de blifvit ensamma igen, öppnade han armarna mot Doris och frågade smekande:

»Kommer du?»

Hon låg i hans famn och hans kyssar brände mot hennes mun, kinder och ögon. Det var som han velat kyssa bort all den längtan efter henne, hvilken de sista veckorna plågat honom, draga henne in i samma starka, djupa lidelse, som motståndslöst gripit honom.

»Älskade,» hviskade han, »älskade!»

Hennes hatt hade glidit af. Hon gömde hufvudet mot hans bröst, strök sin kind hängifvet mot hans skuldra, men kunde ej finna ett ord för sina känslor. Det var nästan ofattligt, att hon kunde bli så gränslöst lycklig! Nu först, i Erik Vildes famn, förstod hon att mäta lifsvärdet rätt, icke efter dagar och år, utan i sekundens intensitet.

»Du frågar ingenting, begär inga löften af mig,» sade han, och nu var det hennes panna han kysste.

»Hvad skulle jag begära mer? Du älskar mig ju!»

»Ja, Doris, du är mig det käraste, det bästa i lifvet. Jag kunde afsky mig själf, som inte förstätt det förr. Där gick jag och prasslade med några torra, förvissnade blommor, och ville blunda för hela den skatt af friska rosor du bjöd mig. — — — Men nu har du fått mig seende, det är ditt verk, Doris, ditt...»

Hon lade sin hand på hans mun.

»Nej,» sade hon innerligt, »det är kärlekens, det är den, som skapar tro inom oss, och som försätter berg.»

Han slog i glaset och höjde sitt.

»Lefve kärleken! — *Vår kärlek lefve,*» utbrast han entusiastiskt.

Hon tog också sitt glas, klingade med Erik Wilde och såg på honom med en inspirerad, glänsande blick.

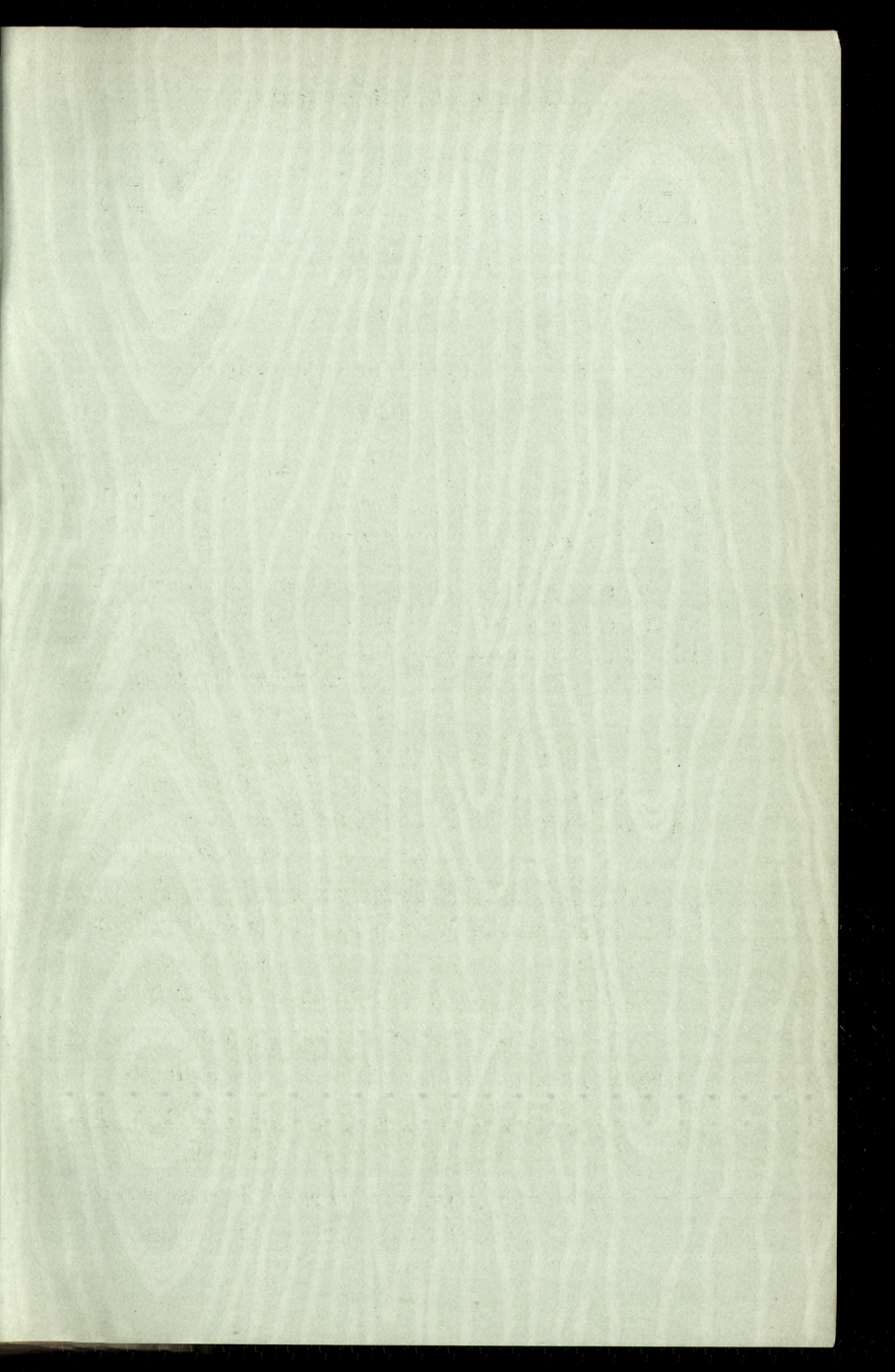
»Ja, vår kärlek lefve,» upprepade hon, »länge eller kort, men aldrig half och ljum.» Hon ryste till för sina egna ord, men stämningens fullhet hade frammanat dem; de voro strömolnet öfver solen, nu var himmelen ånyo klar.

Erik lade fast sin arm om henne och sade allvarligt:

»Sen lycka kan bli dubbel lycka, Doris — tror du ej det?»

»Jo.» Hon smög sig tätare in i hans famn.

»Jo, Erik, nu tror jag — din kärlek är min tro.»

Albert Bonniers förlag.

BEROENDE.

BERÄTTELSE

AF

ELISABETH KUYLENSTIERNA.

2: 50.

»Förf:s blick är både *skarp* och *omutlig* — hennes bok är ... en både *läsvärd* och *tankeväckande* berättelse, som vi *anbefalla* åt våra *läsarinnor*.» Aftonbladet.

»Arbetet besitter *inre, gedigna* egenskaper. — Början är *helt enkelt ypperlig*. — Sådan boken är läser man den icke endast med det yttre intresse, en skickligt skrifven berättelse skänker, utan äfven *med verkligt deltagande*.»

Jacqueline i Nya Dagl. Alleh.

»En *duktig* och *rättfram* *verklighetsskildring*, som inom ett visst område *röjer god observationsförmåga* och en *ganska uppöfvad framställningstalang*.»

S. Söderman i Stockholms Dagblad.

»Rangen af vår *förnämsta novellist af den yngre generationen* lär ej kunna bestridas fröken Kuylenstierna.»

Helsingborgsposten.

»*Varmt och sympatiskt skrifven*.» Svenska Dagbl.

»Förvisso har den bokälskande allmänheten här att stifta en *angänäm bekantskap*.» Lunds Dagblad.

»En i *många afseenden verkligt förtjänstfull berättelse*.»

Göteborgs Handelstidning.

»Hela framställningen, *lätt och ledig*, vittnar om en *mycket god berättareförmåga*.» Smålandsposten.